ÖZDE ÜNKAN

Alazda

Remzi Kitabevi

ÖZDE ÜNKAN, 1963 tarihinde İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni bitirdi. Halen İstanbul'da yaşamakta ve bir telekom şirketinde müşteri hizmetleri müdürü olarak çalışmaktadır.

Alazda Özde Ünkan'ın ilk romanıdır.

ÖZDE ÜNKAN

Alazda

Remzi Kitabevi

ALAZDA / Özde Ünkan

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 975-14-0965-9

BİRİNCİ BASIM: Mart, 2004

Bu kitabın her basımı 2000 adet olarak yapılmaktadır.

Remzi Kitabevi AŞ., Selvili Mescit Sok. 3, Cağaloğlu 34440, İstanbul
Tel (212) 513 9424-25, 513 9474-75, Faks (212) 522 9055
WEB: http://www.remzi.com.tr E-POSTA: post@remzi.com.tr

Remzi Kitabevi AŞ. tesislerinde basılmıştır.

Gülefsa'nın Zamanları

1381

Yıldırım Beyazıd'ın, Germiyanoğlu Süleymanşah'ın kızıyla evlenmesi; Germiyanoğlu topraklarının Osmanoğulları'na devri.

1389-1390

Kosova Savaşı; Murad Bey'ın şehit düşmesi; Yıldırım Beyazıd'ın tahta geçişi; Germiyanoğlu Yakub Bey'in isyanı ve zindana atılması.

1402

Ankara Savaşı; Timur'un galibiyeti; Yakub Bey'in Germiyanoğlu Beyliği'ni geri alması; Yıldırım Beyazıd'ın esir düşmesi; Süleyman Çelebi'nin Edirne'de saltanatını ilan edişi;
Moğol ordusunun Bursa'yı yağmalaması ve ateşe vermesi.

1403

Yıldırım Beyazıd'ın ölümü; Timur'un, yanına Mustafa Çelebi'yi de alarak Anadolu'dan çekilmesi; Musa Çelebi'nin babasının naaşıyla beraber Bursa'ya gelerek, burayı zapt etmesi.

1404

İsa Çelebi ve Mehmed Çelebi arasında Ulubat Savaşı; Bursa'nın yakılması; Bursa'nın Mehmed Çelebi tarafından ele geçirilmesi.

1406

İsa Çelebi'nin, Eskişehir'de bir hamamda Mehmed Çelebi'nin adamlarınca boğularak öldürülmesi; Emir Süleyman'ın Anadolu'ya geçişi, Bursa'yı ele geçirmesi; Mehmed Çelebi ve Musa Çelebi'nin Süleyman Çelebi'ye karşı işbirliğinin başlangıcı; Musa Çelebi'nin Rumeli'ne geçişi.

1410

Musa Çelebi'nin Edirne'ye girişi; Süleyman Çelebi'nin katli; Musa Çelebi'nin saltanatını ilanı.

1411

Musa Çelebi'nin İstanbul'u kuşatması.

1412

Musa Çelebi ve Mehmed Çelebi arasında Çatalca Savaşı; Mehmed Çelebi'nin yenilgisi ve İstanbul'a sığınması.

1413

Çamurlu Derbent'te Mehmed Çelebi'nin yengisi; Musa Çelebi'nin katli; Mehmed Çelebi'nin Edirne'de hükümdarlığını ilan edişi; Karamanoğlu'nun Bursa'yı kuşatması ve ateşe vermesi.

1429

Germiyanoğlu Yakub Bey'in beyliğini Osmanoğulları'na vasiyeti ve ölümü.

Bursa, Bilinmeyen Bir Zaman

Kapkaranlık gece göğsüne taş gibi çökmüş, kadife yastıklarla çevrelenmiş, Bursa'nın en usta dokuma tezgâhlarında kendisi için özel olarak dokunmuş çarşaflar terden sırılsıklam. *"Bu yataktan çıkmalıyım, bu odadan, bu şehirden..."* diye düşünüyor kadın. Sedirden yavaşça aşağıya kayıyor, ayakları yere dokunuyor. Başucunda duran kandili yakıyor. Yumuşak ışık odayı hafifçe aydınlatıyor, karanlıkta gözükmeyen gölgeler uzuyor. Ham ipekten bürümcük gecelik entarisinin yakasındaki bağcığı çözüyor, parçalarcasına bağrını ovuşturuyor.

Odayı boydan boya gözden geçiriyor, sonra gözleri yer yatağında yatan ihtiyar kadına yöneliyor. Yaşlı kalfa kadın kendisine nöbetçilik etmek üzere bu odadaki mahpusluğuna ortak edilmiş. Gündüz vakti konak işlerinden bitkin düşmüş, horlayarak ve yastığını salyasıyla ıslatarak derin bir uykuda uyuyor.

Kadın yataktan çıkıyor, kapının dışarıdan kilitlenmiş olduğunu biliyor, kilimin üzerinde sessiz adımlarla pencereye yaklaşıyor. Başını, mis gibi çam kokan pencere pervazına dayıyor. *"Kapı açık olsaydı bile, ne yapabilirdim?"* diye soruyor kendi kendine.

Yaz, Bursa'nın üzerine cehennem sıcağıyla çökeli çok olmuş. Mahsül tarlada, bahçede kavruluyor, çobanlar, sürüleri, telef olmaktan korumak için dağ yamaçlarına doğru sürüyorlar. Kadınlar kurumuş çeşmelerin başında bir damla su için saç saça baş başa kavga ederken, kahvelerde, kapı önlerinde sığındıkları gölgelerde, yaşlılar kıyamet alametlerinden söz ediyorlar hezeyan içinde.

"Ne fark ederdi?" diye düşünüyor tekrar. Penceredeki reçi-

ne kokusuyla karışan, bahçedeki güllerin yoğun kokusu midesini bulandırıyor birden. Şehir sıcaktan kavrulurken, suyun en kıt zamanında günde iki kere sulanan güller en güzel kokularını saçıyorlar etrafa şükranla.

Yedi gündür bu odada hapis. Bayılma raddesine gelmeden, ağzına bir şey sürmemiş. Şu anda da zayıf bacakları mecalsiz titriyor. Bir haftadır konağın bodrum katından gelen feryatlar kesilmiş bu sabah. Öğlene doğru, pencereden bakarken, adamı kollarından sürüyerek bahçede bir çukura attıklarını görmüş. Adamın ayaklarının altı yarıklarla kaplı, her tarafı kan içinde, yüzü şiş, gözleri kapalı. "*Bodruma kapattıklarının o olduğunu bilmiyor olsaydım, tanıyamazdım, kimbilir nasıl canını yaktılar,*" diye düşünüyor kadın. Keder ve suçluluk duygusuyla boğulur gibi oluyor tekrar. "*Benim yüzümden! Benim yüzümden! Benim yüzümden!*"

"*O biliyordu böyle olacağını sonunda, başına gelecek her şeyi biliyordu. Bile bile razı oldu, beni sevdi. Ben başıma bir şey gelmeyeceğini bile bile sevdim onu, onun da beni sevmesine razı oldum.*"

Gözü uzaktaki tek tük ışıklara dalıyor. Kurumuş gözlerinden tekrar yaşlar boşanıyor. "*Gözlerimin önünde, acılar içinde ve aç biilaç, ölmesini izleyemem burada,*" diye hıçkırıyor.

"*İzlemeyeceğim.*"

Yüzünü hiç görmediği, ölmüş anası aklına geliyor. "*Affet beni güzel annem!*"

Yatağın yanında duran al satenden kuşağını pencerenin pervazına geçiriyor, bir ucunu sıkıca bağlıyor. Öbür ucunu üç kere, dört kere boynunun çevresine doluyor. "*Allahım bize acı, sana sığındık,*" diyor, kendini pencereden aşağı bırakıyor.

Nefesi bir anda kesiliyor, gözleri kararıyor. Karanlığın içinde, göz kamaştıran ışıktan oluşan bir geçide doğru hızla yaklaşıyor.

Yüce güç, kendi canına kıyanı cinayet işlemişle bir tutar, cenaze namazının kılınmasını yasaklar. Gazabını da kadının gözlerinin önünden, ondan sonra, onsuz yaşanacakları geçirerek gösteriyor. Canına kıyanlar için, cehennem işkenceleriyle birdir bu ceza.

Saniyenin onda biri kadar bir sürede, kadının gözlerinin önünden geçen bu yaşam süreci ne kalemle yazılır, ne dille anlatılır. Ama anlaşılacak bir şekle çevirmek okuyuculara ters gelmezse, kadının gördükleri şunlardı:

— **Kendini pencereden aşağı bıraktığı an:** Çukurdaki adamın tekke yoldaşlarından üçü, konağın duvarından bahçeye atlamışlar bile.

— **10 dakika sonra:** Çukurun yanında bekleyen iki nöbetçiyi haklamış, çukurun üzerindeki kapağı kaldırıyorlar.

— **3 ay sonra:** Adam Olimpos'un eteklerinde bir kulübede, yaraları iyileşmiş.

— **1 yıl sonra:** Adam kız için ağlamıyor artık, hatta gözlerini kapattığında, hayalini bile zor canlandırıyor bazen.

— **1,5 yıl sonra:** Uzakta bir dağ köyünde bir düğün töreni. Adam mutlulukla gülümsüyor.

— **Sonra görüntüler daha da hızlanıyor:** Adamın helaline dokunuşu, şefkatle saçını okşaması, çocuklar, torunlar, çocukların torunları. Zorluklar içinde, fakat mutlulukla yaşlanmış ak sakallı bir ihtiyar artık adam, mavi gözleri ışıl ışıl hâlâ.

Çığlık çığlığa bağırıyor kadın tüm ruhuyla;

"*gitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorum...*"

Işıktan geçit aniden yok oluyor.

İstanbul, Bugünlerde Bir Gün

Kapı zilini duyduğunda kadın, evin salonundaki kanepede ayaklarını uzatmış, okumakta olduğu kitaptan zorlukla ayırıyor kendini. Yerinden kalkıyor, hızlı hızlı koridoru geçiyor. *"Küçük bir ev için, ne uzun koridor,"* diye düşünüyor her zamanki gibi. Kapının önündeki aynada görünüşünü kontrol ediyor, aynadaki aksine gülümsüyor, kapıyı açıyor.

Gelen Amerika öncesi yıllardan bir arkadaş. Amerika'dan döndüğünü ortak tanıdıklardan duymuş, ne yapmış etmiş telefon numarasını bulmuş.

"Lütfen görüşelim, pek özledim."

"Neden olmasın?"

"Öptüm..."

"Ben de..." diye sonlanan uzun bir telefon sohbeti. Arkadaşının gözlerindeki beğeni hoşuna gidiyor. Salonda kanepede, arada medeni iki insana yakışır bir mesafe bırakılmış olarak yüzleri birbirine dönük oturuluyor. *"Bir kahve yapayım sana,"* diyor kadın, radyo kanallarıyla oynayıp ortama uygun bir müzik ararken. Fon müziği, baskın bir şey olmasın!

"Otur Müge'ciğim, yüzünü göreyim, sonra yaparsın," diyor adam. *"O zaman bir şarap açalım, sohbetle iyi gider,"* diyor Müge.

İkinci şişe de açıldıktan sonra sohbet acılaşıyor farkında olmadan.

"Senin kaçıncı kadeh? Ben az sonra sarhoş olacağım da, kalksam mı, kalsam mı karar vermem lazım," diyor adam.

"Dördüncü kadeh sanırım. Ben dayanıyorsam, sen de dayanırsın," diye gülümsüyor Müge.

"Dayanmasına dayanırım da, sohbet melankolik bir çizgiye kayabilir," diye cevap veriyor adam.

"Olsun, ben çok ender içerim, bu gece canım çekti."

"Vallahi melankoli konusunda ilave bir çaba da gerekmiyor. Çalan şarkıyı ilk olarak 1979 yılında, ilk ve damgasını vurmuş aşkımdan ayrıldığım gece duymuştum. Sanırım bu yüzden, en etkilendiğim şarkılardan biridir. Bak, içkinin etkisi başladı bile. Hadi başka bir konu bulalım!"

"Ama benim de aklıma kendi ilk şarkım geldi şimdi. Ben de yirmi beş yaşındaydım."

"1986 gibi bir zaman mı yani?"

"Evet, o içeride uyuyordu, bir gün sonra İngiltere'ye gidecekti, başka bir kadına. Sabaha karşı balkona çıktım, kapıyı kilitledim, sandalyeye oturdum, 11. Kat..."

"Gereğinden fazla yüksek."

"Sonra kolumu demire koydum, aşağıya baktım. Yüksekti gerçekten."

"Seni tekrar içeri sokan ne oldu?"

"Belki de o kadar kötü olmaz dedim, başka birisi, bir çocuk. Şimdi acıklı bir şey söyleyeyim, ama sarhoşluğuma ver, başıma kakma sonra sakın!"

"Söyle lütfen!"

"Bacakları kırılınca atları vuruyorlar, aslında tedavi edilseler iyileştirilebilirler, ama o kadar acı çekerlermiş ki iyileşirken, değmiyormuş işte."

"Abartılı oldu." Adam huzursuzca yerinde kıpırdanıyor.

"Acıklı olduğunu söylemiştim. O dönemde çok sık düşündüm bunu, epey sonra da iyileştim." Müge, bunları konuştukları için kendini rahatsız hissediyor birden.

"İçeride uyuyan adama ne oldu peki?"

"Hâlâ İngiltere'de, gittiği kızla, çocukları var, iyidir inşallah. Ama ilk kocamın başlıca saplantısı oydu. Adam bir gün dönüyor, elini uzatıyor ve ben her şeyi bırakıp onunla yürüyüp gidiyorum."

"Peki, dönse ve elini uzatsa sana, gider miydin onunla gerçekten?" diye soruyor adam gülümseyerek.

"Gitmezdim, ama buna inandıramadım onu. Diğer taraftan, galiba onunla, o adamdan sonra içimde doğan boşluğu doldurmak için evlenmiştim. Bunu ne kadar hissetmiştir, onu da bilemiyorum."

"Ya ikinci koca?" diye soruyor gene adam.

"Şimdi şimdi anlıyorum... Ben şöyle yapmışım hep; bir kötü biten ve iz bırakan ilişki... Sonra ondan doğan boşluğu doldurmak için yaşanan bir ilişki daha... Sonra, sar baştan. Duygusal yaşantım hep böyle sürüp gitti işte," diyor Müge, sonra ekliyor; *"ama o gece balkondan aşağı bakarken ileride sahip olacağımı düşündüğüm çocuk hepsine de değerdi."*

Adam anlayışla başını sallıyor. O da karısından boşanmak üzere ve minicik bir kızı var. Şarap hızla tükeniyor.

Müge'nin hiç uykusu yok, iyice sarhoş, adam gideli çok olmuş. *"Kal desem kalır mıydı acaba?"* diye düşünüyor. Sonra yüzünü yastığa gömüyor, uyku gelsin diye sabırla bekliyor.

Müge Rüya Görüyor

Müge'nin bilinci yavaşça geçiyor rüyaların olduğu tarafa. Ertesi sabah yalınayak, gözleri yarı kapalı, banyoya doğru yürürken rüyalardan sadece birini hayal meyal hatırlıyor olacak. Salonda kanepede oturmuş, kitabı kucağında günün ilk kahvesini yudumlarken rüyası üzerinde tekrar düşünmeye çalışacak, iyice silikleşmiş, bu defa hiç başaramayacak.

Halbuki o gece, her gece hepimize olduğu gibi bir sürü rüya gördü Müge. Rüyalarının bir kısmı sıkıcı, gündelik yaşam üzerine. "Ocağı açık mı unuttum acaba?" sorusu bile bir rüyanın konusu. Onların arasından çabucak geçelim. Biz daha derinden gelenlere misafir olalım.

İlk rüyasında, gece yatağında yatmış rüya gördüğünü görüyor. Bilinci yarı açık, yatağında yatarken, odasında yabancılar hızlı adımlarla dolaşıyor. Kim olduğunu bilmediği koca koca adamlar, dişlerinin arasına çivileri sıkıştırmış, ellerinde çekiçler, duvarları kalın kapitone kumaşlarla kaplıyorlar. Rüyanın içindeki rüyadaki oda çok loş, Müge'nin tükürük sıvaşmış çivileri görmesi imkânsız. Görmeden de biliyor çivilerin orada olduğunu. Adamların istediği ses geçirmez bir oda, belli ki canını yakacaklar, çığlıklarının dışarıya gitmemesi için karınca gibi çalışıyorlar. Müge yatağında, felç olmuş gibi, parmağını bile kımıldatamıyor. "*Açgözlülüğüm yüzünden geldi bunlar başıma...*" diye düşünüyor dehşet içinde, açgözlülüğü neyle ilgiliydi, onu hatırlayamıyor. İç içe geçmiş rüyaların son halkasında, adamlar yapacakları şeye başlamadan evvel uyanmak için debeleniyor...

Gecenin daha geç saatlerinde başka bir düşte, kendini, İstanbul

Boğazı'nın kıyısındaki eski saraydan bozma lise yatakhanesinde buluyor. Bu kızlar okulunun erkek sinek girmez yatakhanesinde parti var. Kendisi lise yaşlarında. Çevrede her yaştan, her döneme ait arkadaşlar, tanıdıklar. Bazıları kendisiyle aynı yaşta, bazıları büyümüş, bugünkü yaşlarına ulaşmışlar bile. Hoparlörlerden yetmişli yılların romantik bir Fransızca şarkısı yükseliyor. Yıllar sonra tanışacağı ama romanımızda adı geçmeyecek bir adamın delikanlı kollarında keyifle dans ediyor...

Bu defa, oğlunu görüyor rüyasında, nicedir görmedi oğlunu. Keyifle oynuyorlar, çocuk, "*Anneee,*" diye bağırıyor kendisine doğru koşarken. Müge biliyor rüyada olduğunu, ama hiç bitsin istemiyor, yüzünü çocuğun boynuna gömüyor...

Suyun dibinde bu defaki rüyada, aşağıdan bakıldığında suyun havayla kesiştiği düzlem cam göbeği renginde. Öyle güzel ve ulaşılmaz, yukarı çıkmak için çabalamıyor... Aniden sabaha uyanıyor.

Keyifsizliğin Tarihçesi

Sabah kahvesinden sonra, günlerdir olmadığı kadar keyifli hissediyor kendini. Nasıl uzun süredir kendini keyifsiz hissetmesinin bir gerekçesi yok idiyse, keyifli olması için de bir sebep olmadığını düşünüyor.

Keyifsizliğin bütün duygularının önüne geçmesi Amerika'da başladı. Dört yıl önce yeni evlendiği, kariyer ve servet sahibi ikinci kocasıyla Los Angeles'e yerleşip onunla ışıltılı günleri, lüks yolculukları, eğlenceli ahbaplıkları paylaştı. Bir süre geçip de heyecanlar yatıştıktan sonra, rekor sayılacak bir hızla aynı evde yaşayan iki medeni insana dönüştüler. Kocasının ev dışı heyecanlara düşkünlüğü de bu evlilik için mücadele etme arzusunu doğmadan yok etti. Boşandıktan sonra, şaka yollu boşanma ganimeti diye adlandırdığı bol parayla, tek başına Amerika'da yaşamak fikri önceleri çok çekici geldi. Sonra iç sıkıntısı yavaş yavaş onu ele geçirdi. Öylesine gözle görülmez bir yavaşlıktaydı ki bu, farkına varıp da karşı durmanın imkânı yoktu. Ülkesine dönmeye karar verdi. Burada da değişen bir şey olmadı.

Duşunu yapıp hazırlanıyor. Öğlen yemeğinde üniversiteden üç kız arkadaşıyla buluşacak.

Şık alışveriş merkezindeki şık mı şık kafenin kapısından içeri girdiğinde arkadaşlarını görüyor. Oturdukları masaya doğru ilerlerken, bütün masaların dolu olduğu dikkatini çekiyor. Masalarda oturanların çoğu iyi görünümlü ve bakımlı genç kızlar. Daha iyi gözükmeye çalıştıkça ipin ucunu kaçırıp, sonunda birbirine benzemenin tuzağına düşmüş bir dişi kalabalık.

Masaya oturduğunda hepsi bir ağızdan konuşmaya başlıyor. Üniversitede sürekli beraberdiler. Şimdi ayda yılda bir görüşülüyor. Diğer üçü üniversite bittikten hemen sonra evlendikleri adamlarla hâlâ evliler. Eski terliklerin rahatı ve monotonluğu içinde bunalmış, ayaklarını sürüyerek dolaşıyorlar. Boşlukları süzülmüş bir sosyal yaşam, iş ve yolculuklar dolduruyor.

Hızlı hızlı konuşup da söylenecek sözler birden tükeniverince, masaya bir sessizlik çöküyor. Sessizlik bozulsun diye söylüyormuşçasına, *"Yarın Bursa'ya gideceğim..."* diyor birden Müge, söylediğine şaşırıyor sonra. Sabaha karşı gördüğü ve sabah anımsamaya çalışıp da anımsayamadığı rüya birden tüm netliğiyle canlanıyor; Bursa'da çocukluğunun geçtiği bahçede, oğlu ve kendisi. O kocaman bahçenin iki katlı evle beraber müteahhite verilip de beton yığınlarının altında kalmasından, yıllar sonra doğdu çocuk.

Eve dönerken alışveriş yapıyor. İlk girdiği butikten annesine bir kazak ve fular, sonraki mağazalardan oğluna hediyeler seçiyor... O cicili bicili, parlak kâğıtlara sarılı paketlerle dolu poşetleri taşımaktan kolları ağrıyor, ama hiç sıkılmadan saatlerce çocuk eşyası satan mağazalara girip çıkıyor.

Yüzünü cama dayıyor, dışarıya bakıyor. İstanbul'un camilerine. Minareler ışık huzmeleri halinde gökyüzüne doğru yükseliyor. İçinden, onları bir daha göremeyecekmiş gibi bir duygu geçiyor birden. Feribot hareket ediyor. Camiler usulca gözden kayboluyor.

İstanbul'u son bir kere daha görecek yalnızca...

HAMAM İTTİFAKI

Karanlıkta

Anne rahmi; sıcak, ıslak ve mutlak karanlık. Orada eski yaşamlar hakkında düşler görerek huzur içinde kıvrılıp yatmak. Zaman dolduğunda çıkmak zorunda kalmak veya zorla çıkarılmak, o aydınlık, soğuk ve yabanıl ortama. Süt gibi yumuşak tırnaklarımız biraz daha sertleşmiş olsaydı, annemizin etine geçirip onları, hep o güvenli karanlıkta kalmak için savaş verirdik belki de.

Babaları, Hansel ve Gretel'i bir akşamüstü ormanın derinliklerinde tek başlarına bırakıp kaçmış. Ormanın yanındaki sefil kulübeye geri dönüyor. Karısı ağlarken, bir taraftan kan tükürüyor, büyük çocuklar giderse, küçüklerin bir yaşama şansı olur belki.

Gece bastırıyor ormanda, uzakta vahşi hayvan ulumaları, aysız gece, çocuklar babalarının onları terk ettiğini anlamışlar artık, tek sıcaklık avuçlarındaki kardeş elinin sıcaklığı. Koşuyorlar, nereye koştuklarını bilmeden, ıslak çam dalları yüzlerine buzdan kamçılar gibi çarpıyor. Karanlığın bu kadar yoğun ve acımasız olabileceğini şehirliler nadiren bilir.

O'nun karanlığında ise zaman yok. Zamanın olmadığı bu karanlıkta, karanlığı algılayabilmesi çok zaman alıyor. Karanlık, huzursuz ve rüyasız bir uykuya dönüşüyor. Sonra, rüya görmeye başlıyor. Rüyalar anlaşılmazlıktan, gelişigüzel anı parçacıklarından kaynaklanan düşlere dönüşüyor. Derken, düşler anlam kazanıyor, herhangi bir faninin göreceği düşler artık bunlar. Hatırlamadığı bir sarayın arkasındaki bostanda hatırlamadığı bir oğlan çocukla birbirlerini kovalıyorlar, çocuk mutluluk için-

de, "*Anneeeee...*" diye çığlık atıyor, kime bağırıyor anne diye çocuk? Bunu bilmiyor. Başka bir rüyada, alnını çam kokan bir pen-

cere pervazına dayamış, "*Benim suçum,*" diye ağlıyor, reçine ve gül kokularından burun delikleri titriyor uykusunda.

Sonra gözlerini sıcak ve ıslak başka bir karanlığa açıyor.

Alacakaranlık

Ete kemiğe bürünmüş ruhlar, ölmüş insan ruhları ve yaşamla ölüm arasında sıkışıp kalmış ruhlar. Bunlardan, gelişimi en uzun ve zorlu geçen, arada kalmış olan ruhlarınkidir. Eski yaşamlarından kalan bölük pörçük anıların içinde bitkin yüzerken, nerede olduklarını, başlarına nelerin geldiğini bir türlü kavrayamazlar. Kendilerine rehberlik edecek ebeveynleri veya yoldaşları yoktur. Yalnızdırlar. Canlı veya ölü, diğer ruhlardan genellikle uzak dururlar. Kimisi, zaman boşluğundaki mutlak yalnızlığı içinde çıldırır, o zaman diğer ruhları rahatsız etmeye başlar.

O, ancak yaşam süreleriyle ölçülebilecek kadar uzun süre karanlıkta kaldıktan sonra uyandı. Uyandığında gözlerini açtığı dünya bir sis ve uğultu yumağıydı. Yavaş yavaş görüntüler bir renk demetine, sesler uzaktan gelen, hep birden konuşan bir kadınlar korosuna dönüştü. Görüntüler belli aralıklarla kararıp aydınlanıyordu. Kadın sesleri aydınlıkla geliyor, karanlıkta kayboluyordu. Varlığını çevreleyen hava buharla doluydu ve ılık, bazen de alabildiğince sıcaktı.

Bir süre sonra, gece ve gündüzü ayırt etmeye başladı. Sonra insan suretlerini... Bilincinde, bütün parçalar yer değiştirerek son resmi oluşturdular. Bulunduğu yer bir hamamdı ve diğerleri kendisinin farkında değillerdi.

İyi saatte olsunlara karışmış olduğunu kavramanın yaşattığı dehşet, onu karanlığa geri savurdu. Tekrar aydınlığa döndüğünde, çıplak kadın bedenlerinden, seslerinden, duygularından ve sıcak sudan oluşan bu küçük dünyada, hiçbir şeye dokunmamaya çalışarak, bir yılan balığı gibi kıvrılıp bükülerek dolaşmaya başladı.

Kendimi burada bulduğumda, bir duvarın önünde incecik oldum önce, sonra bir kazanın arkasında avuç içi kadar kaldım saklanmak için. Çok korktum, kimse beni görmesin! Ben onları tamamen görüp duymaya başladıktan sonra, onların beni zaten hiç göremediklerini fark ettim. O zaman sınırları keşfe çıktım. Duvarların dibinden bütün hızımla geçerek dört bir yanı dolaştım. Dünya renkten çizgiler haline gelene kadar hızlandım. Sonra sıkıldım, yavaşladım.

Büyük odanın ortasındaki suya girip çıktım. Suya daldım, dışarı fışkırdım. Suyu ve havayı fark ettim. Suyun bir tarafı, aslan ağzı olan taraf çok daha sıcaktı, bildim. Küçücükmüşüm, Şeyh Hazretleri beni yanına oturtmuş, minik tombul parmağımı aslanlarla dövüşen cengaver resimlerinin üzerinde dolaştırıyormuşum, anımsadım.

Taslardaki, kurnalardaki, havuzdaki suyu kımıldatmak istedim. Çok, çok uğraştım. Karanlık aydınlık karanlık aydınlık... saymadım. Minik minik kabarcıklar çıkartabildim sudan çok sonraları.

Bir gün, tavanın en tepesindeki buharla kaplı cama elifba yazdım. Parmaklarım yok benim, ellerim yok... Dudaklarım, sesim, gözlerim yok... Gözlerim olsaydı mutluluktan ağlardım.

Derken insanlara merak saldım. Onların yanlarında, çevrelerinde, peştemallarının içindeki ılıklarda dolaştım. Bazen kulaklarını gıdıklamak, burunlarının içini kurcalamak istedim. İlk defa bir kadını hapşırtmayı başardım sonra. Kirpiklerine dokundum. Upuzun yere uzanıp ayak tırnaklarının çevresinde daireler çizdim. Nalınlardaki gümüş kuşlarla yan yana kanat çırptım. Taslarının içindeki yüzen balık motifleriyle yarıştım.

En çok, anneleriyle hamama gelmiş minik oğlan çocuklar ilgimi çekerdi. Saçlarının, boyunlarının çevresinde dolaşır, masumiyet kokan kokularını içime hapsetmeye çalışırdım. Bir gün, en kara gözlü olanın, oyuncak ördeğini öttürdüm avucunda. Nasıl korktu, elinden öyle bir fırlattı ki oyuncağı. Bir daha yapmadım.

Bazı bazı, hep bir ağızdan konuşan ve suları şapırdatan kalabalıktan sıkıldım. Kuytu bir köşede, kendi karanlığıma çekildim. Yalnızlığımla ördüğüm kozanın içinde, varlığımı geçmişe adadım. İlmek ilmek çektiğim anılarla geçmişi kafamda tekrar ördüm. Yarattığım bu geçmişin ne kadarı doğruydu, hiçbir zaman bilmedim...

Hamamdaki her küf ve mantar zerresini, duvarlardaki her deliği ezberledikten sonra, dışarıda ne var, merak ettim. Duvarlar ve kapılar ve pencereler boyunca dolaştım durdum. Ne kendim çıkabildim, ne dışarısını görebildim. Bazen duvarlarla, bazen de turuncu siyah bulutlarla kesildi yolum. Camına yazı yazdığım, tepedeki pencereye günlerce yapıştım, tek bir kuş görmek için. Ulu Camii'nin avlusundaki güvercinleri düşündüm durdum.

Dışarıdan ve kuşlardan ümidimi kestiğimde, buraya ve yalnızlığa tutsak edildiğimi anladım.

İnsanlara geri döndüm.

Kadınlar

Hamamdaki kadınlara tekrar sokuldum. Yüzlerini ve sözlerini çözmeye çalıştım, ben çözdükçe onlar karıştılar, bir şey anlamadım. Sonra kendimi düşünce ve duyguların, anlam ve tınıların beşiğinde sallanmaya bıraktım. Bir baktım, her şeyi anlamışım.

Yaşlı kadınların gelinlerini çekiştirmesini, genç kızların delikanlılar hakkında konuşup kıkırdaşmasını, zampara kocaların, hasta anaların, yoklukların, geçimsizliklerin, ihanetlerin, ölümlerin hikâyelerini dinledim. Bazen bir hikâye beni içine çektiğinde, hikâyenin devamı için, anlatan kadının tekrar gelmesini bekledim. Kadınları birbirinden ayırt eder oldum. Gencecik kızların, iki büklüm ninelere döndüğünü gördüm. Zamanın akışını yüreğimde hissettim.

Bazı bazı, sıcağın yerden buhar olarak yükseldiği, hamamın en bunaltıcı yerlerinde, içi geçen kadınların beni sezdiğini fark ettim.

Daha sonraki gelişlerinde, sırtları ürpererek beni diğerlerine anlatışlarını dinledim. Bazen bir karaltı, bazen yarım bir kadın görüntüsü...

Dinlerken ben de ürperdim.

Hamamda Bir Gün

Bursa'ya gelince, hamama gitmeden olmaz. Annemle de gidilmez, annemin kapı komşusu, çocukluk arkadaşım. Ona sordum, beraber gidiyoruz. İlkokulda beraber okumuştuk. Ben İstanbul'a gittim sonra, o Akşam Sanat'tan mezun olduğu sene evlendi. Çocukları var, üç tane, büyük kızla oğlan, boyundan büyük. Haberlerini annemden alırdım.

Kocası İstanbul'daymış, tüccar, mal almaya gitmiş, malını alır, Beyoğlu'nda iki tur, iki tek rakı... Gece otele dönerken kızından biraz büyükçe, kuzeyden gelen bir kız olur yanında. İyi aile erkeği. İyi aile erkeği olma durumunu sürdürebilmek kolay değil.

Çocukluğumda, her hafta annemle giderdim hamama. Natırı, göbek taşının üzerinde, anneme kese yaparken seyrederdim. Her hafta kese yapılan bedeninden kir çıkmazdı hiç. Pespembe olurdu güzelim teni. Çocukları anneleri yıkardı, annem etimi kıpkırmızı yapardı ova ova sonra.

Arkadaşımın kocası yolculukta nasıl olsa, akşamüstü gittik hamama. Ortalık tenha, bizden başka iki kadın var. Yıllardır duşta yıkanmışım, üstünkörü sabunlanmışım, utana sıkıla yattım natırın önüne. Avuçla kir, ölü deri çıkardı. Zor kaçtım yanından. Arkadaşım natırın önüne yattığında kurna başına geçtim, yavaş yavaş yıkandım. Yıkandıktan sonra havlulara sarındım, kenarda banka oturdum, başımı mermer duvara dayadım, gözlerimi kapadım.

Gözlerimi açtığımda, karşı duvarın önünden hızla siyah bir şey geçti sandım. Ya fareyse? Bağıracaktım az kalsın. Gerçekten çok sıcak burası.

Aynada

Hamam dönüşü, evde, tuvaletin aynasında yüzümü beğendim. Pespembe, ışık var sanki tenimin altında. O anda bir erkeğin beni öylesine berrak görüp beğenmesini, arzu etmesini istedim birden. Gömleğimi, sütyenimi çıkarttım. Aynada kendimi seyrederek göğüslerimi okşadım. Uçları sertleşti. Sonra hemen üstümü başımı giyinip annemle sofraya oturdum.

Annemle, yemekte ve sonra kanepede karşılıklı kahvelerimizi içerken uzun uzun sohbet ettik. Didişmeler, kinayeler, karşılıklı beklentiler, alınganlıklar öyle geride kalmış ki, bu akşam iyice anladım artık. O beni kabul ediyor ve ben onun sebeplerini anlıyorum. İki olgun, eşit kadın. Amerika'da yaşarken, her hafta düzenli mektup yazdım kendisine. Bir kere de o bana geldi torunuyla bir sömestre tatilinde. Ama ilk defa bu gece anlattım ona, orayı ve yalnızlığımı, geri dönüşümü, ne yapsam geçmez keyifsizliğimi. *"Bir ricat bu anne..."* demedim. *"Çekile çekile buraya kadar geldim. Buradan daha geriye çekilecek yerim kalmadı, göz kulak ol bana!"* Ben bunları söylemedim, ama o anladı, gözleri doldu, sarıldı. İçim ferahladı birden. Annem o, korur beni, korkularımdan ve hatta gerekirse benden bile.

Gece geç saatte, yatakta birden uyandım. Hamamda, duvarın dibinden sürünerek hızla ilerleyen siyah şeyi düşündüm. Fare değildi o. Eminim...

İki gün önce buradaydı bu kadın, bugün gene gelmiş. Kimse gün aşırı gelmez buraya, hele yalnız hiç gelmez... Kalabalık gelirler, hiç durmadan konuşurlar, bilmediğim, anlamadığım şarkılar söylerler, el çırparlar. Gürültü bunaltır beni, en uzak kuytulara kaçarım, herkes gidene kadar tespih böceği gibi kıvrılırım köşelerde.

Kadın yalnız, kimseyle de konuşmuyor. Geçen gün arkadaşı vardı yanında, onunla da konuşmadı pek. Uzun boylu, bembeyaz tenli, derin bakışlı. Neden dikkatle bakıyor çevresine, duvar diplerine? Birden anladım, geçen gün beni fark etti.

Uzun süre baktı etrafa. Ama sıcakta oturmuyor bugün, burada göremez beni. Sonra sıkıldı sanırım, çantasından bir kitap çıkarttı, okumaya başladı.

Beni merak etmiyor mu yoksa? Alındım biraz, çevresinde dört döndüm, burnuna üfledim. Kitabının içinde dolaştım. Harf boyu kaldım, harfleri tanıyamadım. Sonra inceldim, peştemalının içine girdim, memeleri iri, beyaz güvercinler gibiydi. Uzun süre oyalandım oralarda. Sıcacık oldu içim. Çıktığımda uyuyakalmış, elinden kitap kaymış, kitaba yaklaştım. Kitabın içinden yere düşmüş bir suret. 9-10 yaşlarında, kara gözlü, güzel bir oğlan çocuğu. Yakından baktım, içim buz kesti bir anda:

"benimoğlumbenimoğlumbenimoğlumbenimoğlummustafamustafamustafamustafamustafamustafabenimoğlumbenimoğlumbenimoğlumbenimoğlummustafamustafamustafamustafamustafamustafabenimoğlumbenimoğlumbenimoğlumbenimoğlum"

Kadının gözleri açıldı birden, kocaman oldular... Yüz yıldır mı, bin yıldır mı buradayım, bilmiyorum ben.

Ama en sonunda birisi duydu beni...

Müge rüyasında, rüyada olduğunu bilmenin sakinliği içinde Bursa'nın geniş caddelerinden birinde yürüyor. Öğle vakti, sıcağı ve susuzluğunu hissediyor, dili ağzında şişmiş sanki, ağzı kuru, yutkunamıyor.

Çevresinden her yaştan çocuk, okul formaları içinde, kızlı oğlanlı, bağıra çağıra geçiyorlar. Yanında iki küçük kız yürüyor, bir tanesi aynı kendi çocukluğu, gözlüklü ve tombul. Diğeri, şimdi Müge'nin annesinin kapı komşusu olan çocukluk arkadaşı sanki. Müge'ye benzeyen, biraz önce ortaokulu İstanbul'da yatılı okuyacağını açıklamış can dostuna, bunu duyunca çok ağlamış diğer küçük kız. Gözyaşları yüzünde kurumuş iz iz. Hiç ayrılmayacaklarına söz vermişlerdi birbirlerine oysa, verilen sözleri tutmanın her zaman mümkün olmadığını anlıyorlar artık.

Müge'ye benzeyen parlak bir öğrenci, hep iyi okullarda okuyacak, diğeri için iyi eş, iyi anne olmaktan başka bir şey gözükmüyor gelecekte. Küçük kızları şefkatle seyrediyor Müge, örgülü saçlarını okşamak istiyor. Kaderlerin böylesine önceden belli olması hüzün veriyor ona.

Boğazı iyice kuruyor, bir şey içmeye karar verdiğinde, bir kafenin önünde olduğunu fark ediyor. Kapıdan girdiğinde, uzaktaki masalardan birinde onu gazetesini okurken görüyor, gördüğünü sanıyor, o olsun diye dua ediyor.

Aniden, rüyasında, rüyasına ait olmayan bir fısıltı duyuyor, uyanmaya çalışıyor:

"oğlumbenimoğlumbenimoğlumbenimoğlummustafamustafamustafamustafamustafamustafaoğlumbenimoğlumbenimoğ-

lumbenimoğlummustafamustafamustafamustafamustafamusta-fa...”

Uyandığında, ağzında acı bir tat, kitabı elinden kaymış, bir an nerede olduğunu kavrayamıyor. Fısıltı devam ediyor.

Bir kadın sesi hıçkırarak fısıldıyor derinden. "*Benim oğlum, Mustafa.*" Bir an, uyku sersemliği ve sıcaktan bunalmışım, anlamıyorum. Uykuda mıyım hâlâ? Fısıltı üst üste tekrarlıyor. "*Benim oğlum, benim oğlum...*" Ağlamak üzere olan yumuşak bir ses, kulaklarımda değil, beynimde. Dehşetle uyanık olduğumu anlıyorum birden. Sırtım ürperiyor, yanağım seyiriyor, kalbimi ve beynimi buzdan bir el tutmuş, acımadan büküyor, büküyor. Ayaklarım kıpırdamıyor, mesanem patlamak üzere, yavaşça altıma yapıyorum. Fısıltı yankılanıyor. Utanç ve umursamazlık arasında gelip gidiyorum. Kitabımı yerde görüyorum, Ali'nin resmi içinden kaymış. Onu görünce, birden hareket edebildiğimi anlıyorum. Kitabı ve resmi yerden kapıyorum. Ayağa kalkıp, deli gibi hamamdan dışarı koşuyorum. Demir kapı arkamda çarptığında, ses aniden kesiliyor. Koridor bomboş. Kabinde, her tarafımın çiş içinde olmasına aldırmadan giyinip, sokağa fırlıyorum.

Yüreğim patlayacakmış gibi çarpıyor. Bir an için, o sonbahar sokağında, yazdan kalma güneşin altında, kimsenin haberi olmadan, sessizce yere yığılarak öleceğimi düşünüyorum.

Ev bomboştu döndüğümde, hava alacakaranlık, odadan odaya koştum, bütün ışıkları yaktım telaşla. Sonra soyundum, çıkardıklarımı çamaşır makinesine tıktım. Üstünkörü temizlendim, kötü kokuyorum ama duş yapmaya gücüm, cesaretim yetmedi. Geceliğimi giyip yatağa yattım. Üstümü sıkı sıkı örttüm. Önce sakinleşmeye çalıştım, sakinleştim. Bu defa da beynim, iki düşünce arasında sarkaç gibi gidip gelmeye başladı. Sarkaç dayanamayacağım kadar hızlandığı zaman ilk düşünceden vazgeçtim; deli değilim ben.

O zaman, ikinci düşünce üzerinde yoğunlaştım. Hamamda, ben uykudan uyanıklığa geçerken ve sonrasında, beynimin içinde, yumuşak ve ağlamaklı bir kadın sesi, *"Mustafa,"* diyordu, *"benim oğlum..."* Uyandığımda, yerde Ali'nin resmini bulmuştum. Acı çeken, şaşkınlık içinde bir varlık, Ali'yi kendi oğlu zannetmişti. Tüylerim diken diken oldu.

Çocukluğumda, hamamlarda, insanlara gözüken İyi Saatte Olsunlar hakkında türlü çeşitli öyküler dinlemiştim. Ama bunlardan birinin sesini duyan kimseden bahsedildiğini hatırlamıyorum kesinlikle.

Gece asla uyuyamayacağımı düşünmüştüm yatağa girdiğimde, gözlerimi kapadığımda ise bir anda uyudum. Bir daha uyandığımda, sabah olmuştu, rüyasız ve sakin bir uyku.

GÜMMMMMMMMM... Kapı çarptı arkasından, ben de kendimi duvardan duvara vurmaktan vazgeçtim artık. Bitkin düşmüşüm, yumuşacık yere yayıldım. Düşünmeye zorladım kendimi. Düşündükçe aydınlandı bir şeyler. Ben öldüm, ama ölemedim. Zamandan daha uzun zamandır tutsağım burada. Mustafam çoktan toprak olmuştur, o kadın nereden tanısın Mustafam'ı? O resim kimbilir kimin resmi? Yerde, sessiz, hıçkırmaya başladım tekrar.

Sonra o kadını düşündüm gene. *duydubeniduydubeniduydubeni...* Ne olur korkma benden, yeniden gel, bana anlat ve ben sana anlatayım.

İçim buz kesti yalnızlıktan.

Sabah uyandığımda, her şey daha güzel gözüktü gözüme. Yataktan keyifli kalktım. Duşumu yaptım, annemi öptüm, çocukluk arkadaşıma sabah kahvesine geçtim. Havadan sudan sohbet ettik. Kocası dönüyormuş akşama. Ne yemek yapayım, ne giyeyim telaşı sarmış şimdiden. "*Dün hamama gittim...*" dedim, bu kadar çabuk ve de yalnız gittiğime pek hayret etti. Onu çağırmadım diye biraz da gücendi sanırım, ama belli etmedi.

Bir şey söylemedim, gördüğüm ve duyduğum şey hakkında. Anneme de söylemeyeceğim. Geçen akşam anlattıklarımdan sonra, delirdiğimi düşünebilir iyice. Hoş, ben de hâlâ pek emin değilim delilik olmadığından bunun.

Çocukluk arkadaşıma söyleyemem. Anlar mı beni? Yollarımız yüzlerce ışık yılı önce ayrıldı onunla. En derinde, kin bile besliyordur bana sanırım, onu bırakıp gittiğim için ve geri döndüğümde artık öylesine farklı insanlar olduğumuz için.

Ama sabah yataktan kalktığımda kararımı verdim ben. Öğrenmek ve anlamak istiyorum. Kimsenin yapmadığı bir şeyi yapmak. Bir gizemi çözmek...

Belki de boşlukları doldurmak mümkün olur böylece.

Karşı Karşıya

Akşama doğru, Müge omzunda içinde temiz çamaşırları ve şampuanı olan spor çantası asılı, evden çıktığında, cesaretinin kendisini hamamın kapısına kadar götürüp götürmeyeceğinden emin değil. Elinden geldiğince sakin, ama korku galip gelirse, mücadele etmeden anında vazgeçip geri dönecek.

Yaşamış olduğu ve yapmaya kararlı olduğu şeylerin eşi benzeri olmadığına inanıyor. Böyle bir deneyim yaşayan insanlar olmuştur mutlaka daha önce, burada veya başka yerlerde. Ama bu insanların çoğu delirmiş olmalılar bunun sonucunda. Bazıları da yaşadıklarını ihtiyatsız bir hezeyan içinde diğer insanlarla paylaşmaya çalışırken, kendilerini deli damgası yemiş olarak, toplumun dışında bulmuşlardır. Deli değil o, deli olarak adlandırılmak da istemiyor.

Az sonra, buharın içinde, sıcak mermerin üstünde otururken, başını mermer duvara dayayıp gözlerini kapıyor. Nefes almanın bile zor olduğu bu ortamda, dişlerinin birbirine vurmasını zorlukla engelliyor.

"Korkacak bir şey yok, korkacak hiçbir şey yok... Belki de hepsi hayaldi. Hayır, hayal değildi. Ama gene de korkacak bir şey yok. Acı çeken bir varlığın yumuşacık sesiydi duyduğum, bana zarar vermeyecek..."

Uzun süre, gözleri kapalı, öylece oturuyor. Gözlerini açtığında beklediği karşısında...

Ve ikisi birden aynı anda, aynı kelimelerle konuştular, içleri korkuyla dolu; “*Lütfen yaklaş, korkma, sana zarar vermem, o kadar uzun zamandan beri bekliyorum ki seni...*”

Müge'nin nefesi kesiliyor bir anda, bir şeyler söylemezse varlığın kaçacağından çekinerek, kendini konuşmaya zorluyor. "*Lütfen yakına gel, korkma sakın!*"

Varlığın yumuşak sesi beyninde çağıldıyor: "*Korkuyorum, sen de korkuyorsun, titrediğini hissediyorum ve daha çok korkuyorum!*"

Müge gülecek gibi oluyor, "*Haklısın, gerçekten çok heyecanlıyım, benden kaçacaksın diye telaşım,*" diyor.

Yarı şeffaf, yarım kadın silüeti yavaşça şekil değiştiriyor. İçinde belli belirsiz renk çizgileri hafifçe ışıldıyor. "*Kaçmam ben, kaçmam ben, ben kaçmam. İlk duyan sensin beni, öyle yalnızmışım ki.*"

Müge'nin hayranlıkla büyüyor gözleri görüntü karşısında. "*Tamam, ikimiz de korkmayalım o zaman, ben arkadaşın olmak için geldim buraya.*"

"*Beni fark ettin sen, anladım. Sen farklısın buraya tüm gelenlerden; her gün gelen fısıldayan, konuşan, şarkı söyleyen, bağıran kalabalıktan. Sen de yalnızsın, anladım. Sesin de yok sanmıştım benim gibi, ama konuşuyorsun.*"

Müge şaşırıyor. "*Ben yalnızım ve evet, konuşuyorum, ama sen de konuşmuyor musun?*"

Varlığın rengi ve görüntüsü hafifçe değişiyor gene. "*Ağzım yok benim, sesim yok, nefesim yok, ama düşünüyorum.*"

Telepati olmalı diye düşünüyor Müge, "*Evet, seni beynimin içinde duyuyorum sanki.*"

"*Bilmediğim sözcükler söylüyorsun bana, ama anlıyorum ben.*

Gene gelecek misin? Hep gelecek misin? Gel, gel, gel, hep gel, yalvarırım gel!" diye sızıldanıyor varlık.

"*Evet, sen istediğin sürece hep geleceğim, emin ol bundan. Hamam kapanıyor artık. Şimdi gitmeliyim, yarın gene geleceğim, merak etme,*" diyor Müge yerinden kalkarken.

Varlık gözden kayboluyor, hıçkırığı Müge'nin beyninde yankılanmaya devam ediyor.

O gitti ve biraz sonra ortalık soğudu, buharlar usulca çekildi. Kapkaranlık oldu. Sonra tepedeki pencereden ayığışığı süzüldü içeriye. Yerdeki ayışığından daireye yavaşça kıvrıldım. Yusyuvarlak ve altın rengi oldu tüm varlığım. Eski dostları, arkadaşları, sırdaşları düşündüm yattığım yerde. Belki de hiç yaşanmamış bir yaşamdan süzülüp gelen, tozları çoktan rüzgâra savrulmuş yoldaşlar yavaşça doldurdu çevremi.

Ayın şavkının şekli değiştikçe, ben de şekil değiştirdim. Burada olduğum tüm zamanlar boyunca nasıl yalnız olduğumu ve buna nasıl alıştığımı düşündüm. Ormanların en kuytularında yaşayan en vahşi hayvanlardan daha yabani ve yalnız sürüp gelmiş bu sürgün yaşamım.

Sonra ayın yansıması duvarda yavaşça yükseldiğinde, onu duvar boyunca, yukarı doğru takip ettim. O kadının varlığını ayırt etmenin ve beni duymasının ve onun, benim dostum olacağını umut etmenin, aslında nasıl yalnız olduğumu fark etmeme sebep olduğunu düşündüm.

Ve ayın yansıması kaybolup da varlığım tamamen karanlığa boğulduğunda, bu kadar farksız süregelen zamanın akışının birden nasıl vahşice yavaşladığını düşündüm.

Gün ışıyıp da gürültücü kadın kalabalığı hamamı doldurduğu zaman, en uzak köşede kıvrıldım, saklandım.

Benim Adım Gülefsa

Müge için zaman geçmek bilmiyor ertesi gün. Akşamüstü evden çıkıp da hamama kadar yürüdüğü süre boyunca, kalbi gene güm güm atıyor göğüs kafesinde. Hamamın kapısından içeri girdiğinde ise heyecanı geçiyor bir anda. Bundan sonra her gelişinde böyle olacak. Hamama adımını attığı anda, artık kendi topraklarında sanki. Burada içi heyecanla dolu ve varlığının bir anlamı olduğunu fark ediyor.

Bu saatlerde hep tenha olan hamama girdiğinde banka oturuyor, sıcaktan üzerine rehavet çöküyor, gözlerini kapatıp bekliyor. Bu defa gözlerini, duyduğu fısıltıyla açıyor. *"Hoş geldin."*

"Hoş bulduk," diyor Müge, nasılsın? diye sormak istiyor, ama soramıyor, bir hayaletle nasıl konuşulur diye düşünürken kendini gergin hissediyor aniden. Bir ölüye nasıl olduğu sorulmalı mı? Yanlış bir şey söyleyip, onu kendisinden uzaklaştırmaktan çekiniyor.

"Nasılsın?" diye soruyor varlık birden telaşla. Müge varlığın kendisiyle aynı duygular içinde olduğunu hissediyor, telaşı Müge'yi hüzünlendiriyor ve içini rahatlatıyor.

"İyiyim, teşekkür ederim, sen?" diye cevap veriyor gülümseyerek.

"Seni gördüğüm için öyle mutluyum ki, burada olduğun ve benimle konuştuğun için öyle mutluyum ki!"

"Senin adın ne?" İkisi aynı anda soruyorlar. Müge gülüyor. Varlığın yarı şeffaf görüntüsü bir an için yıldız yıldız ışıldıyor. Müge, *"O da gülüyor,"* diye düşünüyor.

İkisi gene aynı anda cevap veriyor. İkisi de, küçük birer kız-

ken, arkadaşlarıyla dilek tuttuklarını anımsıyorlar böyle bir durumda. İçleri sevinçle doluyor.

"Benim adım Müge..."

"Benim adım Gülefsa..."

Gülefsa helezoni şekiller çiziyor karşımda. Yavaş yavaş öğreniyorum; gülerken ışıldıyor, şaşırınca donuklaşıyor, bu şekilde hareket etmesi ise heyecanından.

Sonra yavaşça dizlerimin dibine yerleşiyor. Ablasının dizinin dibinde oturan bir küçük kız sanki. Sessiz, konuşuyor. *"Öyle mutluyum ki, hep gel ne olur!"*

"Bunu söyleme artık Gülefsa, buradayım ve sen istediğin sürece hep geleceğim mutlaka."

"Tamam, söylemem bir daha," diyor, renkler ışıldıyor içinde. *"Müge ne demek?"* diye soruyor sonra.

"Müge bir çiçek adı Gülefsa'cığım," diye cevap veriyorum.

"Hiç duymadım ama ikimizin de adında çiçek var, ne güzel."

Onunla böyle diz dize oturmak çok güzel, ama merakımı engellemem mümkün değil ki... Sormaya başlıyorum; *"Sen kimsin?" "Ne kadar zamandır buradasın? Neden buradasın?..."* Makineli tüfek gibi devam ediyorum.

Önce hafifçe donuklaşıyor, sonra rengi koyulaşıp ipince turuncu çizgiler beliriyor görüntüsünde. Bunun anlamını bilmiyorum. Ama içim ürperiyor birden.

"Gözlerini kapa!" diyor sonra. Uysalca gözlerimi kapatıyorum.

Gözlerim sımsıkı kapalı, açtığımda birden kamaşacaklarmış gibi kasıyorum kendimi. Elime bir elin dokunuşuyla, yavaşça aralıyorum gözlerimi. Bir an için nefessiz kalıyorum, yüreğim patlayacak gibi heyecandan.

İlk gördüğüm elimin üstünde küçük ve beyaz, âdeta çocuk eli. Başımı korkarak çevirdiğimde, inanılmaz güzellikte genç bir kadın, taş bankın diğer ucunda oturmuş bana gülümsüyor. Gözlerimi ondan alamıyorum. İlk gözüme çarpan, iri siyah gözleri. Hiç utanmadan, küçük bir oğlan çocuğu muzipliğiyle bakıyorlar bana. Beyaz tülbentten, çepeçevre renk renk oya işlemeli, uçları açık başörtüsünün altında saçları kalın iki siyah örgü. Gülümserken yüzündeki gamzeler keskinleşiyor. Ufak tefek, minnacık bir kadın. Sakinleştirmek istercesine, eli elimin üzerinde hâlâ.

Bir rüya bu. O getirdi beni buraya. Bu rüyaya yolculuğumdaki rehberim karşımda oturuyor ve benden daha gerçek sanki. Benim rüyam ve onun gerçeği.

Kendisini anlatmak için, en doğru yolu seçtiğini düşünüyorum bir taraftan. Çünkü ilk defa Gülefsa'yı, **Benim özel hayaletim** kimliğinden ayrı, gerçek bir insan olarak algılayabiliyorum. Gözlerimi kapattığımda ortadan kaybolmuş olan sıcak ve rutubetli hamam yüzlerce yıl ileride artık.

Hiçbir şey kaçırmak istemezcesine, gözlerimi arsızca dört bir yanda gezdiriyorum. Gülefsa yanımda, yaramaz çocuğuna hoşgörüyle bakan bir anne gibi şefkatli, oturuyor.

Yavaşça, *"Neresi burası Gülefsa?"* diye soruyorum. *"Burası ba-*

bamın konağının arka bahçesi, ben burada doğdum," diye cevap veriyor. *"Burada büyüdüm, burada... öldüm,"* diye devam edecekti eminim, ama susuyor. İlk defa, sesini beynimin içinde yumuşak yankılanmasıyla değil de, dudaklarından dökülen gerçek biçimiyle duyuyorum. Bu ses gerçek sesi olmalı, ama ses yine de beynimde aslında hâlâ. Yoksa mümkün mü, yüzlerce yıl önce ölmüş bir kadının konuşmasını anlayabilmem?

Bahçenin renk ve ışık cümbüşü beni sersemletiyor. Gözlerimi Gülefsa'ya çeviriyorum tekrar. Bu defa gözlerim kıyafetinde dolaşıyor. Üst üste giyilmiş, kat kat kıyafetler içinde, en içtekiler beyaz, dışarıya doğru yeşiller, kırmızılar, morlar. Kıyafetlerin isimlerini sonradan Gülefsa'ya saydırmaya veya Bursa Kütüphanesi'nde araştırmaya karar veriyorum. Kat kat kıyafetler içinde, şirin olduğu kadar şaşırtıcı ölçüde kendinden emin aynı zamanda. Yürümeye başladığı günlerden itibaren evdeki hizmetçilere emir vermeye alışmış, paşa torunu arkadaşlarımı anımsatıyor bana. Hamamda ağlayıp yakaran o zavallı yitik ruh ve bu çenesi dik kadını bağdaştırmak zor geliyor.

Gözlerimi eteğime eğdiğimde, şaşkınlıkla, Gülefsa'nın üzerindeki kıyafete çok benzeyen şeyler olduğunu görüyorum üzerimde. Elimi başıma götürüyorum, saçlarımın topuz ve başımın onun gibi, ama biraz farklı bir oya işiyle süslü bir beyaz tülbent örtüyle örtülü olduğunu fark ediyorum. Başörtümün ucunu çekip kurcalamaya başlıyorum. Gülefsa, çocuk gülümsemesiyle elini uzatıp, başörtümün ucundaki oyayı tutuyor, *"Yar yare küstü,"* diyor bana doğru kaldırarak, başörtümle gözlerimi örtüyor.

Sıcak ve rutubeti hissediyorum tekrar. Hamamdayım.

Gece geç vakit, odamda soyunurken anneme sesleniyorum; *"Anne, yar yare küstü nedir?"*

Annem içeriden cevap veriyor. *"Bir oya işi... Hayırdır? Sen ilgilenmezsin böyle şeylerle."*

"Gene ilgilenmiyorum anne," diye cevap veriyorum. *"Bugün bir kadın hamamda tığ işi örüyordu da. O söyledi, merak ettim ben de. Eski bir iş midir?"*

Annem odamın kapısını açıyor. *"Yar yare küstü mü? Hepsi çok çok eskidir, isimleri değişmiştir zaman içinde yalnızca. Bunlarla biraz olsun ilgilenseydin, seni kendi elimle evlendirirdim Bursa'da. İstanbul'da kendi bulduğun adamlarla başını derde sokmazdın hiç."*

Eskiden olsa, bu sözler bir kavga sebebi olurdu, şimdi ise gülüyorum. *"İyi geceler anneciğim,"* diyorum.

"Allah rahatlık versin yavrum," diyor annem, koridorun ışığını kapatıp kendi odasına girerken.

Yatakta, gündüzki düşümü düşünüyorum. Yumuşacık tülbentin, sert oyanın, taşın dokunuşunu hissediyorum tekrar. Güneş ışığı yanaklarımı ısıtıyor hâlâ sanki. Ve hava; nasıl da temizdi Tanrım, burun deliklerim gıdıklanıyordu temizliğinden. Zamanımda yaşayan hiçbir insan, bu kadar temiz havayı solumamıştır. Ayrıntıların gerçekliği beni tekrar tekrar şaşkınlığa sürüklüyor.

Heyecandan bitkin uyuyakalıyorum.

Ertesi gün, bir yanım sıcak hamam duvarına dayanmış, hafifçe kestirirken, bir yanım gene aynı bahçede. Gülesfa'ya *"Hadi anlat!"* dediğimde, bu defa hafifçe ışıldamış ve sonra beni tekrar buraya getirmiş.

Şimdi gene aynı taş bankta yanımda, şımarık güzel gözleri gülerek oturuyor. *"Anlat hadi!"* diyorum, *"Kendini anlat bana!"* Bakışları ciddileşiyor, düşünceli düşünceli bakıyor, sonra elimi tutuyor.

Hamamda ve bahçenin taş bankında oturan parçalarım şiddetle seğiriyor. Farklı yaşam kesitlerinden, farklı görüntüler, gözümün önünde, bir kaleydeskopun deliğinden bakıyormuşum gibi dağılıp birleşiyorlar.

İlk görüntü arkamızdaki konağın harem dairesinin büyük bir odasından. Konağın hanımı, beyinin gözbebeği, yatak çarşaflarını parçalıyor sancıdan. Ebeler çoktan anlamışlar bir şeylerin ters gittiğini. Haremdeki diğer kadınlar, gözdeler, cariyeler, halayıklar duvarların dibine dizilmiş, olması engellenemeyeceğin olmasından doğacak iyileri ve kötüleri hesaplıyorlar. Yataktaki gencecik kadının gücü, bütün kanıyla beraber dışarı akıyor. Odanın dışında, bir erkek sesi başebeye buyruk veriyor; *"Hiç olmazsa çocuğu kurtarın!"*

Kaleydeskopta görüntü dağılıp bu defa farklı bir biçim oluşturuyor. Gülefsa, babasının diğer kadınlarından olan kardeşleriyle birlikte oturduğumuz bankın çevresinde koşup oynuyor. Minicik, güzel Gülefsa. Babasının asla unutamayacağı, en sevdiği kadınına bir su damlası kadar benziyor. Babasının ona olan

sevgisinin gölgesi bütün diğer kadınların ve çocuklarının üzerinde uzuyor.

Kaleydeskoptaki parçalar bir daha dağılıp birleştiğinde, ortaya çıkan sahneler bizden ve küçük Gülefsa'dan çok uzakta. Bunları babasından dinlemiş sonra. Kıyım sahnelerini, babasının gözlerinden izlemiş olan Gülefsa'nın gözlerinden izliyorum bende.

Uzakta, kuzeydeki başkentinde oturan Sultan, son peygamber tarafından fatihine müjdelenmiş kocaman başka bir şehri kuşatmış. Surlar kuşatma ordusunun önünde dev gibi yükseliyor. Dördüncü kuşatması bu ihtişamlı şehri. Peygamberin verdiği müjdenin, torununun oğluna nasip olacağından habersiz, ordusunu doğuya döndürüyor. Asıl tehlike doğudan süratle yaklaşıyor çünkü. Dev bir ordu, kan ve gözyaşından bir ırmak gibi coşmuş geliyor.

İki ordu, yarımadanın ortasındaki bir ovada, tozlu ve kızgın bir yaz sabahında karşılaşıyorlar. Çekik gözlü Müslüman savaşçıların önünde otuz iki tane dev dizilmiş. Yelken gibi kulakları, burunlarının yerinde upuzun hortumları var, üzerlerinde işlemeli, mücevher kakmalı zırhlar.

Gülefsa'nın babası, adamları dev hayvanların ayakları altında ezilirken, Gülefsa'yı düşünerek salavat getiriyor içinden, bir de ebabil kuşları var aklında. Yerden kalkan tozun içinde, sıcak, ter, ihanet, kan, kopan organlar ve çeliğin havada çarpışmasından çıkan kıvılcımlardan oluşan bir deniz tüm görüntüyü kaplıyor.

Sonra, gece inerken baştan aşağı kana bulanmış Sultan, iki çocuk şehzadesi ve yiğit komutanları, Gülefsa'nın babası da içlerinde, zincirler içinde muzaffer hükümdarın önünden geçiyorlar. Savaş sırasında, Sultan'ın ordusundan karşı tarafa geçen hainler, kazananların yanında sıralanmışlar. Gözlerinde alaycılık ve utanç pırıltıları. Hainler iki taraf için de hain kalır her zaman.

Gülefsa dayanamayacağımı anlıyor daha fazla ıstıraba tanıklık etmeye, hamamda ter içinde açıyorum gözlerimi.

Müge gidince gölgeler uzadı, her yeri ve bütün varlığımı kapladı karanlık. Büzüldüm bir köşede, nohut kadar kaldım. İçim titriyor hatıralardan bu gece.

Babam soğuk bir sonbahar gecesi döndü seferden, yenilginin dehşetli haberi çok daha önce varmıştı şehrimize. Dev gibi bir ordu yoldaydı, yaka yıka bu tarafa doğru ilerliyordu. Babam tüm yol boyunca ensesinde azrailin soluğunu duyarak gelmişti doğudan. Sefere dimdik giden yenilmez kumandan, yaşlı ve hasta bir adamdı, acınacak haldeydi peşinde üç-beş askeriyle konağın cümle kapısından girdiğinde.

Sabah beni yanına çağırdı, yıkanmış, biraz dinlenmişti gece. Sevinçle sarıldım boynuna, saçlarımı kokladı belli etmeden, sonra beni yavaşça kendinden uzaklaştırdı.

Büyük bir erkekle konuşur gibi başladı konuşmaya. Babam çok severdi beni, bazen kadınları fısıldaşırken duyardım aralarında. *"Bir babanın kızını bu kadar sevdiği görülmemiştir."* Haset titreşirdi fısıltılarında.

Kuzeydeki şehri anlattı babam... Deniz ve toprak ve tepelerin kesişme noktasında, bilinen topraklar üzerindeki en şaşaalı kenti... Şehir geride kalıp da gözden kaybolduğunda hırsından ağlayan subayları...

Sıcak bir temmuz ovasında birbirleriyle çarpışan iki dev orduyu... Hayvan böğürtülerinden, kılıç şakırtılarından ve yaralı feryatlarından sağır olmuş kulakları... Yenilgiden sonra, gece boyunca, utanç içinde Doğulu Hakan'ın önünden sırayla geçişlerini...

Esirler, muzaffer ordunun peşi sıra dolaştırılmış şehirden şehire. Babam hasta ve yaralı. Çok sonraları, doğuya doğru geri çekilirken, esirleri de beraber götüreceklermiş. Geri dönülemez o yolculuğa çıkarsa babam, bir daha kızını ve şehrini göremeyeceğini biliyormuş.

Bir gün, Hakan'ın ordusundan bir adam çadırına gelmiş. Yaşadığımız şehrin güneyindeki beyliğin hükümdarı bu adam. Babamdan yaşlı. Çok önceleri kız kardeşini gelin vermişti Sultan'a. Yine de beyliğini elinden almış Sultan, sonra yıllarca zindanda tutmuş onu, bilirmiş ihanete kabiliyetini. Zindandan kaçmış, Doğulu Hükümdar'a sığınmış, onun ordusunda hınçla savaşmış, karşısındakiler can düşmanları. Gün onun günü artık şimdi. Beyliğini geri almış, güçlü ve kibirli, babama yardım önermiş. Babamı esaretten kurtaracak, şehrimizi de dev ordunun ayakları altında ezilmekten koruyacakmış. Yüklü bir kurtarma akçesi istemiş karşılığında, güzelliği dillere destan olmuş kızıyla evlenecekmiş.

Boynum bükük, gözlerim dolu, babamın sesini duymuyorum artık. Güzeller güzeli diye anılmak ne keyifliydi bugüne kadar oysa. On üç yaşındayım, yakında evlendirileceğimi ve evlenirken fikrimin sorulmayacağını biliyorum. Gönlümde yatanın kim olduğunu söyleyemem, hiç mümkün değil. Asıl içimi burkan, babamın umutsuzluğu. Elinde olsaydı, kızını böyle bir adama asla vermezdi, bunu hissediyorum ve korkuyorum.

"Siz nasıl münasip görürseniz babacığım," Gece yatağımda hıçkırıklarım duyulmasın diye, yüzümü yastığa gömüyorum.

Hamam soğuk, karanlıkta sessiz ağlayan o kızcağıza içim üşüyor.

Düğün Alayı

Müge ve Gülefsa, ılık bir bahar sabahında gene aynı bahçedeler. Gülefsa'nın yaşamının her safhasında babasına olan derin sevgisi Müge'nin hoşuna gidiyor. Müge çok küçüktü babası öldüğünde, hayal meyal hatırlıyor ancak.

Oturdukları yer, konağın arkasında. Bir sebze bahçesi burası. Toprak, fidelerin ekimine hazırlanmış, mis gibi kokusu, taze kokusu geliyor burunlarına. İlerisi meyve ağaçlarıyla kaplı. Kiraz ağaçları bembeyaz duvaklanmış.

Bir kuyu var, kuyunun da bir öyküsü. Gülefsa küçükken, konaktan çıkartılıp birisiyle evlendirileceğini öğrenen bir cariye kendini atmış içine bir gece. Sabah bembeyaz ölüsünü çıkartmışlar. Gülefsa'ya pencereden görmüş gibi geliyor o sahneyi. Kuyu yıllarca kapalı kalmış o olaydan sonra.

Sessiz de değil bahçe. Kuşların, böceklerin, uzakta yük taşıyan katırların sesleri geliyor hafiften. Sonra konağın ön tarafından bir davul sesi gelmeye başlıyor. Gülefsa, Müge'nin elinden tutuyor, ön tarafa ilerliyorlar. Ön taraf gene alabildiğine büyük, bu defaki bir çiçek bahçesi.

Her taraf insan dolu, insanlar keyifli, insanlar üzgün, hepsinin üzerinde renk, renk kıyafetler. Çiçekler, kesilen kurbanların kanlarıyla yıkanıyor. Müge bu renk yumağı karşısında büyüleniyor.

Sonra konağın kapısından bir kız çıkıyor. Gencecik bir Gülefsa, babası alnından öpüyor, alnına bir damla kan sürüyor, gelincik rengi duvağını kapatıyor. Atlı arabaya binerken belindeki gümüş kemer, başındaki gümüş süsler ışıldıyor. Bütün yaşlı kalfaların dudaklarında kıpır kıpır dualar...

Gülefsa'nın eli, Müge'nin avucunda kasılıyor. Kimse görmüyor onları. İki hayalet onlar, uzak mı uzak bu geçmişte.

Gülefsa'yı kocasına götürmek üzere yola çıkan bu araba, bu mutlu gün şerefine baştan aşağı süslenmiş. Arabayı çeken atlar da öyle. Araba bahçe kapısından çıkarken, ibriklerle su dökülüyor arkasından. Arkadan başka arabalar ve atlı muhafızlar geliyor.

Gülefsa arabada, yanında bir halayık, ikisi de ağlıyor. Başını arabadan çıkarıp, bağlık bahçelik toprak yol boyunca geriye bakıyor. Dev gibi ceviz ağaçlarının, açık yeşil çınarların, çayırlıklar ve dutlukların arasından kıvrıla kıvrıla ilerliyorlar. Servi ağaçlarıyla dolu ovadan yükselen kentin beyaz minareleri ve yuvarlak kubbeleri gözden kaybolduğunda başını arkaya yaslayıp gözlerini kapıyor.

Sabah Kahvesi

Sabah kahvesi için, çocukluk arkadaşıma geçiyorum. Epeydir görüşmedik, gönlünü alayım. İçeride tanımadığım iki kadın daha var. Karşılıklı oturuyoruz. Kahveler içiliyor, fallar kapatılıyor.

"Tanıştırayım Müge'ciğim, Akşam Kız Sanat'tan sınıf arkadaşlarım, hiç ayrılmadık okuldan beri, ailecek görüşürüz. Çocuklar da akrandır hep, pek sevişirler."

"Çok memnun oldum, biz ilkokuldan beri tanışırız. Sonra ben İstanbul'a gittim ama..." diyorum misafirlere.

"Biliyoruz, çok bahseder sizden, pek sever sizi." diyor misafir hanımlardan biri.

"Sağolsun, ben de çok severim onu."

Sohbet ilerledikçe, üçü de biraz huzursuz gibi, yerlerinde hafifçe kımıldıyorlar, yüzüme dikkatlice bakışları beni de huzursuz ediyor. *"Müge'ciğim sana bir şey söylemek istiyorum, ama gücenmece yok."* Sesi tedirgin.

"Gücenmem tabii. Söyle lütfen." Elimden geldiğince sakin konuşuyorum. Bana söyleyecekleri ne olabilir ki?

"Biz sık sık hamama gideriz, biliyorsun, keza beylerimiz de öyle. Son defa, kapıdaki bilet kesen, bu arkadaşın beyine söylemiş. Bir yabancı kadın, her gün hamama gelir olmuş, tuhaf şeyler yaparmış. Hamama gelen kadınlar da dedikodu yapıyorlarmış. Kadının biri, her gün gelir, pısır pısır kendi kendine konuşur diye."

"Ah canım, sana bahsetmemiş miydim? Ben hamamlar ve kaplıcalar hakkında bir kitap yazıyorum. O yüzden gidiyorum her gün oraya." Yüzümün kıpkırmızı olduğunu biliyorum, yapacak bir şeyim yok.

"Müge'ciğim, bilmez misin? Dördüncü büyük şehiriz diye övünürüz. Ama burası da bir nevi büyük kasabadır. Dedikodumuz boldur. Biraz seyrek git, bazen biz de seninle gelelim. İnsanların çenesi kapansın."

"Çok teşekkür ederim hepinize, çok tatlısınız," diyorum, bir taraftan da içim içimi yiyor. Gideceğim, hep gideceğim. Ne olursa olsun.

İki gün sonra, hamamın kapısında bilet kesen adama düşman düşman bakıyorum.

Gene hamamdayım. Kapı komşumuzla yaptığımız sohbetten sonra, daha seyrek gelmeye karar verdim. Peştemalımın içinde, hamam taşında otururken, ellerime bakıyorum. Bebek elleri gibi, pembe ve buruş buruş olmuşlar.

Gülefsa beliriyor birazdan karşımda. Rengi hafifçe koyulmuş. *"Neden gelmedin? Neden beni beklettin, ya hiç gelmesen, ne yapardım? Neden gelmedin, neden, neden?"*

"Kusura bakma canım, hastaydım biraz. O yüzden gelemedim. Sana da haber veremedim tabii." Yalan söylüyorum, telaşlansın istemiyorum çünkü.

Sessiz ve koyu, dizimin dibinde küskün duruyor. *"Hadi güzelim, gücenme bana. Lütfen anlatmaya devam et, sen gelin olduktan sonra olanları anlat."*

"Anlatmak istemiyorum artık, yoruldum, sevmiyorum anlatmayı." Sesi küskün hışırdıyor beynimin içinde.

"Anlat ama, konuşmayacaksak neden geleyim ki buraya?" diye ısrar ediyorum. Kelimeler ağzımdan çıkarken anlıyorum hata yaptığımı. Rengi iyice koyulaşıyor; siyah, içinde turuncu kıvılcımlar çakıyor. *"Peki o zaman..."* diye çığlık atıyor beynimin içinde. *"Madem anlatmamı istiyorsun, anlatıyorum işte, dinle!"*

Ortalık birden kararıyor, kandillerle aydınlanan bir odada, geniş bir yatakta buluyorum kendimi. On üç yaşındaki Gülefsa'nın yaşamından bir gecede, onun bedenini ve duygularını paylaşıyorum. Yatak bizim gelin yatağımız.

Üzerimde bürümcük bir gecelik. Geceliğin yakası yırtılmış, göğüslerim ortada. Körpecik memelerim. Geceliğim belime kadar

sıyrılmış, ince uzun bacaklarım iki yana ayrılmış. Üstümde bir adam var. Yaşlı ve yaşamım boyunca görmediğim kadar çirkin, boynundaki damarlar dışarı fırlamış. Kaskatı yatmışım dua ediyorum. *"Allahım ne olur çabuk bitsin."* Babamın haremindeki kadınlar, *"Sakın karşı koyma, yat ve itaat et, aileni utandırma!"* demişler.

Pürüzlü, kaba eller zalimce etlerimi sıkıştırıyor. Adamın da gecelik entarisi beline sıvanmış, bacaklarının arasındaki yumuşak, küçük şeye bakmak bile midemi bulandırıyor. Tüm ağırlığıyla beni eziyor, nefes alamıyorum. *"Ertuğrul soyunun tümüne lanet olsun,"* diyor. Göğüslerimi ısırıyor, eli iki bacağımın arasında, hem kendisini, hem beni sıvazlıyor sürekli.

Ne yapmak istediğini anlamıyorum. Ama homurdanmasından, yapması gereken şeyi beceremediğini, daha çekecek çok çilem olduğunu kavrıyorum. Yorgunluktan nefes nefese üzerime yığıldığında, aşağıya kayıyor. Bacaklarımı iyice iki yana açıp, parmaklarıyla içimi zorlamaya başlıyor. Can acısına dayanamıyorum artık, avaz avaz bağırmaya başlıyorum. *"Yeter artık, yeter, öldüreceksin beni."* Tokadı yüzümde patlıyor, ama susamıyorum, bütün sinirlerim boşalmış, avaz avaz ağlıyorum.

Adam dışarıya sesleniyor, içeriye bir halayık kadın giriyor. Adamla kapının dibinde fısır fısır konuşuyorlar. Sonra kadın yatağın başucuna geliyor, yatağın içinde kaçmaya çabalıyorum. Saçlarımdan yakalıyor beni. Ellerimi dizlerinin altına sıkıştırıyor, yüzüme yastığı bastırıyor. Adam bacaklarımın arasında, parmaklarını vahşice bastırıyor, içim parçalanıyor. Çığlıklarım yastığın altında boğuluyor. Yataktan kalkarken, *"Güzeller güzeli demişlerdi senin için. Halbuki sen de çok çirkinmişsin, boyunun kadınları gibi, o yüzden nefsimi uyandıramadın. Haremimdeki en uyuz cariye senden güzeldir. Yat, uyu şimdi. Yarın gece gene görüşeceğiz,"* diyor. İkisi birden odadan çıkıyor. Yatağın içinde, bir kan birikintisinin içinde, büzülmüş, yalnız ve çaresiz, hıçkırıyorum.

Gece geç saatte, annemin evindeki yatağımda yatarken, içim acıma ve korku dolu. Girdiğim bu oyunda, ilk defa olarak kendimi tehlikede hissediyorum.

Kapıda

Müge artık iki günde bir geliyor hamama. Fazla dikkat çekmek istemiyor. Uzunca bir süre Bursa'da kalmak ve her şeyi çözmek istiyor çünkü. Gülefsa'yla karşılaşmasaydı, çoktan dönmüş olurdu.

Akşamüstü, kapıda giriş parasını öderken, görevli yüzüne yılışık yılışık gülünce, dayanamayıp patlıyor. *"Siz benim hakkımda dedikodu yapıyormuşsunuz. Her gün geliyor, acayip davranışları var diye... Her gün gelmek yasak mıdır? Hem ne hareketimi gördünüz, çok ayıp,"* diyor burnundan soluyarak. Adam telaşlanıyor, sesi daha yılışıklaşıyor. *"Aman hanfendi, ne haddimize, ben kadınlar hamamının içinde kim ne yapıyor, nereden bilecem? Kadınlar dedikodu yapıyormuş aralarında İstanbul'dan bir kadın geldi, iyi saatte olsunlara karıştı diye. Her gün buyrun tabii, bekleriz."*

"İyi, ama bir daha bir söz duyarsam senden bilirim, ona göre," diye cevap veriyor Müge.

İçeride Gülefsa'ya anlatıyor. *"Tanıyorum o adamı, gece hamamda yatar, ortalık karardıktan sonra, elinde ışıkla gelir, ortalığı kolaçan eder,"* diye cevap veriyor Gülefsa, görüntüsünün içinde turuncu noktalar, baştan aşağı yanıp sönüyor.

–Dün sabah, şehrimizin en eski kaplıcası olan... Hamamı'nda gişe görevlisi ve bekçi olarak çalışan A.Y., hamamın kadınlar bölümünde ölü olarak bulundu. Adli merciler tarafından, ölümün kalp yetmezliğinden olduğu açıklanmıştır. Hamam bir gün süreyle kapatılmıştır.

Bu haber Bursa Milli Haber Gazetesi'nde yayınlanmıştır.

Müge yerel gazeteleri okumuyor.

İki gün sonra hamama girerken, kapıda parayı alan başka bir adam. Diğerinin mendebur suratını görmediğim için içim rahat. İçeri girdiğimde Gülefsa'nın da keyifli olduğunu fark ediyorum. Görüntüsü alabildiğine şeffaf; pembeler, uçuk sarılar, filizi yeşiller, su mavileri içinde pırıldayıp duruyor. Sonra dizlerimin dibine yumuşacık yığılıyor. Bu defa benim ısrar etmeme gerek kalmadan, kendimizi gene aynı güzel bahçede buluyoruz.

"Hain, şehrimizi koruyacağına söz vermişti, ama sözünü tutmadı, belki tutamadı, belki zaten istese de yapamazdı. Şehrimizin zenginlikleri göz kamaştırıcıydı, işgalciler uzaktan gelmişlerdi, talan ve şehvetten gözleri dönmüştü. Babamın hemen arkasından, doğudan gelen ordu şehrimize girdi. Kaçabilenler yaylalara, dağ köylerine kaçmışlardı. Kaçamayanlar görülmemiş eziyete uğradılar. Şehir ve hisar yağmalandı, sonra yakıldı. Şehrin dışındaki konağımıza dokunmadılar. Kapımızda nöbetçiler beklerdi. Babam kurtarma parasını küçük erkek kardeşlerimden biriyle güneydeki beye yollamıştı. Hain sözünün tamamını tutmamıştı, ama babam beni yollamaktan gene de vazgeçmedi.

"Düşman ordusu neden sonra çekip gitti ama kargaşa yatışmak bilmiyordu. Doğudan dalga dalga köylüler, sanatkârlar, dervişler geliyordu. İnsanlar kıyımdan kaçıyordu, insanlar açtı, yollar ölülerle doluydu. Akbabaların hasat mevsimiydi sanki.

"Baharda Sultan'ın ölüm haberi geldi doğudan. Esaretin kederi yiyip bitirmişti ulu hükümdarı. Sonra oğulları arasında taht mücadelesi başladı."

Burada susuyor Gülefsa, gözleri ışıldıyor, yanakları pembe-

leşmiş. Birden görüntüler çoğalıyor ve iç içe geçiyor. Bankın onun oturduğu tarafında, gencecik güzel Gülefsa oturuyor şimdi. Onun da yanakları pembe, o gülen ve hiçbir şeyden korkmayan küçük oğlan çocuk bakışlarıyla benim tarafımda oturan gencecik delikanlıya bakıyor. Çocuğun kemerli burnu kendisine asil bir hava veriyor, güven fışkırıyor üzerinden. Gülefsa'ya uzattığı goncanın rengi Gülefsa'nın yanaklarının renginde. Sabaha kadar uyumamış, Gülefsa'ya bir gazel yazmış, okurken bakışları alev alev. *"Bekle beni!"* diyor. *"Gelecek yaz seni istetirim Sultan anamla muhakkak,"* Kader tanrılarının sonsuz zaman boşluğundaki tek eğlenceleri, en yürekten verilen sözlerin tutulmasına mani olmak olmalı.

"Ona ne oldu sonra Gülefsa?" diye soruyorum, tutamıyorum kendimi.

"O yaz doğudaki savaşta babasıyla beraber esir düştü, babası öldüğü zaman Emir babasının naaşıyla beraber serbest bıraktı onu. O Bursa'ya girdiğinde ben birkaç gün önce gelin gitmiştim güney iline."

Sonra kendimi Gülefsa ile beraber, güneydeki bir sarayın harem dairesinde, perdenin aralığından onu ve peşindeki askerlerinin saraydan çıkışını seyrederken buluyorum. Tuğlar, mızraklar, bayraklar güneş altında parıldıyor. Gülefsa'nın ilk aşkını son kez görüşü bu. Gözünün kenarından tek bir gözyaşı damlası yanağına süzülüyor.

Hainin Sarayında

Ben gebe kaldıktan sonra bir daha yanıma uğramadı. Benden yaşça çok büyük başka karıları da vardı sarayda. Onlarla da ilgilendiği görülmüş şey değildi. Batıdaki deniz aşırı diyarlardan getirttiği cariyelerle gece sarayın bizim girmediğimiz kısımlarında kapanırlardı. İçeriden bazen neşeli çığlıklar, bazen inlemeler ve feryatlar duyulurdu. Haremde türlü hikâye anlatılırdı bu gece eğlenceleri hakkında. Yanaklarım kızarırdı dinlerken.

Diğer kadınlarından olmuş birçok kız çocuğu vardı. Bazıları benden yaşça büyüktü bunların. Hiçbir oğlan çocuğu yaşamamıştı. Benim çocuğumun erkek olup olmayacağı benimle ilgili tek merakıydı. Sonra Mustafam doğdu.

Oğlum doğduktan birkaç yıl sonra babamı görebildim ancak. Babam, gene eski zamanlardaki başı dik ve onurlu komutandı. Artık şehzadelerden birinin emrinde çarpışıyordu. Ben burada günlerimi geçirirken, Bursa bu defa diğer bir şehzade tarafından ateşe verilmişti. Babam da nicedir baba ocağından ayrıydı. Şehzade'siyle şehirden şehire dolaşıyor, savaşlara ve pazarlıklara katılıyordu.

Birbirleriyle savaşan şehzadeler arasındaki savaşta, kimin müttefik, kimin rakip olduğu an be an değişiyordu. Şehzade'nin ve babamın kocamın sarayına gelerek, ondan yardım talep etmeleri gönlümü karartmıştı. Şehzade'nin babası Sultan düşman ordusuyla savaşırken, Doğu Ordusu'nun saflarında savaşmıştı kocam. Boyumuza evvelezel düşmandı. Sultan, savaş sonrasında esir düşmemek için kaçmaya çalışırken, kocamın Doğulu Hükümdar'a onu işaret ettiği ve yakalattığı söylenirdi.

Gece indiğinde, babam ve ben haremdeki dairemde başbaşaydık. Torununu ilk defa kollarında tutuyor olmanın mutluluğu babamın gözlerindeydi.

"Zorlu bir savaş bu Gülefsa, şimdiye kadar gördüğüm her savaştan daha zorlu. Savaş her yerde, düşman her tarafta çünkü. İhanet ve hile her taşın altında. Zorlu savaşların zorlu kuralları olur," diyordu, sesi sakin. *"Ama bitecek yakında inşallah."*

Birden ağlamaya başladım nasıl olduğunu anlamadan. Savaş bitecekti, ama çilem bitmeyecekti benim. İnsan sıcaklığına, sevgisine hasret ölüp gidecektim bu gurbet ilinde. Babam saçlarımı okşadı sert ve sıcak elleriyle. Sonra bana anlattırdı uzun uzun. Derken, hiç ummadığım bir şey söyledi. *"Sabret, dayan Gülefsa, ne yapıp edip, seni evine geri götüreceğim. Dayan ve güven bana."* Çok severdi beni, bir babanın kızını böyle sevdiği görülmemiştir.

O gece, yanağım avucumda, yıllardır ilk defa mutlu uyudum.

Saf Korku

İki gün önce Gülefsa'ya, *"Gelecek sefer tanıdıklarımla geleceğim, konuşmayalım bu defa, olur mu canım?"* demiştim. Rengi donuklaşmıştı, sonra hafifçe kararak, *"Olur,"* demişti.

Dört kadın hamama giriyoruz akşama doğru. İçeride kurnaların başında ben çocukluk arkadaşımın sırtını sabunlarken, öbür iki kadın sohbet ediyorlar.

"Kapıda her zaman duran adam üç gün önce ölmüş, hem de tam burada, kadınlar kısmında, biliyor musun?"

"Biliyorum, o gün geldik, giremedik de, bugün gene geldik o yüzden."

"Ah şekerim, biz sekiz kuşak Bursalıyız ailecek, hep anlatırlar büyüklerimiz, bu hamamda böyle neden olduğu belli olmayan ölümler pek çoktur."

"İyi saatte olsunlar olmasın? Aman uzak olsunlar, onlar hakkında çok konuşmaya, düşünmeye gelmez, o saat orada hazır ve nazır olurlar. Bir süre biz de banyomuzu evimizde yapalım."

"Yapalım kardeş, neme lazım, ben pek korkarım böyle şeylerden."

Çocukluk arkadaşım takılıyor onlara, gülüyor. Kadınlar gerçekten korkuyorlar biliyorum, çünkü en çok ben korkuyorum. Dehşetle, beynimin içinde Gülefsa'ya uzanıyorum. *"Ne yaptın sen? Ne yaptın sen? Ne yaptın sen? Ne yaptın sen?"*

Yakındaymış demek, bizi seyrediyormuş, dinliyormuş belli ki. Sesi buz gibi beynimin içinde. *"Benim yaptığımı nereden biliyorsun?"*

"Sen yapmış olmalısın, o gün nasıl sinirlendiğini unutmadım, adam da o gün ölmüş işte."

Beynimin içinde avaz avaz haykırmaya başlıyor; *"Evet, ben yaptım, ben yaptım, ben yaptım. Kimse ayıramaz seni benden!"*

Yüzümün hali çok tuhaf olmalı, üç kadın birden yüzüme dikkatli dikkatli bakıyorlar çünkü. Sohbeti kesmişler. Birden duvarın önünde turuncu çizgiler beliriyor. Gülefsa'nın sesi çığlık çığlığa beynimde hâlâ. Tepedeki iki ampul birden patlıyor, ortalık kapkaranlık oluyor. Ben de avaz avaz bağırmaya başlıyorum artık. Bu defa sesim hamamın duvarlarında yankılanıyor. Hamamın kapısından dışarı fırlıyorum.

Akşam bir ara annem ortadan kayboluyor evin içinde. Belli ki kapı komşumuza geçti, neler konuştuklarını tahmin etmek hiç zor değil. Nitekim düşüncem doğru çıkıyor.

"Müge, gel şöyle otur, biraz konuşalım," diyor az sonra.

"Ne var anne, ne konuşacağız?" diyorum terslenerek.

"Yavrum, senin asabın bozuktu önceden, böyle her gün hamama gide gele iyice harap ettin kendini."

"Anne, ben iyiyim, üç az eğitimli ev kadınının lafıyla mı üzerime geliyorsun?" diye itiraz ediyorum tekrar.

"Aklın yolu birdir kızım. Kimseyi ev kadını diye aşağılama lütfen. Arkadaşına da gücenme sakın. En iyisini yaptı bana söylemekle. Annenim ben senin."

"Peki anne, hakkı da yok değil zaten, son zamanda iyice sinirlerim bozuldu benim."

"Ne yapalım peki? Bir uzmana mı görünsen acaba?"

"Bir psikiyatra mı yani? Aman anne, ben İstanbul'a dönmek istiyorum artık. Oraya gidince toparlarım kendimi. Gerekirse, orada giderim birisine. Merak etme beni, her gün konuşuruz telefonda."

Gece, rüyamda hamamdayım. Hıncahınç dolu hamam, bir sürü insan var, çoğu tanımadığım. Ve tanıdığım bazı insanlar; bırakıp gidenler, arkamdan konuşanlar, sıkılanlar, kandıranlar, sevgisini çok gösterenler, önemsemeyenler. Çırılçıplak kadın ve erkek topluluğu.

Gülefsa ve ben, iki intikam tanrıçası kız kardeşiz sırt sırta. Simsiyah olmuşuz. İçimizden turuncu kıvılcımlar fışkırıyor. İnsanları yakıyoruz bu ışınlarla, üst üste yığılıyorlar kapı önlerinde.

Sözler Bitince

Gülefsa ile konağın arka bahçesindeki taş bankta oturuyoruz gene. *"Yarın İstanbul'a gidiyorum ben. Biraz zaman geçsin dönerim hemen,"* dedim biraz önce. Yumuşak küçük eli avucumda, sessiz, öylece uzaklara bakıyor. Güzel gözlerinin kenarları kırışmış kederden. Yavaş yavaş hava kararıyor. Eski zaman güneşi kırmızı, mor, eflatun tonlarda ufku boyuyor batarken.

"Ben de gitmek istiyorum artık Müge," diyor usulca. *"İki dünya arasında sıkışıp kaldım, yorgunum yalnızlıktan, suçumun cezası bu kadar ağır mı olmalıydı diye düşünmekten. Diğer tüm ölüler nerede uyumakta iseler sonsuz düşleri içinde, ben de orada, onların yanına kıvrılıp uyumak istiyorum artık."*

"Şimdi ise açık bir yara gibiyim. Seni öylesine seviyorum, sen gelmezsen tekrar ne yaparım bilmiyorum, elimden ne gelir ki zaten beklemekten ve dönmeni ümit etmekten başka?"

"Dayan Gülefsa, dayan benim cesur kız kardeşim. Ne olursa olsun, döneceğim," diyorum. Kader tanrılarının bir yerlerde kıkırdamaya başladıklarını duyar gibi oluyorum, içim ürperiyor.

Güneş batmış, hava soğudu. Gülefsa'yı yavaşça kendime çekiyorum. O serin bahar akşamında, başı omzumda, gözyaşları hafifçe omzumu ıslatıyor.

Ay doğana kadar konuşmadan öylece oturuyoruz.

SURLARIN İÇİNDE

Bursa Yeniden

Bursa'ya gece vardı Müge. Hamama hemen gitmek istemiyor, soğukkanlı olmak ve öyle de gözükmek istiyor çevresindeki insanlara. Geçen seferkinden bin beter şeylerin olmasından korkuyor. Ertesi gün öğle vakti, Bursa'nın geniş caddelerinden birinde, sakin yürüyor. Çevresinden, her yaştan çocuk, kızlı oğlanlı, okul formaları içinde, bağıra çağıra geçiyorlar.

Havalar da soğudu iyice. Paltosunun içinde büzülüyor. Sonra bir kafenin önünde olduğunu fark ediyor. Kapıdan girdiğinde, sıcak ve kahve kokusu yüzüne çarpıyor. Birden, uzaktaki masalardan birinde onu görüyor. Bu sahne bir önceden yaşanmışlık duygusu yaratıyor içinde.

Adam köşedeki masada tek başına oturmuş, gazetesini okuyor. Müge kapının dibinde ayakta dikilmiş, adam onu görmeden önce çıkmak veya yanına gitmek arasında kararsız, yüreği hızla çarpıyor, bütün kanı yanaklarında sanki. Sonra, adam başını birden gazetesinden kaldırıyor. Sessiz ve şaşkın, öylece kalakalıyorlar.

"*Merhaba Müge,*" diyor neden sonra adam.

"*Merhaba Yavuz.*"

"*Çok oldu görüşmeyeli.*"

"*Evet, çok oldu gerçekten.*"

"*Otur lütfen,*" diyor Yavuz sandalyesini çekerken Müge'nin. "*Çok iyi gördüm seni, geçen zaman yaramış sana.*"

Müge adamın yüzüne gözlerini kırpıştırarak bakıyor, alay edip etmediğini anlamak istercesine, cevap veremiyor. Güzel olduğunu biliyor, ama bunu her duyduğunda irkilir birisinden. Yavuz ise yaşamı boyunca gördüğü en yakışıklı erkeklerden biri.

Sakin sakin konuşuyorlar, medeni insanlar onlar, geçmişin bulanık sularından uzak durup güvenli bölgede keyifli bir sohbet sürdürüyorlar.

Müge ve Yavuz, dört yıl önce İstanbul'da tanıştılar. İkisi de Bursalıydı, ama birbirlerini Bursa'dan tanımıyorlar. Kısa bir ilişki yaşadılar. Yavuz evliydi, bunun evlilik dışı ilk ilişkisi olduğunu söylemişti Müge'ye, karısıyla sevgileri tükenmişti, sevgi olmadan evliliğin getirdiği sorumluluklar ağır gelmeye başlamıştı artık.

İlişkileri flamenko ritminde başladı, bir süre birbirlerinin çevresinde döndüler. Sonra Müge'nin duyguları iyice yoğunlaştı ve sersemledi o zaman. Her ilişkide olduğu gibi ibre bir tarafa ağır basınca, ilişki poker oyununa dönüştü. Yavuz, "*Kazanan her şeyi alır,*" dedi, kendi koşullarını dayatmak için ilişkideki duygu dengesizliğini lehine kullandı. Müge onun için her şeyi yapmaya dünden hazırdı. Ama Yavuz'un bu tavrı karşısında duygu dünyasında tutku ve öfke birbirine girdi. Nasıl olduğunu ikisi de anlayamadan, bitiverdi ilişki.

Müge, Yavuz'un karşısında oturup da sakin sakin konuşabildiğine hayret ediyor şimdi. Bu kadar kısa süren bir ilişki nasıl böyle bir iz bıraktı, anlamıyor. En aklından çıkaramadığı ise final sahnesi nedense...

Perde Her İndiğinde

Yuvarlak masa, keten masa örtüsü yere kadar uzanmış. Keten, kontrast renkte amerikan servisler. Seramik tabaklar, iki şarap, iki su bardağı, ortada sedefli küçük vazoda tek bir pembe gül. Tuzluk doldurulmuş, içinde rutubeti önlemek için pirinç taneleri. Zeytinyağı, sirke, su şişeleri dizilmiş. Peçetelik ve ekmek sepeti. Ekmek sepetinin içinde, peçetelerden bir tanesi kenarları taşırılarak yerleştirilmiş. Çatal bıçaklar parlatılmış. Tavuk, ızgaraya konmadan oda sıcaklığına gelsin diye buzdolabından çıkartılmış bile. Bu sahnede telefon çalıyor.

Müge, bir gün sonra en yakın arkadaşına içini dökecek. *"Karısına işiyle ilgili yardım etmesi gerekiyormuş, hafta içi uğrarmış inşallah, gelmedi,"* diyecek. *"O masayı toplamak çok acı verdi bana."* Arkadaşı anlayışla başını sallayacak.

"'Bir daha görüşmeyelim,' demek zorunda kaldım. İlişkimizde kendimi hızla aşağı doğru inen bir asansörde hissediyordum, içim böylesine sevgi ve arzu dolu, ama dur düğmesi bile çalışmıyor bu asansörde. Ben de kendimi asansörden dışarı atmak zorunda kaldım işte. Her yanım yara bere içinde."

O cumartesi öğleden sonrasında, Müge, telefon elinde, sırtını duvara dayamış, gözleri masada, diğer eli yüzünde, sessiz ve büyük damlalarla ağlıyor.

İlişkilerinin son perdesi, bu sahnenin üzerine iniyor.

Yavuz konuşmaya devam ediyor, ama Müge son birkaç dakikadır çok uzaklardaydı aslında. Kendisini anılardan kopartıp gülümseyerek sohbete geri dönüyor.

Akşam oluyor dışarıda. Müge kalkmalı artık, ama akşam bitsin hiç istemiyor, ya bir daha görüşemezlerse? *"Kalkalım, geç oldu,"* diyor neden sonra Yavuz. *"Yarın akşam birer içki içelim mi?"* *"Çok sevinirim,"* diye cevap veriyor Müge. Gerçekte ne kadar çok sevinmiş olduğunu anlamaz inşallah. *"Tamam, ben seni alırım saat sekizde."* Yavuz da sevinmiş gözüküyor Müge'nin kabul ettiğine. Müge kafeden çıkıyor, hava buz gibi, ama yanakları yanıyor. Paltosunun içinde büzülüp keyifle eve doğru yürüyor.

Hamam, Yeniden

Müge, ertesi gün hamama erken saatlerde geliyor. Eve erken dönmek istiyor çünkü, akşam Yavuz'la buluşacak.

Gülefsa'yla her zaman buluştuğu kısma geçmeden önce kese yaptırıyor. Epeydir hamama gelmedi, cildi nefes alsın biraz, hem de akşam güzel gözükmek istiyor. Kırklı yaşlar, ten pembe gözüksün diye özellikle uğraşma yaşları artık...

Yıkanma kısmına geçtiğinde, kurnanın başında yavaş yavaş yıkanmaya başlıyor. Gözleri kapalı, başından aşağı tas tas sıcak su döküyor. Sonra gözlerini açtığında kurnadaki suyun minik minik yakamozlarla dolu olduğunu görüyor... Gülefsa... Işık zerrecikleri yoğunlaşıp kurnadan Müge'nin vücuduna doğru akıyor ve çevresinde helezoni şekillerde dönüyorlar. Beyninin içinde dönüp duran ise beceriksiz, şirin bir çocuk şarkısı sanki...

"*mügemügemügemügemügemügemügemügemügemügemügemüge-müge.*"

Müge gülmeye başlıyor sonunda dayanamayıp. "*Tamam, yeter güzelim. Döndüm işte. Ben de çok sevindim seni gördüğüme.*"

"*Tamam, durdum. Tamam, sustum. Tamam, tamam. Ama o kadar çok sevindim ki seni gördüğüme,*" Gülefsa hafif hafif yanıp sönüyor artık. "*Neden o kadına kese yaptırdın bana gelmeden? İçim içimi yedi burada benim, çok özledim ben seni.*"

"*Ne kadar zamandır doğru dürüst yıkanmadım Gülefsa, hem akşam bir arkadaşla buluşacağız.*"

"*Arkadaş?*"

"*Evet.*"

"*Nasıl arkadaş?*"

"Bir erkek..."

"Böyle kolaycacık mı?"

"Ne var ki bunda canım?"

Birden Müge kavrıyor ki sonsuza kadar sürer gider bu diyalog. Gülefsa çok az erkek tanımış, ama tanıdığı erkeklerle karşılıklı damgalarını vurmuşlar birbirlerinin ruhlarına. Kadınla erkeğin, nadiren bir araya gelebildiği bir yaşam tarzında, gri tonlara yer yoktu muhakkak. *"Arkadaşız, ama bazen sevişiyoruz"*, *"Kenarda dursun belki lazım olur"*, *"Flört ediyoruz"*, *"Çıkıyoruz"*, *"Ciddi bir şey değil ama..."* gibi yaklaşımları kavraması mümkün değil...

Müge gösterdi bana, benim onun için çok kereler yaptığım gibi, beni bir anılar, düşünceler, duygular ve imgeler yumağına soktu. Sözlerle anlatamayacaktı...

Önce gencecik bir Müge gösterdi bana, bir nehir olmalı, göz alabildiğine geniş, upuzun akıp giden bir suyun kıyısında oturmuş, hiç görmediğim kadar büyük, ama çoktan eskimiş bir saray var arkasında. O ve birçok genç kız daha. Kapıda delikanlılar bekliyor, büyük demir kapıdan çıkıyor kızlar, her biri bir delikanlıyla el ele tutuşuyor. Yolda güle konuşa yürüyorlar. Anladım, sıradanmış onlar için...

Sonra bir sürü görüntü geçti sırasıyla gözlerimin önünden, hepsinde Müge var, bazen oyuncu, bazen seyirci. Başka başka zamanlar ve yerler. Başka başka erkekler, kadınlar gördüm. Birbirlerinin çevresinde dönüp duran insanlar.

Farklı imgeler geçti sırasıyla gözlerimin önünden. Elinin altında en güzel yiyeceklerden dağlarca olup da elini her uzattığında alabildiği için bıkmış, tiksinti duyan insan yüzleri gördüm önce. Bir masa başında bilmediğim kâğıtlarla bir oyun oynayan soğuk yüzlü insanlar gördüm. Uzaktan bir ses fısıldıyordu; *"Kazanan hepsini alır..."*

Müge'yi gördüm tekrar sonra. Korktuğu için geri durduğu tutkuları, ödü patladığı halde cesurca içine atladığı heyecanları gördüm. Bazen tek bir çiçekle içinin titrediğini gördüm, bazen tanımadığı bir erkeğin yatağında uyandığında, *"Neresi burası?"* dercesine çevresine bakınmasını. Yüksek bir yerde oturmuş, karanlıkta aşağı bakarken izledim onu sonra. Gidip boynuna sarılasım geldi.

Sevgililer, kocalar, yanılgılar, korkular, şüpheler, hayal kırıklıkları geçti peş peşe gözlerimin önünden. Gözyaşlarından ıslanmış yastıklarını kokladım. Sonra bu akşam buluşacağı erkeği gösterdi bana, nasıl da yakışıklı Yarabbim. Müge'yi gördüm son defa, elinde telefon, ağlarken.

İşi varmış diye, kendisine içi titreyen bir kadına gitmeyen bir erkek garibime gitti benim. Sevdiği erkek için mücadele etmeden ayrılmanın kolay yoluna kaçan kadını ayıpladım.

Aşkın, tutkunun, birinin gözüne bakıp etine dokunmanın heyecanının farklı farklı anlamlarda genişleyip sığlaştığını kavradım. Aşktan ümidini kestiği için pervasız gözükmeyi ayırt ettim. Az verip çok almayı düstur edinmeyi, babamın konağında gördüğüm bezirganlardan hatırladım.

"Bir lanet bu!" diye avaz avaz haykırmak isterdim Müge'ye ve insanlarına... Aşkın büyüsü, tutkunun ateşi, uğrunda ölebileceğimi bilmenin asaleti...

Ne aldıysanız bunlardan vazgeçmek karşılığında, değmezdi, bilesiniz!

Şarabın Kırmızısı

O akşam, Müge ve Yavuz, Yavuz'un kaldığı otelin barında, iki kişilik bir masada karşılıklı oturuyorlar. Bar tenha ve loş, masanın ortasında bir mum ve önlerinde birer kadeh kırmızı şarap. Koltuklar geniş ve rahat, konuşacak çok şey var. Büyük kısmı bir gün önce kafede rastlaştıklarında teğet geçtikleri konular.

Müge yavaş yavaş anlatıyor. "*Sonra ikinci evliliğimi yaptım, kocamın işi Los Angeles'teydi. Beraber oraya gittik, ikimiz de oldukça iyi niyetliydik başlangıçta. Ama yürümedi işte, sonra ben İstanbul'a döndüm. Şu anda çalışmıyorum, bir süre daha çalışmayacağım, sonra ne yapacağıma karar veririm.*"

"*Anladım canım,*" diyor Yavuz, sonra kendisini anlatmaya başlıyor; "*Anımsarsın, seninle son görüştüğümüzde de evliliğim can çekişiyordu. Sürüye, sürüye yakın zamana kadar öyle getirdik. İkimizin de pili bitti sonra bir anda. Şu an için ayrıyız, bir süre daha ayrı kalacağız ve düşüneceğiz. Çocuklar olmasa düşünecek bir şey de kalmadı ya... Bu arada, annemi ziyarete geldim ben de. Birbirimize destek oluyoruz.*"

"*Benim, annemi ikinci ziyarete gelişim, döndüğümden beri. Ben de bir süre daha burada olacağım,*" diye cevap veriyor Müge.

"*Çok iyi,*" diyor Yavuz. "*Ben de buradayım işte. Sen de istersen, görüşmek isterim, özlemişim seni.*"

"*Ben de özledim seni, görüşmeyi çok isterim.*" diyor Müge, nabzı şakaklarında atıyor.

"*Hep böyle güzel bakarsın sen zaten...*" diyor Yavuz, ortalarında duran mumun alevi titriyor gibi geliyor Müge'ye.

"Sen mutluluğun resmini nasıl çizerdin?..." diye sormuştu bir arkadaşım uzun zaman önce. Şöyle cevap verdiğimi hatırlıyorum: *"Denizden esen rüzgâr yüzüme çarptığında nefesimin kesildiğini hissetmek"*, *"Gece yatakta, âşık olduğum erkeğin sırtına burnumu gömerek uyumak..."* diye devam etmiştim sonra.

Gece, yatakta Yavuz'un sırtına iyice sokuluyorum...

İçini Dökmek

Akşam, ortalık karanlık, Bursa'ya kar yağdı o sabah erken saatlerde. Kaldırımlar ve arabaların üstü beyaz şimdi. Otelin barının kapısından içeri girdiğimde, Yavuz aynı masada gene. Karşısına oturduğumda, uzanıp elimi tutuyor. "*Ellerin buz gibi olmuş,*" diyor. Birden Yavuz'a her şeyi anlatacak gücü buluyorum kendimde, konuşmaya başlıyorum...

"*Yavuz sen beni tanırsın, biraz hayalperest, biraz aklı karışık olduğumda hemfikirizdir sanırım?*"

"*Müge'ciğim, bunlar fazla zeki olmandan kaynaklanıyor tabii.*" Yavuz gülümsüyor; biraz şaşkın bir gülümseme.

"*O halde, benim deli olduğumu düşünmeyeceksen, sana bir şey anlatmak istiyorum...*"

"*Allah Allah, iyice meraklandırdın beni, hadi anlat bakalım!*"

"*Tamam, lafı dolaştırmadan söylüyorum, ben bir hayaletle karşılaştım.*" Birden kendimi pek aptal hissediyorum bunu söylediğim için...

Yavuz gülmeye başlıyor, "*Şaka yapıyorsun,*" diyor, gene gülüyor, sonra susuyor, yüzümdeki ciddi ifade yüzünden sanırım. "*Hayır, şaka yapmıyorsun sen, anlat bakalım!*" diyor.

Yüzüm kızarmış, utandım biraz, anlatmaya başlıyorum. Yavaş, yavaş, uzun uzun anlatıyorum...

Yavuz sözümü hiç kesmiyor, arada soru soruyor, tam anlamadığı yerlerde. Sonra yorulduğunu hissediyorum, benim de sesim çatallaştı konuşmaktan. "*Yeter canım artık, yorulduk, geri kalanını yarın anlatırım,*" diyorum.

"Bu konu çok ilgimi çekti Müge," diyor Yavuz. *"Beraber ilgilenelim bu konuyla. Mademki o hamamdan çıkamıyor, ben oraya girmenin bir yolunu bulmalıyım muhakkak."*

İstanbul'dan, o günlerden içimde hevesler kalmış benim. Bir kere sarılıp uyuyamamışız gece, sabah beraber uyanmamışız. Kahvaltı etmemişiz beraber. Bir kere el ele yürümemişiz sokakta. Bir sahne hatırlıyorum şimdi, daha önce hiç aklıma gelmemişti. Sokakta yürüyorduk, arabaya altı yedi adım kala elini öyle çok tutmak istedim, ama cesaret edemedim. Elimi uzatmaya yetmedi gücüm. Nasıl karşılayacağını bilemedim.

Şimdi o günlerin acısını çıkarır gibiyim ben, Yavuz ne kadar farkında bunun, bilemem. Ama keyifli o da, uzun bir uykudan uyanmış gibi bakıyor yüzüme.

Sormaya da korkuyorum. *"İstanbul'dan haber var mı? Çocuklar nasıllar?"* Gene ödünç alınmış, belki biraz daha uzunca bir süre bu defaki... Ama korkmadan yaşamak istiyorum, bu defa ne kadarı yazılmışsa kaderimde.

Başlıca sohbet konumuz Gülefsa bugünlerde... *"Gülefsa hiç aklından çıkmıyor, değil mi?"* diye soruyor Yavuz bir sabah kahvaltıda. Ara sokaklardan birindeki çocukluğumda babamla geldiğim eski bir muhallebici dükkânındayız. Önümüzde bal, kaymak, birer sahan sucuklu yumurta.

"Çıkmıyor gerçekten. Böyle bir deneyim yaşıyor olmak beni heyecanlandırıyor. Bazen çok korktuğum da oluyor. Yaşadıklarımın bazıları herhangi bir insanın ödünü patlatacak şeyler. Ama şikâyetçi değilim, garip bir şekilde keyif alıyorum olanlardan. Yıllardan beri ilk defa, gerçekten tutunabileceğim bir şey çıktı karşıma. Hepsinden önemlisi de onu seviyorum. Bir ablanın kız kardeşine duyacağı yoğun şefkat duygusu bu, ne olursa olsun ona yardım etmeliyiz biz."

"Sen bu kadına iyice bağlanmışsın," diyor Yavuz. *"Ama ne yapacaksın tam olarak?"*

"Henüz karar verebilmiş değilim. İstanbul'da yaklaşık birbuçuk ay kaldım. Sadece bu konuya yoğunlaştım. Şu soru sorması zor bir soru elbette, kime soracağımı bilemedim: 'İki dünya arasında kalmış bir ruhun öbür dünyaya geçmesini nasıl sağlarsınız?' İstanbul'da paranormal olaylarla ilgilenen bazı dernekler var. Bir süre oralara gidip geldim. Bazı medyum olduğu söylenen insanlarla tanıştım, sohbetler ettim."

"Aklına yatan olmadı mı peki?" diye soruyor Yavuz.

"Olmadı, belki zamanım kısıtlıydı, belki doğru insanlarla rastlaşamadım. Ama benim istediğim tam olarak buna benzer bir deneyim yaşamış ve sonra da ruhun öbür dünyaya geçmesine yardımcı olabilmiş birisiyle karşılaşabilmekti."

"Derken bir adamdan bahsettiler... Benim okulumdan birisi, son sınıfta, herkesin gıpta ettiği ve yurtdışından burs teklifi yağan parlak bir öğrenci iken, bir anda ve sebepsiz, okulu, ailesini, kesin evlenecekler diye bilindiği sevgilisini geride bırakmış. Güneyde terk edilmiş bir dağ köyüne yerleşmiş 25 yıl önce. İnsan içine nadiren çıkarmış.

"Ona yazdım, epey sonra o da bana yazdı. Bütün bu deliliğin içinde, inandırıcı bir iç mantık olabileceğini hissettiren ilk kişi o oldu benim için. Bana iki arada sıkışıp kalan ruhlardan bahsetti. Çok haksızca bir ölüm veya büyük bir kıyım, kimi zaman da bir insanın tam canına kıyarken bundan birden vazgeçmesi yol açabiliyormuş buna. Sanırım o da bir yerlerde böyle bir deneyim yaşamış ve kafayı sıyırmış..." diye kıkırdıyor Müge

Yavuz da gülümsüyor. *"Boşver canım, keşke para avcısı olmasa da senin söylediğin gibi olsa..."*

"Umarım değildir, onunla mektuplaştık birkaç kere. Ama ben ona ne kadar güvenmiyorsam, o da bana o kadar güvenmiyor tabii ki. Amerika'da bir enstitüden bahsetti. Bana yardım etmek için, oradan sipariş edeceğim bir cihazla Gülefsa'nın görüntülerini çekip kendisine yollamamı şart koştu. Bunu yapana kadar, benimle bir

daha muhatap olmayacağını da nazikçe ifade etti. Sonra, enstitüyle İnternet'ten haberleştim, depozito olarak talep ettikleri parayı yolladım, kısa bir süre sonra cihaz geldi. Annemin evinde, dolabın üzerindeki valizimin içinde şu anda. Onu kullanıp kullanmayacağıma karar veremedim henüz."

"Ne kadarmış o depozito bakalım?" diye gülüyor Yavuz.

"1250 dolar, cihazı geri yolladığımda parayı iade edecekler." diye kendini savunuyor Müge. Huzursuz, sandalyesinde kımıldanıyor tekrar, Yavuz ona inanıyor mu gerçekten?

Hamamda Bir Gece

Geç saatte, yemek dönüşü, Yavuz arabasını kaldığı otelin sokağında park etti. Arabadan çıktığımda, Uludağ'dan esen rüzgârın soğuğu yanaklarımı sıyırdı sanki. Mantomun yakasını kaldırdım, Yavuz'un eli elimde, hızlı hızlı yürüdük. Hamam karanlıkta, soluksuz uyuyordu. Ağır demir kapıyı yavaşça çaldık, kapıyı açan adamın yanından içeri süzülüp mermer eşikten içeri girdik. İki yanında mermer sütunları olan antreden geçtik.

Yavuz'un babası 1960'lı yıllarda hamamın işletmeciliğini yapmıştı. Yavuz'un çocukluğu bu mermer antrede oynayarak geçmişti. Ben de çocukluğumda sık sık gelirdim buraya. Gözümün önünde canlanıverdi birden; annesinin elinden tutmuş, saçları iki örgü, gözlüklü ve tombiş bir kızcağız, kendisinden üç-dört yaş büyük yakışıklı minik delikanlıdan gözlerini ayıramıyor. Annesi resepsiyonda giriş ücretini öderken, sık sık kaçamak bakışlar fırlatıyor kendisinin hiç mi hiç farkında olmayan çocuğa.

Duvarlarda aynalar, şehrin bıçkınları esaslı bir hamam sefasından sonra, çıkarken saçlarını tararlarmış o zamanlar bu aynaların karşısında. Arka ceplerinden çıkardıkları plastik tarakları kullanırlarmış. Yavuz merakla seyredermiş onları, büyümeyi merak edermiş en çok da. O büyüdüğü zaman plastik tarak kullanmayacak ama...

Yarı aydınlıkta yürürken küçük çocuk gözlerimizden seyrettik etrafı... Ahşap çerçeveli cam kapı, antre, büyük salon, soyunma kabinleri, havada rutubet ve eskimişlik kokusu, ahşap masa ve sandalyeler, hamamdan çıkınca içilen çay ya da soğuk Uludağ gazozları, eski mi eski cilası kaçmış ama sağlamlığı her halinden

belli resepsiyon... Çoktan rahmetli olmuş babası resepsiyonun arkasından oğlunu gözlüyor sanki, ne düşündüğünü anlamak mümkün değil karanlık gözlerinden. Sonra her şeyi pırıl pırıl bugünkü haliyle gördük tekrar. Lüks bir otelin, fazladan turist çekmek için kullandığı lüks bir broşür malzemesi.

Yavuz gündüz uğrayıp görevlinin eline yüklü bir bahşiş sıkıştırmış, durmadan geçtik boş resepsiyondan. Kendi kendine kapanan yaylı madeni kapıdan içeri girdik. Yüksek kubbeli salon sıcak ve karanlık, gündüz her tarafı kaplayan buhar çekilmiş. Uçuk gri mermerler ve havuzdaki su sıcak olmalıydı hâlâ. Hamamda işi bitenlerin kurulandığı paravanlı bölümün ve büyük havuzun çevresinde dolaştık. Ayak seslerimiz boşlukta yankılandı.

Sonra yavaşça Gülefsa'nın ismini fısıldadım, beynimin içinden de ona ulaşmaya çalıştım bir yandan. "*Gel ve gör onu. O seni görsün diye değil, sen onu gör diye geldik buraya,*" Gülefsa sessiz, bir köşeye sinmiş olmalı, kendini göstermedi, en ufak bir işaret yoktu ondan. Varlığını hissedemedim.

Havuzun çevresinde, "*Gülefsa... Gülefsa,*" diye fısıldayarak dolaştım epeyce. En sonunda yorgun ve uykusuz, hamamdan çıktık. Otele doğru ilerlerken birbirimize uzak, konuşmadık.

Tavanda, en tepedeki yuvarlak pencerenin çevresine incecik, çepeçevre sarmıştım kendimi. Gece karanlıktı, ufacık bir lamba aydınlatıyordu hamamı. Havuzun ve taşların sıcağını hissediyordum varlığımda. Müge'yi ve sevdiği adamı bekliyordum, içim buruktu.

Sonra kapı açıldı, önden Müge girdi, arkasından o adam. İncecik, aşağıya doğru yavaşça, salıncaktan sallanır gibi sallandım, merakla izledim ikisini. Onlar daha fazla merak içindeydiler ama.

Müge'nin omuzları çöküktü, bu adamın sevgisine hakkı olmadığını hissediyordu sanki. Kendimi düşündüm sonra; çok eskiden, her tarafı yokuş bir dağ köyünün bir avlusunda gözleri mavi, kumral yakışıklısı bir adamın yanında ayakta dururken. Gururla ve sevgiyle dimdik ve minnacık, o upuzun adamın yanında.

Müge ilerledi havuz boyunca, beyninin içinde bana doğru uzandı, ama aldırmadım. Adama yönelttim dikkatimi, yakışıklı olduğunu söylemişti Müge, yukarıda Allah var, yakışıklıydı. Yüzü asıktı ama, Müge'nin arkasından donuk bakıyordu, sevgi yoktu gözlerinde. Hiç bilmediğim bir simge gördüm, kocaman minareye benzeyen bir cisim, dibinden alevler fışkırıyor. Uzakta bir yerlerde, birisi sayıları sayıyor geriye doğru. Zaman bitiyor, çevresindeki iskele yıkılırken, beyaz minare gökyüzüne doğru savruluyor hızla... Gidecek sevdiği adam yakında.

Yukarıdan yağmur gibi aşağı yağdım sonra. İnceldim ve şeffaflaştım alabildiğine, Müge farkıma varmadı o yüzden. Adamın

bedenini sarmaladım incecik, elbisesinin içinde dolaştım, alev alev oldu içim, gözleri bebek mavisi olan birini anımsayarak büküldüm üzerinde.

Uzun uzun dolaştılar hamamın içinde, Müge seslendi durdu bana, bazen de içinden yalvardı. Sonra ağır demir kapı çarparak kapandı arkalarından. Hamam gene insansız, gene yalnızdım.

Mustafa'nın çocuk sıcaklığıyla ısıttığı yumuşacık, rahat döşeğimizden sessizce kalkıyorum, kerevet gıcırdamasın diye pür dikkatim. Yer yatağında hafifçe horlayarak uyuyan kalfa kadının yanından sessizce geçiyorum.

Upuzun, sessiz, is ve rutubet kokuyor boş koridorlar... Gecenin geç saatleri, el ayak çoktan çekilmiş. Ayaklarım yün, konçlu çorapların içinde, ayak seslerimi ben bile duymuyorum. Yorgunum ve ter içinde sırtım, çok uzun zamandır yürüyorum, epeyce önce kaybettim yolumu. Sarayın bu kısmına hiç gelmemiştim daha önce.

Korsanlar tarafından daha ufacık bir kızken bir batı denizinde kaçırılmış ve hareme satılmış, saçları sarıdan daha sarı ve gözleri tutsak edildiği denizlerin mavisinde bir cariye anlatmıştı bana sarayın bu bölümünde olanları. Hiç kimsenin söz edemediği şeyleri anlatmıştı bana, çünkü cesur ve pervasızdı. Bir de tek arkadaşıydım ben, memleketini bir daha göremeyeceği için içten içe kederli bu kızın, kulaklarında hâlâ küpeşteden denize atılan cesetlerin suya çarparken çıkardığı sesler...

Babam gelecek birkaç gün sonra şehzadesiyle beraber, neden geldiğini bilmiyorum. Ama onunla çıkıp gitmek istiyorum buradan, beni bu saraydan almasını sağlayacak olan her neyse, öğrenmeye de kararlıyım bu gece.

Ter içinde, bacaklarım titreyerek ne kadar zamandır yürüdüğümü bilmiyorum. "*Oğulcuğumun boynuna burnumu gömüp de uyumak için nelerimi vermezdim şu anda,*" diye düşünürken, derinde gelen çığlıkları duyuyorum. Kahkahalar ve acı dolu feryat-

lar geliyor sımsıkı kapalı kapıların ve kalın perdelerin arkasından.

Kızın tarif ettiği girintide, tarif ettiği gözetleme deliğini buluyorum sonra. İçerisi şamdanlar ve kandillerle aydınlık iyice, çırılçıplak ter içinde kadınlar var içeride, gözleri siyah bağlarla örtülü hepsinin, açık sarı saçlarından tanıyorum arkadaşımı. Ve erkekler, kadınların yarı sayısında, hepsi irikıyım, çırılçıplak onlar da. Kandillerin ışığında parlıyor bronz rengi tenleri ve dik erkeklik organları. Kadınların bembeyaz, güneş görmemiş tenleri sedefli ışıldıyor.

Yüzüm alev alev... Kalbim çarpıyor, nabzım şakaklarımda atıyor sanki. Neden heyecanlı olduğumu anlayamıyorum ama sırılsıklamım.

Yaşamımın kadınlık yılları başlayalı epeyce oldu, ama içerideki kadın ve erkeklerin birbirlerine yaptıkları şeyler öylesine yabancı ve anlaşılmaz ki, şaşkınlık içindeyim. Mustafa'ya gebe kalana kadar birkaç kez yatağımı paylaştı kocam, yanağımı bile öpmedi üzerimdeyken, gözlerimi kapadım ve çabuk bitsin diye dua ettim yalnızca.

Ve kocamı görüyorum köşedeki bir divanın üzerinde yarı yatar vaziyette, bacaklarının arasına çocukluktan yeni çıkmış bir delikanlının başı gömülmüş, yağlı gövdesi heyecanla titrerken, erkeklere emirler yağdırıyor.

Kadınlar ve erkekler, türlü biçimlerde birleşiyorlar içeride, kocamın verdiği emirlere göre, erkekler kadınları bazen zevkten, bazen acıdan bağırtıyorlar. Kan, ter, bedenlerinden fışkıran türlü çeşitli sıvı birbirine karışıyor, pırıl pırıl tenleri. Sarayın arkasındaki bahçenin derinliklerinde bir kör kuyu, *"İçi, tecavüze uğrayıp işkencede ölen genç kız ve erkek bedenleriyle dolu..."* diye fısıldamıştı arkadaşım.

Epeyce sonra içerideki erkeklerin en iriyarısı, esmer, ufak tefek, inanılmayacak güzellikte bir kızla sarışın dert ortağımı ellerinden tutarak ortadaki yastıkların üzerine çekiyor. İki kadın, adamla beraber sayısız üçgen şekiller oluşturuyorlar yastıkların üzerinde.

Bütün bedenim titriyor, kendimi gözetleme deliğinden kopartıp alev alev sırtımı soğuk duvara yaslıyorum. Dayanamayıp tekrar yaklaşıyorum deliğe sonra, bir elim bacaklarımın arasında şimdi...

Gece, sessiz otel odasında, benimle sevişmeden arkasını dönüp yatarak uyuduğunda, yatakta onun şeklini alarak yattım ben de arkasında. Elim sırtına yakın, yastığın üzerinde, dokunamadım sırtına. Sıcaklığını kokladım yalnızca, içim arzuyla doluydu. Saatler sonra geldi uyku ancak, yorgun uyuyakaldım.

Rüyamın içinde, otel odasının tavanından yatağı seyreder buldum kendimi. Kapkaranlıktı oda, oysa yatak ve yatakta yatanlar ışıkla sarmalanmışlardı sanki, öylesine rahat görüyordum onları. Yavuz ve ben vardık yatakta, Gülefsa ortamızdaydı. Yavuz'un arkası dönüktü gene, uyuyordu hâlâ. Ben ise uyanmıştım çoktan, uyandığımda Gülefsa'yı görmek şaşırtmış mıydı beni acaba? Ama beni yavaş yavaş soymasına izin vermiştim işte, şimdi ikimiz de çırılçıplak, birbirimizi yavaşça okşuyorduk sıcak ve yumuşak ellerimizle. Ağır ağır, uzun sevişiyorduk, rüyanın ve gecenin sonunun olmadığını farz ediyorduk belki de...

İkimiz de nefessiz yan yana düştüğümüzde, Gülefsa Yavuz'un üzerinden yavaşça diğer yana kayıp sıcak ve terli vücudunu onunkine yapıştırdı bu defa. Yavuz uyandı rüyamın içinde, sımsıkı sarıldı kendisine yapışık duran vücuda. Rüyamın içinde bile, *"Bana hiç böylesine sarılmadı nicedir, beni sevmeyen bir erkeğe âşığım,"* diye düşündüm kederle.

Yavuz yüksek sesle inledi yanımda uyurken, uykumun içinde duydum sesini, belli ki o da rüya görmekteydi uykusunda, aynı rüya olabilir miydi?

Gülefsa bana uzandı, beni de çekti aralarına. Sonra, belki

birkaç saniye, belki tüm gece boyunca süren bir rüya boyunca, tavandaki lambanın yanından yavaşça aşağı doğru sallanıp seyrettim üç insanın sevişmelerini.

Rüyam bir anda bölündü, Yavuz sertçe sarıldı bana, ne kadarı gerçek, ne kadarı rüya ayırt edemeden karşılık verdim ona, Gülefsa hâlâ bizimle miydi, bilemedim...

Sabah uyandığımda, tuvalet aynasında mosmordu gözlerimin altları ve tüm vücudum belli ki moraracaktı akşam olmadan evvel. Duşumu alıp da odaya döndüğümde, giyinmişti çoktan, "*Birkaç gün bana müsaade et lütfen, biraz kendimi toparlayayım, kafam çok karışık, ben ararım seni...*" dedi.

Kaç Kere İner Perde?

Kaç gündür görmedim onu, kaç gündür aramadı. Birkaç kere telefon ettim, otel odasının telefonunu çaldırdım, cevap verdiğinde konuşmadan kapattım.

Geceleri tavana baktım durdum uykuyu umutsuzca beklerken, uyku gelmedi ama. Gündüzleri, ılık bahar öğleden sonralarında, odamda yatağımda baygın uyuyakaldım çoğunluk, odamdan çıkmadım.

Gülefsa'yı görmeye de gitmedim; eskilerden kalmış bir arkadaş sanki, çok sevilen ama iyice alışılmış bir arkadaş, onun hakkında hemen hiç düşünmedim.

İyice uyuşuk, çoğunlukla kitap okudum odamda. Daha doğrusu okur gibi yaptım. En basit, bana en tanıdık olanları bile anlamadım okurken. Ama annem her odama girdiğinde, beni yatağımda uzanmış, önümdeki kitabı açık buldu. Geceleri odamın ışığını hiç söndürmedim.

Sonra bir geceyarısı uyuyakaldım, gece annem gelip ışığı söndürmüş. Sabah uyandığımda odamın penceresi açıktı, serin, taze bahar havası geliyordu dışarıdan, güneş dostça ısıtıyordu. Her şey geçmişte kalmış, başka bir yaşama aitmiş gibi geldi birden, yataktan keyifle kalktım. Yıkandım, giyindim, sokağa çıktım.

Ne yaptığımı fazla düşünmeden otele doğru yürüdüm. Otelin kapısından içeri girdiğimde, Yavuz'u lobide geniş ve rahat koltuklardan birinde otururken gördüm. Karşısında bir kadın, Yavuz'un kolları iki küçük oğlanın omuzlarında, keyifle konuşuyorlardı. Geri döndüm, otelin kapısının dışında bekledim, ne yapacağımı bilemedim.

Bir süre sonra bir görevli Yavuz'un arabasını getirdi kapının önüne, Yavuz çıktı, yanında karısı olduğu belli olan kadın ve çocuklar, en arkada bir görevli Yavuz'un bavullarını taşıyordu el arabasında.

Bavulları bagaja yerleştirildikten sonra, arabaya bindiler. Yavuz çocuklara neşeyle laf yetiştiriyordu, benim olduğum tarafa doğru baktı bir an için, ama görmedi beni. Şeffaf olduğumu düşündüm bir an, ya hiç var olmamıştım ya da bir hayalettim.

Arabanın arkasından öylece bakarken, yavaş çekimde giderek küçülüp sonunda yok oldum.

Hamam, Daima

O gece sabaha kadar yatakta döndüm durdum. Türlü rüya gördüm, annem kapıya geldi bir ara, *"İyi misin yavrum?"* diye sorduğunu hatırlıyorum, uykumda bağırmış olmalıyım. Sabah uyandığımda bölük pörçük hatırladığım rüyalardan birinde Yavuz'la beraberdim. Birileri bizi takip ediyordu, bahçelik bir yerde saklanmıştık, bana ağaçlardan yemiş toplayıp getiriyordu avuçlarında gizlice ve sevgiyle, beni her şeyden koruyacakmış gibi bakıyordu. Sabah, rüyamdaki bakışları aklıma geldiğinde, yatakta ağladım.

"Gitti o..."

Sonra tuvalette, lavabonun başında ağladım gene, bir taraftan yüzümü yıkamaya çalışırken. *"Sevmiyormuş beni..."*

Hamama erken gittim o gün, hamamda Gülefsa'yı beklerken bir kere daha ağladım.

"Zaten hiç sevmedi ki beni..."

Ben ağlarken geldi Gülefsa, önce donuklaştı. Sonra bir şey demedi, sessiz bekledi. Ben sakinleşip gözlerimi sildiğimde, usulca anlatmaya başladı. Benim sormaya cesaret edemediğim şeyleri uzun uzun anlattı, bazen de gösterdi. Her şeyi onunla yaşadım, omuzbaşındaydım. O anlatırken, tekrar tekrar ağladım. Kendime, Gülefsa'ya, sevdiği erkeğe ağladım, sonra yaşamış oldukları aşka duyduğum imrenme hissi ağlattı beni. Böylesine sevmek ve sevilmek için neler vermezdim ben?

Akşam geç vakit, evimin kapısında, anahtarı kilide sokarken ellerim titriyordu. Sıcaktan, yaşadığım kederden, tanık olduğum acılardan tükenmiştim.

Kendimi yatağa zor attım.

BURSA GÜNEŞİ ALTINDA

Buz gibi yağmurun altında sonu gözükmeyen deve kervanı ağır ağır yol alıyor. Sıcak iklim insanları, ince kıyafetlerinin üzerinde abaları, soğuktan hafifçe morarmış, engebeli yolda zorlukla ilerliyorlar. İki tarafı dik kayalarla çevrili daracık yola girdiklerinden beri, deve kervanını korumakla görevli süvariler iyice sinirli. Saldırıya uğramaktan korktukları için, hayvanları güden kervancıları bazen küfür, bazen kırbaçla korkutarak daha hızlı ilerlemeye zorluyorlar. Bu geçitte eşkıya saldırısı mutlak bir mahvoluş anlamına geliyor.

Süvariler için asıl korunması gereken, ortalarda yolculuk eden zengin tüccarlar. Bazıları koyunlarındaki keselerde elmaslar, yakutlar, çok uzaktaki sıcak denizlerin derinlerinden çıkartılmış inciler taşıyorlar. Kervanın en sonunda yürüyen aile ise kimsenin dikkatini çekmiyor. Doğuda bir köyde, gece kervanın konakladığı yerde, ateşin başında kervancıbaşına yalvarıp yakararak kervana dahil oldular. Kervancıbaşı bolca içkinin ve biraz sonra koynuna alacağı çingene kızının ateşiyle bu fakir insanların kervanın arkasından kendilerini takip etmesine razı oldu. Adam, kadın, küçük bir kız ve ondan biraz büyükçe bir oğlan, kervanın gerisinde kalmamak için çabalıyorlar şimdi. Adam, açlıktan bir deri bir kemik kalmış katırı ipinden çekiştirerek yürütmeye çalışıyor. Aile fertlerinin de katırdan hallice bir yanları yok aslında. Doğdukları günden beri sadece tahıl yiyerek beslendikleri için tenleri sapsarı, daha otuz yaşına gelmemiş olan kadın ve erkek ağızlarındaki dişlerin çoğunu kaybetmişler. Küçük kız yorgunluktan bitmiş, kuş gibi, ölecek diye içi içini yiyor ailenin. Abisi kız kardeşini gö-

zünden sakınıyor, elinde olsa sırtında taşıyacak, kendisi de küçücük. Ayaklarında paçavralar, bir adım, bir adım daha, ıstırap içinde ilerliyorlar.

Kervanın o gün oradan geçeceği haberi günler önce eşkıya çetesine uçurulmuş. Kervanın geçitten çıkmasına birkaç yüz adım kala seçmişler pusu yerini. Yakalandılar mı, cezası yağlı kazık. Dişlerini gıcırdatarak aşağıdan geçmekte olan insan, deve, katır ve atların üzerine ok yağdırıyorlar. Hayvan ve insan haykırışları dik kayalarda yankılanıyor.

Ok yağmuru bittiğinde, yalnızca kısa bir an nefes alıyor insanlar, sonra yolun ucundaki açıklıktan üzerlerine saldırıyor eşkıya. Palalar et ve kemiğin üzerine, yaz tarlasında başakların üzerine inen oraklar gibi iniyor.

Kıyım uzun sürüyor, öldürülecek insan çok çünkü, sona doğru, eşkıyadan bazısı, kayaların arkasına sinen, kervanın sonunda yolculuk eden aileyi görüyor. İlk pala darbesi babanın başına, ikincisi çocuğun boynuna isabet ediyor. Çocuk yerde yatarken son duyduğu kadınların uzaklaşan çığlıkları.

Çocuk o geçitte ne kadar yattığını bilmiyor. Ayağında hissettiği bir acıyla uyanıyor. Ayağının yanında babası yatıyor, bir akbaba babasının yanağıyla, çocuğun ayağını gagalıyor. Yırtıcı kuşlar öbek öbek iniyorlar cesetlerin üzerine. Annesi ve kız kardeşi yok ortada.

Boğazındaki acı dayanılmaz, geçitten çıktığında, yerde gördüğü at ve insan ayak izlerini takip ediyor. Saatlerce yürüyor, sonra bir kuytuda izler sona eriyor. Çoktan gece olmuş, ilerlerken bir çalılığın arkasında ayağı bir şeye takılıyor. Annesinin ve kız kardeşinin çıplak ve paramparça cesetleri. Avazı çıktığı kadar bağırıyor, boğazından çıkan zayıf bir gargara sesi sadece. Arkasını dönüp deli gibi koşmaya başlıyor. Ağır çekimle izlediğimiz bir sahne gibi, o koşarken dünya, çevresinden yavaşça geriye doğru çekilip kayboluyor.

Çocuğu o bölgeden geçen başka bir kervanın yolcuları buluyor. Kendi kendine ortalıkta dolanıyor onu bulduklarında, ye-

mek yememiş günlerden beri. Konuşamıyor, bir şey anlatmıyor. Meczup diye acıyorlar, karnını doyuruyor, bir katıra bindiriyorlar, haftalar sonra babasının düşlerinin şehrine, Bursa'ya giriyor kervan. Yolda, ona ve küçük kız kardeşine güç vermek için hep bu şehri anlatırdı, bölük pörçük bilgilerinin çevresine bir masal şehri kurmuştu adam.

Çocuğa bir süre acizler yurdunda bakılıyor, boğazındaki yara iyileşiyor, biraz kendini toparlıyor. Şehir zengin, fakirlerine kol kanat geriyor. Gücü kuvveti yerine geldiğinde, çocuğu bir inşaat ustası yanına çırak alıyor. Usta merhametli ve kalender bir adam, çocuğa evinin bahçesindeki kulübede yatıp kalkması için izin veriyor.

Çocuk büyüyor sonra, yakışıklı mı yakışıklı bir erkek oluyor. Meczup olduğunu bilmeyen kadınlar, yolda gördüklerinde kendilerinden geçiyorlar. Dünyaya kapıları hâlâ kapalı. Kimseyle konuşmaz, kimseye sokulmaz. Ama işini iyi yapar, eline çabuk, işinin ehli...

Çocuğun becerikli bir kalfa olduğu günlerde, Bursa'nın olduğu bölgede büyük deprem oluyor, ölenin, yaralananın, yıkılan binanın haddi hesabı yok. Çocuğun ustası hamamın tamiri işini alıyor. Çalışmaya başladıkları günün gecesinde, çocuk hamamda geceliyor, döşeğini göbek taşına seriyor, yorgun, uyuyor.

Gece rüyasına bir kız giriyor. Güzeller güzeli bir kız bu, çocuk gördüğü anda sevdalanıyor. Başını kızın dizine dayıyor, kendisinin de ilk defa duyduğu erkek sesiyle, anlatmaya başlıyor rüyasının içinde...

Anlatıyor ona, fakirin fakiri köyünü, babasının hikâyelerini, minicik kız kardeşini, gözleri hep endişe dolu annesini, yürümekten parçalanmış ayaklarını, akbabaları, inip kalkan palaları, dağ başlarını anlatıyor. En sonlarda, titriyor kucağında, eline sarılıyor, medet umuyor kızın sıcaklığından.

Sonra yalnızlığını tarif ediyor kıza, sessizliğini, soğuk geçen geceleri. Kız yürekten anlıyor onu, o da güneyde bir sarayda, yalnızın yalnızı o günlerde. *"Sesini ve umutlarını geri almanın za-*

manıdır artık, dostların olacak, bir de ben olacağım. Bundan sonra mutlu günlerin olacak, sonsuza kadar sürmeyecekler elbet, ama kimse sonsuzluk için söz veremez," diye konuşuyor.

Sabah delikanlı uyandığında, cılız da olsa sesinin çıktığını fark ediyor, ustasının elini öpüyor, hayır duasını alıyor. Sonra hemen o gün, yakındaki tekkeye gidiyor, kendisini almaları için yalvarıyor, muhip oluyor, derviş olmak için gün sayıyor.

İnsanlara karışıyor, dostsuz ve sessiz geçen günleri unutmaya çabalıyor.

Geceyarısını geçmiş vakit. Hisarın kapıları yavaşça açılıyor, ucu bucağı görünmeyen bir atlı ve araba konvoyu dışarı çıkıyor. Önde ve arkada süvariler, arabalardaki yolcular için canlarını verecekler gerekirse, bunun için yetiştirilmişler, bunun için para alıyorlar.

Arabalardaki yolcuların en değerlisinin minik eli Gülefsa'nın avucunda şu anda. İkisi konvoyun ortalarında bir arabanın içinde, askerlerden biri arabanın içine kafasını uzatsa, her an elini çekmeye hazır annesinin avucundan, yan yana oturuyorlar. Annesine güç veriyor, ama elini tutması hoş karşılanmaz, yedi yaşında koca bir delikanlı o, akranlarından boyca uzun, yapılı. Güreşte, cebirde, şiirde kendinden yaşça çok büyüklerle aşık atıyor. Doğudan ve batıdan hocalar getirtilmiş onun için. Bey'in varisi, soyu ondan üreyecek.

Beylik Ordusu çok uzakta, kuzeyde Gülefsa'nın babası ve Şehzade'siyle aynı safta çarpışıyor o sıralar. Beylik toprakları savunmasız. Topraklarının, doğudan batıya doğru at başı gibi uzanan yarımadanın ortasındaki beyliğin ordusu tarafından işgal edildiğini duyduğunda, kuzeyden koşup geliyor Bey. Ama çok geç artık, yapacak bir şey kalmamış. Sabah düşman kente girecek. Sabaha kadar kaçan kaçsın, müsaade etmişler. Saraydan çıkmalarına yakın yetişti adam, şimdi önlerindeki arabada. Güneye yolculuk...

Arabalar duruyor biraz sonra yolda. Kentten kaçan çoluk çocuk, yaşlı insan kalabalığı yolu doldurmuş tamamen. El arabaları, çekçekler her yerde, mal canın yongası bir taraftan. Feryatlar yük-

seliyor insancıklardan, o izdihamda çoğu bir yakınını kaybetmiş. Kimisi de geride bıraktığı ata yurduna ağlıyor. Dönerler mi, dönerlerse ne bulurlar, bilinmez. Süvariler yolu açmak için öne atılıyorlar, ellerinde kırbaçlar, kendi insanlarını yoldan kenara itekliyorlar. Mahşer günü.

Ağır ağır ilerliyor, kalabalığa sürünerek geçiyor ortadan arabalar. Gülefsa, arabanın yanından canhıraş bir feryat duyuyor. Başını uzattığında, meşale ışığı altında, görüyor ki yaşlı bir kadının ayağı üzerinden geçmiş araba. Kadının kucağındaki çocuk yerde. Askerler kenara iteliyorlar ikisini yolu açmak için. Gelip birisi yardım etsin artık...

Gülefsa dayanamıyor bu kadarına artık, arabadan iniyor. Kadınla çocuğun arabasına bindirilmesini emrediyor askerlere. Bir hizmetçi, kadının kırık ayağıyla ilgileniyor arabada, küçük çocuk Gülefsa'nın kucağında uslu uyuyor. Mustafa merakla bakıyor çocuğa, uzanıp ayağına dokunuyor kimseye belli etmeden.

Sonra, yol rahatlayıp da hızlıca ilerlemeye başladıklarında, araba birden tekrar duruyor. Arabanın dışından Bey elini uzatıp oğlunu çekip alıyor. Dışarıda bir subay; Gülefsa Bey'in son buyruğunu duyuyor: *"Hanım Sultan'a Bursa'ya kadar refakat edin, kendisi bizimle gelmeyecek. Orada babasının konağına emanettir, bizden haberlerimizi beklesin..."*

Arabadan bir tek çığlık duyuluyor, *"Mustafam..."* Gülefsa baygın, yaşlı kadının duaları ve inlemeleri uğulduyor uzakta. Halayıklar dövünüyor, feryat figan arabanın içi. *"Gitti çocuk, Hanım Sultan çeksin dikbaşlılığının cezasını şimdi..."* diye geçiriyorlar içlerinden.

Arabayı ters yöne döndürüp şehrin yanından geçiyorlar tekrar. Yangınlar çıkmış yer yer, o güzelim çinili şehir, Gülefsa'nın sekiz gençlik yılı, canından çok sevdiği geride kalıyor.

Bir gece geç vakit girdik Bursa'ya. Tek tük ışıklarla aydınlanan karanlık sokaklardan geçerken, çocukluğumun o güzel, pırıltılı şehri köhne ve küçücük gözüktü gözüme. Sevemedim, yadırgadım, kendimi vatansız gibi hissettim bir an. Yerim yurdum, sevdiğim, sevenim, köklerim yoktu. Karanlık bir boşlukta yüzer gibiydim.

Konağın kapısı açılıp da emektar bahçıvanın, beni tanıdığında aydınlanan o buruş buruş ve aşina yüzünü gördüğümde, anladım ve rahatladım birden. Evdeyim...

Bundan sekiz yıl önce o ufacık, masum kızın duvağıyla çıktığı kapıdan girdim sonra. Onun bir süre duraksadığı, *"Bir kuş olsam da uçsam gitsem buradan Allahım..."* diye içinden korkuyla yalvardığı sofada, kalfa kadın, halayıklar koşup karşıladılar bizi.

Babam bir ay önce dönmüş savaştan, döndüğünde ağır hastaymış, ölecek diye hocalar dua okumuşlar sabahtan akşama. Hastayken, sayıklarmış sürekli... Gülefsa, Mustafa... Bütün diğer kızları, torunları başında beklerken yorgun, bir sayıkladıkları yok yanında. Sonra iyileşmiş ansızın. Ama hâlâ halsiz, uyumakta odasında.

Konağın akşamdan ısıtılmış hamamına soktular beni halayıklar, keselerle ovdular, başımdan aşağı tas tas sıcak sular döktüler. Sonra mis gibi kokan yağlarla ovup ılık havlulara sardılar çabucak. Günlerdir ilk defa, derin uyudum lavanta çiçeği kokan genç kız yatağımda.

Sabah uyandığımda, gelip haber verdiler. Babam uyanmış, beni beklermiş. Çabucak hazırlandım, koştum elini öptüm, dizleri-

ne kapandım sonra. Sessiz sessiz ağladım dizlerinde. Yorgundu, zayıflamıştı, elleri titriyordu saçlarımı okşarken.

Uzun, uzun anlattırdı. Sonra kızdı, azarladı bir süre, anladım yalancıktan. Bilirdi dikbaşlılığımı, haksızlığa, zulme tahammülsüzlüğümü kendisinden almışım. *"Bir daha beni yanından ayırma baba."* diye yalvardım. *"Çocuğumu bul, yanımıza aldır, eğer aldıramıyorsan da bileyim nerededir, sağ mıdır, sağlıklı mıdır? Ama beni geri yollama, bırak baba ocağında kalayım, sana hizmet edeyim, doğduğum yerde öleyim..."*

"Mustafa sikke bastırmış, hutbe okutmuş bir hanın oğludur Gülefsa. Onu bugünkü koşullarda almak mümkün değildir. Lakin, biliyorsun, bizim de ne olacağımız belli değildir, sırat köprüsünden geçmekteyiz. Şehzadem yenilirse, benim sonum bellidir. Sen kadınsın, senin canını almazlar, fakat akıbetin meçhuldür, bir hanım sultana hizmetçi olmak vardır bunun sonunda. Eğer Şehzadem galip gelirse, Bey'inin saltanat günleri sayılıdır gene ondan sonra, Şehzadem mülkün tek sahibi olmak ister. O zaman da yalvarırım ona, ilk ricam olacaktır kendisinden tüm bu yıllar boyunca, esirger torunumu. Her iki durumda da Mustafa'nın şimdilik babasının yanında kalması daha hayırlıdır."

Babam çaşıt çıkarttı ertesi gün, güneyde dört bir yana dağıldılar, Bey'imin kuzeye, savaşa döndüğü haberi geldi bir vakit sonra. Mustafa'nın nerede olduğunu bulamadılar.

Surların Dışında

Babamın evinde geçen o günler, güzel ve huzurlu günlerdi. Çocuğumun yakıcı hasreti olmasaydı veya yalnızca iyi olduğunu bilseydim, başkaca bir derdim yoktu benim.

Dışarıda dünya farklıydı ama. O güzel, cıvıl cıvıl şehir sesini kaybetmişti sanki. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. İnsanlar ölüm kalım için, refah için kuzeyde uzayıp giden savaşa dikmişlerdi gözlerini, soluklarını tutmuşlar, bekliyorlardı. Yarımadanın takati tükenmişti. İnsanlar açtı, şehirlere doğru geliyorlardı. Hisarların içine alınmadıkları için, Bursa'nın dışındaki derme çatma kulübelerde, çadırlarda, son umutları da tükenmiş olarak açlıktan, hastalıktan kırılıyorlardı.

Onları ilk duyduğumda dehşete kapıldım kısa bir an için, dönsünler geldikleri yere, kaçırmasınlar huzurumuzu! Utandım kendimden sonra. Çoğu günler konaktan sabah erken çıkar, bulabildiğimiz tüm yiyeceği halayıklarla beraber bir at arabasına yükler, peşimizde babamın şart koştuğu muhafızlar, surların dışındaki insanlara götürürdük.

Aralarında dolaşıp, dertlerini dinler, elimden bir şey gelmese de onlarla konuşur, yakında her şeyin biteceğine inandırmaya çalışırdım insancıkları.

Bir kadın gördüm bir gün orada. Kucağında Mustafa yaşlarında bir çocuk, oğlan bir deri bir kemik kalmış açlıktan, hastalıktan. Yollarda yitirmiş kocasını ve diğer çocuklarını tek tek. Kucağındaki çocuk da fazla yaşamaz zaten. Onun gözlerinden gördüm bir an için tüm dünyayı ve kendimi. Bursa, tepede, o yüksek surların arkasına saklanmış, sislerin içinden yükselen bir

hayalet devdi gözünde, öylesine korkunç ve ulaşılmaz. Sonra bir kadın gördüm, yanakları pespembe, yuvarlacık. Her gün yemek getirir buraya, yüzünde yapmacık bir acıma hissi.

Nefretini, hıncını, umutsuzluğunu hissettim, utandım kendi acılarımdan. Anladım, değişmişim ben. O gençlik yıllarının neşeli, deli dolu, isyankâr Gülefsa'sı, o bir daha geri gelmeyecek yıllarla beraber kaybolmuş. Gülefsa olgun, sessiz, güçlü ve tevekküllü bir kadın şimdi.

Bir sabah içim acıyla dolu, o çaresiz insanların arasında dolaşıyordum gene. Gece yağmur yağmıştı bardaktan boşanırcasına. İnsanlar üstlerini başlarını, çadırlarını kurutmak için ateşler yakmışlardı. Dumanlar tütüyordu her yanda, ağır koku genzimi parçalıyordu.

Bir çadırın içine çağırmışlardı beni, yaşlı bir kadın ölüyordu içeride. Elimden bir şey gelmez, diğer insanlarla birlikte dua ettim ona, huzurla gitsin! Çıkarken, gölgeliğin altında bir an duraksadım ve onu gördüm ilk kez.

Alazda

Kazanlardan buharlar tütüyordu, buharların arkasında hayal meyal adamlar ve ayan beyan o...

Aşk için, sevgi için, tutku için çok uzun zaman beklemiştim ben. Beklememin bir sebebi varmış meğer, yalnız gecelerde yastığa sarılıp ağlamamın hep bir sebebi. Kaderimde Bursa şehrinin surlarının dibinde bugün varmış benim. Bu çadırdan tam bu anda çıkmak ve onu görmek. Olmuş olan her şey buraya getirmek içinmiş beni.

Gölgeden çıktım, yavaşça yaklaştım kazanların durduğu yere... Onun durduğu yere... Upuzun boyu, beyaz teni, masmavi çocuk gözleri. Gözlerinde tüm bildiğim ve bilmediğim şeyleri gördüm. Öylece bakıyordu bana. Cesur ve aptal, tüm erkekler gibi. Uzaklaştım oradan zoraki. Başı derde girmesin.

"Kaderim belli benim artık," diye düşündüm sonra, o halde ben de razıyım kaderime...

Tekke arkadaşlarımla surların dışında yaşam mücadelesi veren bu insancıklara yardıma geliriz her gün. Az da olsa, şehirden toplayabildiğimiz kadar yiyeceği getirir, odunlarını kırar, bir nebze olsun zavallı yaşamlarını kolaylaştırmaya, onları yaşamla ölüm arasındaki çizginin bu tarafında tutmaya çalışırız hep beraber.

Tüm yaşamım tekkeden ibarettir, buranın dışında kimim kimsem, sevdiğim, sevenim, köklerim yok. Tekkeye yazılana kadar karanlığın içinde yüzer gibiydim. Buradaysa, beni seven ve koruyan insanlar arasındayım.

Ilık bahar akşamlarında tekkenin avlusunda ateş yakar, çevresinde otururuz. Herkesin anlatacak bir şeyleri ve bir şeyler anlatmaya ihtiyacı vardır. Kimi ailesini, kimi kardeşlerini, kimisi de sokakta gördüğü güzel bir kadını anlatır. Benim anlatacak hiçbir şeyim yok, sadece dinlerim. Yaşamım burada başladı.

Nadiren de birisi, sesini iyice alçaltarak, tenhada şalvarını indirdiği, köyden pazara mal getirmiş, fazladan para kazanma hevesinde bir kadını anlatır. O zaman dinleyenlerin nefesi kesilir, gözleri büyür. Ortamızda yanan ateşin üzerindeki hava yoğunlaşmış gibi gelir bana.

Ben günahı tanımam, kötüyü bilmeden iyiyi kabul etmek mümkün müdür, bilemem. Ama bazen, geceleri, en derin rüyalarımda siyah uzun saçlar görürüm, yüzüme, boynuma, bedenime sarılıp beni derin karanlık sulara çekmek isterler. Ter içinde uyanırım, bedenimi tanıyamam o anda, Yüce Allah'a ruhumu ve bedenimi terbiye etsin diye sabaha kadar dua ederim. Sabaha unuturum.

O gece bardaktan boşanırcasına yağmıştı yağmur. O yüzden sabah her zamankinden erken gittik surların dışındaki insanlara. İçler acısıydı halleri, öyle ıslanmışlar iliklerine kadar; üstleri başları, döşekleri ıslak, küflenmiş. Yaşlıların, çocukların öksürükleri içimizi parçalar. Kimbilir kaçı ölecek yakında? Sonra saatlerce koşturduk, elimizden geleni yaptık.

Öğlen vakti, çorba kazanının başında taslara çorba bölüştürürken, başımı çevirdim ve onu gördüm ilk kez…

Çadırın gölgesinde durmuştu, benim onu gördüğümün farkında değil, bana bakıyordu. Gölgede, gölgeden daha karanlıktı sureti ve gözleri siyah ve ışıl ışıldı. Öylece dimdik bakıyordu bana. Düşündüm ki; saf ve katışıksız arzu yeraltında sıkışmış, o kadar yoğunlaşmış ki iki parça kara elmas olarak yeryüzüne fırlayıvermiş sonunda.

Onu gördüğüm anda anladım, neden günlerce dua ettiğimizi günahtan korunmak için, ne kadar çok dua edersek edelim bir yararı olmayacağını da anladım. Günaha hazırlıksız, ışığın çevresinde dolaşan pervaneler gibi günaha çekilip kavrulup yok olacağımı anladım. Günah için, günah içinde yanacağımı anladım, en çok da böylesine yaklaştıktan sonra, dokunamazsam eğer, hayaliyle kıvranarak geçecek buz gibi uzun geceleri, yılları düşünmek ürküttü beni.

Gölgeden gün ışığına çıktığı zaman, bembeyaz gözüktü teni. Gözleri kapkara gene, ama sadece arzuyu görmüyorum bu gözlerde artık. Cesur bakıyorlar, her an gülecek gibi korkusuz, küçük oğlan çocuk bakışları. İçlerinde dostluk ve acı var.

"*Kaderim belli benim artık,*" diye düşündüm sonra, o halde ben de razıyım kaderime…

İlk günler öylesine şaşkındı ki Gülefsa, zorladı kendini, "*Yanlış bu, yakışık almaz, bey kızıyım ben, evli bir kadın...*" diye direndi, ama olmadı işte, onu anlamaya çalışın lütfen; çok yalnız kalmıştı, oğlunun kaybı canını acıtıyordu, duyguları güçlü, cesur bir kızdı. O unutmaya çalıştıkça her yeri gök mavisi bastı. Baktı ki olmuyor, teslim oldu o zaman, hiç bıkmadan sadece onu düşünmeye adadı tüm varlığını. Dünya pembeye, erguvana, kor kırmızıya bulandı. Her sabah şehrin dışına, onu görme umudu göğsünde titreyerek gitti. Her gün bir şey uydurdu, gidiş vakitlerini değiştirdi durdu, ona rastlayamadı bir daha.

Şehir yavaş yavaş toparlıyordu kendini o sıralarda. Bu insanların geleneklerinde ve dinlerinde, yoksul düşene, yardıma ihtiyaç duyana sırt çevirmek yoktu. Bursalılar şehrin dışındakileri yaşamda tutmak için bir araya geldiler.

Yardım çalışmasını örgütleyen tekkeydi. Şeyhi Gülefsa'nın bey babasının eski ahbabıydı, minicik bir kızken babası yanında götürürdü kızını dostunu ziyarete giderken. Geçmiş zaman öyküleri anlatırdı küçük kıza her gittiklerinde adam.

Babası ve Şeyh hazretleri, savaşçı ve din adamı... Dervişler önden gelmişlerdi, şehirleri sessizce ve karşı konulmaz bir biçimde önden kuşatmış, savaşçılara yol açmışlardı. Bu toprakları omuz omuza fethetmişlerdi onlarla beraber. Bursa; ulular şehri, onların efsaneleriyle, mezarlarıyla, türbe ve yatırlarıyla bezeliydi şimdiden.

Tekkeye gitmesinden doğal bir şey olmadığını fark etti o zaman. Bey kızı, bir hanım sultan... Göreviydi bu onun zaten, ba-

bası kuzeydeki savaşa döneli çok olmuştu. Peşinden ayrılmayan bir halayık ve muhafız kalabalığıyla tekkeye gitti bir kuşluk vakti. Şeyh efendinin elini öptü, dizinin dibine oturdu. İyice kocamıştı artık, ama hâlâ gözlerinde o şefkatli gülücük, kendisini küçük bir kız gibi hissetti tekrar onun yanında. Uzun uzun konuştular, yaşlı adam yürekten dinledi onu. Acıyla sınanmaktan, acıyı kabullenmenin ödülünden dem vurdu, teskin etti, içini rahatlattı. Sonra fakirler için yapacaklarından bahsettiler, planlar yaptılar, Gülefsa'nın üzerine çok iş düştü. Oturdukları geniş oda sessizce içeri giren müritlerle doldu onlar konuşurken. Gülefsa'nın yüreği ağzında, gözünün ucu kapıda, onu bekledi. Yüreğinin gümbürtüsünden Şeyh efendiyi duyamaz oldu, titreyen ellerini karnına bastırdı.

Gelmedi ama o, en sonunda içi buruk, umudunu kaybetmiş, peşinde insan kalabalığıyla bahçeye çıktı Gülefsa. İçerisi karanlıktı, pırıl pırıl aydınlık, erguvan ağaçlarıyla dolu bahçede gözleri kamaştı. Gözleri aydınlığa alıştığında onu fark etti birden, iki arkadaşıyla beraber bahçe kapısının önünde durmuş konuşuyorlardı. Şeyh efendiyi ve konuklarını görünce susup kenara çekildiler hemen saygıyla. Gözler saygıyla öne eğilmeden, bir an için hayranlık ışıltıları şıkırdadı içlerinde: Kahverengi aydınlık gözler ve günlerdir Gülefsa'nın rüyalarına konuk olan bebek mavisi gözler. Gülefsa'nın yüreği coşkudan patlayacak gibi oldu.

Kırk Gün

Şeyh efendi eni konu endişeli bugünlerde. Minderinde oturmuş, tespih çekip iki yana sallanarak dua etmekle geçiriyor zamanının çoğunu. Allah'a yalvarıyor sürekli; kendisine güç versin de Çilehane'nin kapısına koşup içeride hareketsiz yatan delikanlıyı sarsarak uyandırmaya kalkmasın, bir taraftan da içerideki çocuğa yardım istiyor dualarında.

Yaşlı adam seviyor tekkedeki delikanlıları, çoğu kimsesiz; aileleri yollarda, savaşlarda, kıtlık ve salgınlarda yitip gitmiş bu çocukların. Bu yaşlarında bile, geceleri bağırarak uyanırlar bazen sert yer yataklarında. Sonra da yüzleri kızarır karanlıkta, arkadaşlarından biri duymuş olmasın...

Tekkedekileri emanet görür kendisine yaşlı adam. Kendilerinden vazgeçmek için verdikleri savaşta, bu yolda kendi bedenlerine ve ruhlarına yaptıkları eziyetlerde yanı başlarında hep onların. Diğer taraftan şefkatle ve dikkatle izler onları, bir zarar görecekler diye gözü hep üzerlerinde.

Neler görmüş bu yaşına kadar Şeyh efendi, ama şu anda Çilehane'de olan delikanlı elini öpüp, icazeti ve duası için yalvardığında yine de şaşırıp kalıyor. Günah, kendisinden en habersiz gözükenlerin kalbine en derinlemesine sokuyor iğnesini. Çilehane'deki ilk günlerinde genç derviş adayı, ibadetle geçiriyor günlerini ve gecelerini. Kendisine götürülen birazcık ekmek ve suyun da hepsini tüketmiyor, azıcık uyuyor, nefsiyle mücadelede Allah'ın yardımı için dualar edip duruyor sürekli.

Çocuk Çilehane'ye girdikten otuz gün sonra derin bir uykuya dalıyor. İncecik yer döşeğinde hiç kımıldamadan, düzenli ola-

rak değiştirilen ekmek ve suyuna hiç dokunmadan uyuyor sürekli. Şeyh efendi iyice şaşırıyor duyduklarına, delikanlıyı yerden iki karış havada, döşeğinde yatar gibi rahat uyur görenler var. Anlatanların tüyleri hâlâ diken diken, anlattıkları Tekke'de dilden dile yayılmış bile. Şeyh efendi için rastlanmadık bir durum değil bu elbet. Lakin henüz derviş adayı olan bu kadar tecrübesiz birisinin ancak tarikat halifelerinin erişebileceği bir merhaleye bu yaşta erişmiş olması... İşte buna inanası gelmiyor.

Şeyh efendi Talât için endişelenedursun, o rahatsız yer yatağında hayale dalmış, gördüklerine de tam olarak rüya diyemeyiz, çünkü uyumuyor şu anda Talât; ölümle yaşam arasında bir yerde, yaşama da ölüme olduğu kadar uzak.

Hangi sabah olduğunu bilmediği bir sabah, gün ağarırken, rutubetli Çilehane'de günler ve gecelerdir diz çökmüş sallanan bedenini dinlendirmek için yer döşeğine yatmıştı ki yattığı yerde yükseldiğini hissediyor birden Talât. Yavaşça, incecik ve ağrısız yukarı doğru yükseliyor, aşağıda hareketsiz yatan zayıf ve neredeyse şeffaf erkek bedenine umursamadan bakıyor kısacık bir an. Sonra yükselmeye devam ediyor. Tekke küçülüyor, Bursa'yı görüyor tepeden, iyice yükseliyor, yükseldikçe hızlanıyor. Bu defa gördüğü doğudan batıya doğru uzanan bir toprak parçası. Göz açıp kapayacak bir zaman süresince içi sızlıyor, "*Oralarda bir yerde yatıyorlar canlarım...*" diye düşünüyor güneşin yükseldiği yöndeki topraklara bakarak. Ve ufacık mavi bir top artık aşağıda kalan. Ateş, toprak, su ve gaz kıvamında kürelerin yanından geçiyor sonra hızla. Işıktan bir çizgiye dönüşüyor hızlandıkça.

En sonunda ulaştığı noktada, burası evrenin en son noktası olmalı belki de, dizlerine kadar yükselen sislerin arasında ona rastlıyor. Kırk gündür, onu etinden ve ruhundan atmak için işkence yapıyordu kendisine, ama geldiği bu son noktada bulduğu gene o, gene o gözler. Bu gözler için evreni ikram edebileceğini düşünüyor Talât. Evrenin yanında canı veya günahkârlığı öylesine küçük bedeller ki...

Kırkıncı gün dolduğunda, kendisini almaya gelmek için Şeyh

efendi, yaşlı dizlerini çatırdatarak tekkenin öbür ucundaki zikir odasındaki yastığından kalktığında, Talât gözlerini açıyor yer yatağında. Şeyh efendi henüz gelmeden çıkıyor odadan, kapının önünde başı eğik onu bekliyor, *"Elinizi öpemem, hayır duanızı isteyemem, ben gidiyorum Şeyh hazretleri,"* diyor. İki parça eşyasını toplayıp, surlara yakın bir kulübe tutuyor hemen o gün kendisine. Onu bulmaya gitmeyecek, kaderin onu kendisine getirmesini bekleyecek.

Çok uzun sürdü kış mevsimi o sene Bursa'da. Çok evde erzak ve yaz sonu kesilen odunlar yetmedi. Sonra bahar geldi. Yeni bir kasvetle geldi ama. Ilık havalar, Olimpos'tan akan deli bahar suları, ineklerin sütündeki kesif kekik kokusuyla beraber salgın hastalık geldi Bursa'ya.

Bursa kış mevsiminin alacasında sıkışıp kalmış gibiydi. Hastalık önce çocukları, en çok da şehrin dışındaki çadır ve derme çatma kulübelerdeki insanların çocuklarını alıyordu. Kuzeydeki savaş bitecekti bir zaman sonra, eski günler geri gelecekti. Ve çocuklar lazımdı yarın için. Çocuklarla beraber umutlar da gidiyordu. Gözleri dolu babalar, saçlarını tutam tutam yolan anneler vardı evlerde.

Gülefsa bütün kışı odasında uyuşuk, kumaş dokuyup elişi yaparak ve güzel havalarda bahçede dolaşarak, âdeta kimseyle konuşmadan geçirmişti. Baharda, salgın haberi gelince, konağın kadınlarını peşine takıp şehrin öbür ucundaki şifahaneye gitti.

Arkasında bir sürü kadın ve muhafız, göz alabildiğine sıra sıra yatırılmış hastaların yanına gitmeye kalktığında genç bir adam kesti yolunu. Genç ama kendisini şifahaneye adamış bir tabip, geleceği belli parlak birisiydi bu adam. İstemedi onları önce, bin dereden su getirdi, Gülefsa ısrar edince zoraki razı oldu. Başındaki dert çoktu zaten Firuz'un, dertlerine bir de şımarık bey kızı eklemek istemiyordu. Gülefsa ise tekkenin bahçesinden hatırladı genç tabibi. O eflatun gölgeli bahçeyi düşündüğünde mavi gözlerin anısı içini titretti gene.

Şifahane hıncahınç hasta doluydu, ölenler çoktu, ölenden çok

da yeni hasta geliyordu bir taraftan, salgın Bursa'nın belini bükmüştü. Sonraları Firuz yavaş yavaş alıştı Gülefsa'ya, yanında gelen diğer konak kadınları birer bahane uydurup, çoktan kaçmışlardı zaten. Genç kadının böylesine inanarak, yılmadan, iş seçmeden hastalar için çabalayıp durmasına saygı duydu içten içten. Dinlenmek için ara verdikleri kısa zaman aralıklarında kısacık sohbetler yaptılar. Birbirlerine yaşamlarından söz ettiler zamanları elverdiğince. Yıldızlı bir gecede tek tek yıldızların isimlerini saydı Gülefsa'ya.

Hastalığın yavaş yavaş elini ayağını şehirden çekmeye başladığı ve şifahanenin giderek boşaldığı günlerden birinde, bir akşam bir söğüt ağacına sırtını dayayıp saz çaldı, şarkı söyledi Firuz. Sevdadan, ayrılıktan, kavuşamamaktan bahseden hüzünlü şarkılardı bunlar. Ama dinleyen hastaların yüreğindeki kasvet dağıldı gene de. Gülefsa bu şarkıların kendisine söylendiğini anladı, bir şey demedi. Gülefsa mavi gözlü adamı da hiç sormadı ona, Firuz bahsetmedi hiç ondan. Gülefsa bu kadar çok şey bilen, bu akıllı ve iyi insana hayran kaldı. Kahverengi güzel gözleri yine ışıldıyordu Firuz'un. "*Başka bir zamanda ve yerde, belki de başka bir yaşamda...*" dedi Gülefsa içinden.

Sonra da dostluklarının tadını çıkardılar, kıymetini bildiler.

Horasanlı Firuz

Kervan Horasan'dan yola çıktığında, bir devenin üzerindeki tahtırevanda yol alan doğulu güzelliğine sahip genç bir kadının rahminin derinliklerinde uyumaktaydı Firuz. Kadın, yola çıkarken gebe olduğunu biliyordu kuşkusuz. Ama kocası kuzeye gitmek zorundaydı, gitmez veya kendisini bırakıp da gider endişesiyle kocasına söyleyemedi önceleri. Yola çıktıktan epey sonra, adam ilk çocuklarının müjdesini aldığında çok sevindi. Karısını azarlamadı, canından çok seviyordu onu, yolculuk zorluydu, bu şartlarda devam etmek de istemedi. İkisi de gencecikti, yeni bir yaşam nerede olsa kurulurdu. Bu yüzden adam, görev yeri olan Bursa şehrini hiç göremedi.

Kervan değiştirmeyi planladıkları şehirde yerleştiler. Adam, tarikatının o şehirdeki dergahını buldu, şeyhinin elini öptü, yakındaki medresede ders vermeye başladı. Firuz o şehirde, tekkeye yakın küçük bir evde, mutlu bir aile yaşantısına doğdu. Annesi peş peşe küçük kardeşler dünyaya getirdi ondan sonra.

Firuz'un babası Horasan'ın önde gelen âlimlerinden tıp, fıkıh, astronomi dersleri görmüştü. Hocalarından gizli teşrih çalışmıştı, en büyük tutkusu buydu aslında adamın. İnsan doğasını keşfetmek. İnsan doğasını çözerek Allah'a ulaşmak. Kurbağaları, tavşanları, yollardan topladığı kedileri, serserilerin mezarlarından çıkarıp da parası karşılığı kendisine getirdiği erkek, çocuk ve cenin bedenlerini kesip biçtiği gizli yer basıldığı zaman, kendisini savunmaya dili varmadı.

Firuz'un babası, hocalarının gözbebeğiydi, daha yıllarca dirsek çürütecek, büyük bir âlim olacaktı. Varsın şimdi olmasın, ku-

zeye gitsin, bir müddet göz önünden kaybolsun. Hocaları el altından korudular onu. Son birkaç yüzyıldır bütün ululların, evliyaların, dervişlerin gittiği yoldan, doğudan batıya bir at başı gibi uzanan yarımadaya yollandı.

Diğer kardeşler içeride annenin çevresinde uyuklarken, Firuz da babasıyla evin arkasındaki bahçede otların üzerine sırtüstü yatar, sıcak gecelerde gökyüzündeki yıldızları seyrederlerdi beraber. Firuz, o dönemdeki âlimlerce bilinen her gök cisminin adını ezbere biliyordu.

Babası, yıllar önce Horasan'daki hocalarının kendisinde gördüğü meziyetleri, belki de daha fazlasını Firuz'da gördü. Boş kalabildiği her vakti ona ayırmaya başladı. Sonra, Firuz biraz büyüdüğünde, şehrin dışında, metruk bir kulübeye götürdü onu.

Kimsenin bilmediği bu yerde, Firuz, insan ve hayvan organlarından, sıvılar içinde usul usul yüzen gözlerden, ceninlerden, erkeklik organlarından, uzun iğnelerle kumaş satıhlarına sabitlenmiş orası burası kesilmiş canlı kurbağalardan büyülendi. Babasının yolunu gözler, kulübeye her gittiğinde peşine takılır oldu.

Sonra bir gün, Firuz 15-16 yaşlarında parlak bir medrese öğrencisiyken, doğudan gelen dev bir ordudan ayrılan bir kol yaşadıkları şehri kuşattı. Hisarın komutanı önce teslim olmak istemedi. Kuşatma çok uzun sürdü, surların içinde ve dışında ölen ve yaralananın haddi hesabı yoktu. Şehirde açlık ve salgın hastalıklar da baş gösterince, komutan, *"Kanınızı dökmeyeceğiz, teslim olun,"* demiş bulunan Doğulu Komutan'a şehri teslim etti. Şehir teslim olmadan bir gece önce, Firuz'un babası, ailesini surların dışına çıkarttı.

Surları kuşatan ordu, bir gün sonra şehre girdiğinde kan dökmedi. Askerler, şehir halkını surların dışına çıkarttı. Sabahın ilk saatlerinden gün batımına kadar erkeklere uzun ve göğüs hizasında hendekler kazdırdılar. Firuz'un babası ve yoldaşları gün boyu çukurlarda kazma sallarken ilahiler okudular, insanlara telkin edip onların korkularıyla beraber kendi korkularını da hafifletmeye çalıştılar. Karanlık çöktüğünde, askerler bütün yaşlılarla beraber erkekleri çukurlara sokup üzerlerini toprakla örttüler.

Firuz, annesi ve kardeşleriyle uzun bir yolculuktan sonra Bursa'ya ulaştı. Şehre girmelerinden birkaç gün önce veba salgını başlamıştı. Annesi ve kardeşleri hemen ve art arda öldüler. Firuz günlerce sokaklarda aç susuz, kendini bilmeden dolaştı. Sonra babasının Horasan'dan yola çıkıp da kapısından giremediği tekkeye geldi, orada yaşamaya başladı, Ulu Cami'nin medresesinde eğitimini tamamladı. Sonra Talât ve İshak ile tanıştı, yoldaş oldu, kan kardeşi oldu.

Ay Büyürken

Gülefsa şifahanede, o kargaşanın ve can pazarının ortasında, adını bilmediği mavi gözlü adamı unuttu, Mustafa'yı bile unuttu. Köylü kadınlar gibi başına çatkı çattı, çardakların altına sıra sıra serilmiş yataklara yatırılmış, ateşten yanan kolları ve bacakları koyu kırmızı beneklerle kaplı o insanların arasında dolaşmaya başladı. Alevlenen alınlarını sirkeli sularla ovdu hastaların. İçi iltihap dolu kabarcıkları kaşıyıp da pamuk tenlerinde o korkunç hastalık izlerini bırakmasınlar diye küçük kızların kollarını bağladı. Bebeklerin altını değiştirdi, kendi çocuğunun altını bir gün bile temizlememişti.

İkişer-üçer kişi yatmışlardı insanlar şiltelere. Her sabah ölülerini topladı görevliler, yataklarıyla beraber büyük çukurlara topluca gömüldüler. Bedenleri kireçle örtüldü üzerlerine toprak atılmadan önce, cayır cayır yandılar bir kez daha ve serinliğe kavuştular en sonunda. İmam efendi bitkin düştü cenaze dualarını okumaktan.

Nadiren döndü konağa Gülefsa, günler ve gecelerce çalıştı durdu orada. Sonra onu gördü bir gün yatakların arasında. O da salgını duymuş, şifahaneye, Firuz'a yardıma gelmişti, yerleri süpürüp sürgüleri ve lazımlıkları temizliyordu sessizce.

Derin acılar, kötü kokular, feryatlar ve yitirişlerden oluşan bu yerde, birbirlerine hiç bakmadan, ama birbirlerinin her saniye farkında, büyük daireler çizerek birbirlerinin çevresinde dönerek yaptıkları büyülü bir dans başladı o zaman.

Şifahanede günlerce çalıştıktan sonra bir gün konağa erken vakitte döndü Gülefsa. Akşam yorgun, yarı baygın zor attı kendini yatağa, hemencecik de uyudu. Ama gece geç vakit, birden uyandı, tavana dikti gözlerini ve düşündü uzun uzun. Sonra bir karara varmış olmanın rahatlığıyla uykuya daldı tekrar.

Sabah hasta olduğunu söyledi konağın insanlarına, uzun süre çıkmadı yataktan. Sonra hamamı hazırlattı, uzun uzun yıkattı bedenini. Hamam otu çaldılar koltuk altlarına, bacaklarına, apış arasına. Yumuşacık beyaz ve portakal kokulu sabunlarla yıkadılar saçlarını, vücudunu keseyle arındırdılar günlerin kirinden pasından. Sonra kocaman havlulara sardılar Gülefsa'yı, kekik kokan yağlarla ovdular bedenini, kırk örgü ördüler saçlarını, en güzel kıyafetlerini giydirdiler üzerine. Onu gören yaşlı kadınlar, "*Maşallah...*" deyip tahtalara vurdular, haset dolaşıverdi genç kızların gözlerinde.

Akşam çöktüğünde, Gülefsa soyundu yatak odasında, iç gömleğiyle kaldı. En güvendiği, konakta beraber büyüdükleri bir halayıkla beraber köylü erkek kıyafetlerini geçirdiler üzerlerine. Halayık gündüzden saklamıştı onları Gülefsa'nın odasına, kızcağızın yüreği gümbür gümbürdü korkudan. Gülefsa aldırmadı onun endişeli mızıldanmalarına, kendisi daha çok korkuyordu çünkü.

Konağın arka kapısından çıktılar akşam geç vakit sessizce, ahırdan iki at aldı geldi halayık kadın, seyislerden birini işveyle kandırmıştı gündüzden. Arkalardan, ıssız bostan ve bahçelerden geçerek Gülefsa'nın yerini iyice öğrenmiş olduğu, in cin top oynar bir yerdeki kulübeye vardılar sonunda.

Sessiz Ayın Altında

Kapı çalarken kerevetin üzerinde oturuyor uyuşuk, bir süre "*Açmasam...*" diye düşünüyor Talât. "*Kapıyı açmasam ve yaşamım hep böyle sürüp gitse, bütün insanlar gibi küçük şeylerim olsa benim de; küçük sevinçler, küçük kederler, katlanılabilir acılar. Yaşlı yatağımda son bulsa yaşamım.*" Sonra fırlıyor kerevetten, bir koşu koşuyor ki kapıya, zor açıyor heyecandan. Ya gitmişse?

Kulübenin önünde genç, ufacık bir yabancı duruyor, karanlıkta yüzü, arkadan ay vuruyor. Eli kapının kanadında, rüzgârın uğuldağını duyuyor ağaçların arasında, atların kişnemesi geliyor kulağına sonra. Yabancının yüzüne bakıyor ve karanlığı görüyor tekrar, yaşam kadar güzel bu karanlık ve ölüm kadar cezbedici. "*Ben bir pervaneyim,*" diye düşünüyor bir defa daha Talât. "*Ben bir pervaneyim,*" Yabancı, kapının içine adımını atıyor korkusuzca, börkünü çıkarıyor başından, saçları örgü örgü upuzun. Yılanlar geliyor aklına Talât'ın ve saçları yılandan kadınlar, yüzlerine baktığında taşa dönüşür bedenin.

Kızın siyahtan daha siyah gözleri, kor kömürler gibi ışıldıyor bir yandan. Talât'a bakıyor ve gülümsüyor sonra, gamzeleri iki bıçak yarası gibi derinleşiyor. "*Sen benim kaderimsin...*" diyor yalnızca. Böyle bir ses duymamış delikanlı o güne kadar.

Halbuki o kapıyı nasıl çaldığını da bir Gülefsa biliyor, yüzü kıpkırmızıydı utançtan o anda. "*Ya beni istemezse, ya sevmezse beni?*" Talât'ın yüzünü gördüğünde zayıf kandil ışığında, adamın kendisinden daha heyecanlı olduğunu fark edince, o zaman yatışıyor heyecanı.

Eski püskü her şey içeride, ama temizliğin kokusu sinmiş tek

göz odaya, yer döşemesi ovulmaktan ağarmış. *"Bu ev beni bekliyordu."* diye düşünüyor Gülefsa. Sonra Talât kızı kendisine çekiyor, saçlarını okşuyor, kekiğin ve portakal çiçeğinin kokusunu içine çekiyor. Delikanlının iç gömleğindeki soda kokusunu alıyor yüzünü onun göğsüne gömdüğü zaman Gülefsa, yıkandığı nehrin kokusunu duyuyor. Talât yavaşça ayrılıyor kızdan sonra, kerevete oturtuyor onu. Geceler boyunca kızın rüyalarını alevleyen mavi gözlerini gözlerine dikip, elbiselerini çıkartmaya başlıyor.

Gülefsa karşısında çırılçıplak kaldığında aklı başından gidiyor Talât'ın. Kızın vücudu girinti ve çıkıntılardan ibaret sanki. Çıkıntılar pırıl pırıl, şeffaf ve aydınlık. Girintiler siyah, karadan daha karanlık, ışığı yutuyor sanki bu karanlık. Böylesi bir güzellik yaşadıkları bu dünyaya ait olamaz, o halde şeytanın aldatmacası olmalı bu, karşısındaki kılık değiştirmiş bu iblise elini sürdüğünde cehennemin kor kazanlarında yanıyor bulacak kendisini. Donup kalıyor olduğu yerde. Neden sonra kızın yüzüne bakmaya zorluyor kendini. Kızın yanakları kızıla kesmiş utançtan ve heyecandan. Korkudan ödü patlayan, ama belli etmemeye çalışan küçücük cesur bir kadın karşısında duran. Talât biliyor o zaman, bundan sonraki yaşamı bu kadını sevmek ve korumaktan ibaret olacak.

Gülefsa kerevetin üzerinde otururken, diz çöküyor karşısında Talât. Bu güzel, çırılçıplak bedene ne yapacağını bilemiyor. Tek istediği ona dokunmak, onu hissetmek alabildiğine. Ellerine bakıyor sonra, utanıyor ellerinden, çapa tutmaktan nasır içinde elleri, sert mi sert, kızın ipek tenini örselemeye kıyamıyor. Ellerini hiç sürmeden, tıraşlı başı ve yumuşacık yanakları, kollarının içleri ve dudaklarıyla doya doya dokunuyor kıza.

Sonra kızı hafifçe geriye itiyor Talât, o itince geriye kaykılıyor Gülefsa, bacakları iki yana açılıyor. Kızın bütün karanlıklarının siyahtan ibaret olmadığını görüyor Talât hayretle, kuytularında kırmızı bir gül goncası saklıymış meğer. Parmağının ucunu yumuşacık çevresinde ve kıvrımlarında dolaştırıyor gülün. Parmağın, helezoni dolaştırarak gülün merkezine getirdiğinde orada bir delik keşfediyor. Parmağını iyice bastırıyor, bastırıyor, hiçbir engellemeyle karşılaşmadan en derinlere kadar kadar gidiyor parmağı, etten bir duvara çarpınca duruyor ancak. Bir taraftan da kıza zarar verip vermediğinin endişesiyle onun yüzüne kaçamak bakışlar fırlatıyor arada. Gülefsa'nın onun bakışını görecek hali kalmamış zaten, başı iyice arkada, gözleri kapalı, nefes nefese. Kızın hoşuna gittiğini anlayınca, parmağını sokup çıkartmaya devam ediyor gül goncasının tam ortasında saklı o deliğe. Kız tırnaklarını omuzlarına batırırken, delik iyice açılıyor, içinden akan suyun kokusu başını döndürüyor delikanlının. Burnunu gül goncasına gömüp, kokuyu içinde hapsetmek, tadını dilinde hissetmek istiyor.

Delikanlı yüzünü Gülefsa'nın kuytusundan çektiğinde, Gülef-

sa, elinden tutup, kerevete çekiyor onu. Yanlış bir şey yaptığını düşünerek yüzü kızarmış haline aldırmadan, delikanlının üzerindeki gecelik entarisini sıyırıp başından, çekip çıkartıyor. Talât'ın bedeni de kendisininki kadar pürüzsüz, cildi onunki kadar yumuşak parçalanmış ellerinin aksine, ama bağda, çapada çalışmaktan çelik gibi bedeni o yumuşacık derinin altında. Gülefsa gözlerini aşağıya götürdüğünde tükürüğü kuruyor ağzında. Gözünü kocasının sarayında, duvardaki deliğe dayadığında görmüş olduğu bütün erkeklik organlarından daha büyük. Canı çok yanacak mı?

Ucu kızarmış, içinde nabız atıyor gibi titriyor, öylesine parlak ki gözlerinin önünde, Gülefsa ne olursa olsun hissetmek istiyor bedeninde onu. Talât'ı kerevete yatırıp üzerine tırmanarak yerleştiğinde içi doluyor, parçalara ayrılacağını düşünüyor bir an, üzerinde yükselip alçalmaya başlıyor delikanlının. O kadar ıslanmış ki içi, kaygan ve kocaman bir balık batıp çıkan sanki, acıtmıyor.

Talât'ın hızla doruğa tırmandığını fark ettiğinde Gülefsa, delikanlının üzerinden çekiliyor hemen. Gebe kalmak ölüm demek, dünyanın, mor bulutların arkasında kaybolduğu şu anda bile biliyor bunu.

Pırıl pırıl bedenleri birbirine kenetlenmiş, kerevetin üzerinde öylece yatıp kalıyorlar.

Gülefsa'nın elleri titreyerek ıssızdaki o kulübenin kapısını çaldığı geceden sonra ay on üç defa tekerlek biçimini alacak Bursa'nın üzerinde. Derken Talât'la beraber, her şeyi geride bırakarak Bursa'dan kaçacakları geceye erişecek zaman. Şu anda ne kadar zamanlarının kaldığını bilmiyor Gülefsa elbette, ama az olduğu belli alabildiğine.

Mümkün değil ki yakalanmamaları? Bir şeyler yolunda gitmeyecek mutlaka. Bir gece, Gülefsa kulübeye giderken, muhafızlar kesecek yolunu ya da konakta olmadığını fark edecek haremdeki kadınlar. Belki de her zaman yanında olan, sırrını paylaşan halayığa zor gelecek bu sırrı taşımak en sonunda. İçinde sakladıklarını bir kuyuya bağırırcasına, ağzından bir şeyler kaçırıverecek konaktaki kızlardan birisiyle gevezelik ederken elinde olmadan.

Ama yakalanmıyorlar nedense, şansları yardım ediyor da, yaylım ateşi altında, mayın döşeli bir savaş alanının en sonuna kadar koşan iki cesur asker gibi o bir yıl ve bir ayı yakalanmadan geçiriyorlar.

Talât ve Gülefsa, birçok defa sevişiyorlar sonraları. Birbirlerine, birbirlerinin etine iyice alışıyorlar, birbirlerinin ruhuna nüfuz ettikçe etlerinin ateşi artıyor. Sevişmekte de ustalaşıyorlar, çok daha zevkli oluyor o zaman birleşmeleri. Konuşmayı ve beraber gülmeyi öğreniyorlar.

Gülefsa hiç mi hiç pişman değil, hakkı olduğunu düşünüyor yaşadıklarının. Bunca zamandır yoksun kaldıklarının, kayıplarının telafisi gibi görüyor.

Talât için durum öyle değil ama. Gülefsa'ya tutkusu etini ya-

kıyor gene, saçlarını okşarken içi titriyor şefkatten, kız konuştuğunda hayranlıktan gözleri parıldıyor. Ama gün geliyor, günah işliyor olmanın dehşeti yakalayıveriyor yüreğini. Evli olmadığı, başkasıyla evli bir kadın bu. Nereden baksa günah. Günahı yok sayarak yaşamak zor geliyor delikanlıya.

Bir bey kızı, bir bey karısı Gülefsa... Utanıyor da bir taraftan Talât, ortaya çıksa, öldürürler kendisini. Varsın öldürsünler! Ama ilk önce alabildiğine aşağılayacaklar, işte bunu düşünmeye dayanamıyor. Pişmanlık içinde kalakalıyor, kendi benliğine ve vücuduna eziyet ediyor, Gülefsa'ya da zehir ediyor yaşamı.

Talât'ın dehşeti, kızın göğsüne başını dayadığı zaman son buluyor ancak.

Pusuda

Azrail, elinde orağı, yarımadanın üzerinde kol geziyor o günlerde, ekin biçer gibi biçiyor aç canları, zor yetişir olmuş artık her yana. Talanlar ve zorba vergiler yüzünden köylüler ekin ekemez olmuşlar tarlalarına. Kış aylarında, yemlerini çocuklarına lapa yapıp yedirdikleri için hayvanlar açlıktan böğürüyorlar ahırlarda, son anda bıçağı vurup mundar gitmelerini engellemekten başka bir şey gelmiyor sahiplerinin elinden, kışlar da inadına uzun sanki. Taht savaşları yüzünden, kâfir ellerinden ganimetle dönülen seferler de kesileli yıllar oldu. Erkeklerin çoğu, kuzeydeki savaşa katılmaya ve ölmeye yollanmışlar. Aç karıları ve çocukları evlerinde, karanlık köşelerde ölüyorlar.

Şehirler sahipsiz kalmış, güvenliği sağlamak için geride kalan üç-beş muhafız, aç ve umutsuz insanları hizada tutmaya yetmiyor. Uyuz bir at, kör bir bıçak uyduran eşkıyaya katılıyor.

Kuzeydeki, yüksek surlarının arkasına saklanmış, eski günlerin pırıltılı imparatorluğunun muhteşem başkentinin iyi günleri eskide kalmış çoktan. Güçsüz ve kudretsiz, askeri çapulcu olmuş, ölüm saçıyorlar yollarda ve civar şehirlerde. Güvenli bir yer yok artık.

Gülefsa'nın konaktan şehre indiği bir gün, arabada halayıklar çığlık çığlığa ve geride onları takip eden muhafızlar kanlar içinde, kendilerini bir pusunun ortasında buluveriyorlar bir anda. Gülefsa, içi dehşet içinde, ama karşısındakilere belli etmeden, canını ve namusunu tanrısına emanet ederek arabadan inip dikiliyor çapulcuların karşısına. Adamlar eski savaş yaraları taşıyan, yıpranmış asker kıyafetleri içinde bir güruh... Reisleri olduğu belli bir tanesinin, Gülefsa'ya çok tanıdık geliyor adam...

Gülefsa, *"Ziynetimizi ve paramızı alın, bırakın bizi geçelim,"* dediğinde müstehcenlik fışkırıyor adamların kahkahalarından, bu kadar güzel kadını bir arada bulup da bacakları ayrılana kadar becermezlerse, birer dağ aslanı olarak saygınlıklarına halel gelmez mi? Adamların niyetini görmezden gelmek mümkün değil ki, arkasında yaprak gibi titreyen kadınların ürpertisi Gülefsa'ya da bulaşıyor. En çok gülen de reisleri, Gülefsa nereden tanıdığını çıkartmaya çalışıyor umutsuzca, zayıf da olsa tutunacak bir dal belki de.

Adam Gülefsa'yı yerden kopartıp, önüne çekiveriyor terkisinin. Yüzü güneşten ve rüzgârdan nasırlaşmış, kara gözlerinin çevresi kırış kırış gülmekten, böyle bir anda bile yakışıklılığı şaşırtıcı. Kızı güçlü elleriyle sertleşmiş bedenine yapıştırıyor. Gülefsa kendini kurtarmak için deli gibi çırpınıyor, bir yararı olmayacağı belli bunun en başından. Saçlarını yana çekip, ıslak nefesi ensesini yalarken, *"Cesur bir kızsın sen... Uysal olursan bir tek bana hizmet edersin..."* diye fısıldıyor adam.

Derken, bir mucize olmalı bu, geriden bir toz bulutu peydah oluyor birden, hızla yaklaşıyor. Toz zerreleri atlı silahşörlere dönüşüyor; şehir muhafızları. Dağlardaki yaşamlarının zayıf bıraktığı, ölümle yüz yüze yaşamaktan ödlekleşmiş haramilere çala kılıç girişiyorlar. Bir uçtan bir uca biçerek geçiyorlar güruhun içinden. Anında ölenler şanslı, sağ kalanlar kazığa oturtulmak üzere şehre götürülecekler.

Muhafızlar çıkageldiğinde, Gülefsa dövüşen iki kişinin üzerine yöneltmiş tüm dikkatini bütün bu hengamenin içinde. Dövüşçülerden biri çetenin reisi, Gülefsa hâlâ adamı nereden hatırladığını düşünüyor. Ortalık toz duman, kopmuş organlar; eller, parmaklar ve kollar, kan deryası. Feryatlar kaplamış her yanı, kiminle dövüştüğünü göremiyor adamın. Bazı durup konuştuklarını görüyor da seslerini duyamıyor.

Sonra, karşısındaki silahşör kılıcını adamın göğsüne saplayıp da tozun toprağın içine yuvarladığında, onlara yaklaşıyor Gülefsa. Elindeki kılınçtan kan damlayan silahşörün yüzündeki

acı ifadesi hayrete düşürüyor genç kadını. Adamı tekkenin bahçesinde, Talât ile Firuz'un yanında gördüğünü hatırlıyor birden.

Ürpererek yerde ölü yatan adama bakıyor tekrar, gözleri iki adam arasında gidip geldikçe, dünya çevresinde dönmeye başlıyor, tıpatıp benziyor iki adam birbirine. Gülefsa'nın bacakları taşımıyor artık kendini, yüreği ve sırtı buz kesmiş, dünya çevresinde kararıveriyor bir anda.

Buram buram toprak, güneş, ot kokusu var havada. İki küçük oğlan, ikisi de kara gözlü, elma gibi yanakları güneşin altında oynamaktan ve sevgiyle büyütülüyor oldukları için. Birbirlerine birer su damlası gibi benziyorlar, kardeş onlar, beş dakika farkla bir tanesi ağabeyi diğerinin. Upuzun yeşil otların arasında kahkaha atarak koşuyorlar. Evin köpeği de neşeyle çevrelerinde dönerek koşuyor, havlayarak eşlik ediyor çocuklara.

İki oğlan akşamlara kadar açık havada oyun oynayıp da yorgun argın, ama gene de zorla eve sokuluyorlar gün kararırken. Daha yemeklerini bitirmeden gözkapakları düşüyor, ayaklarını sürüyerek koyun koyuna uyudukları döşeğe zor atıyorlar kendilerini.

Yaşam minik iki oğlan için her yeni gün yeni bir neşe ve keyif getirerek sürüp gidiyor. Ama dere boyundaki minik kulübelerinin dışındaki dünya öyle büyük ve acımasız ki, kimse anlatamaz bunu onlara, anlatılsa da kavrayamazlar. Kocaman kara bir gölge annelerinin güzel gözlerine vuruyor, babaları hep endişeli... Çocuklar bunu da kavrayamayacak kadar küçükler henüz, kendi minik, mutlu, bencil dünyalarında hızla büyüyorlar. Ama ne kadar hızla büyüyor olsalar da dışarıdaki dünyanın üzerlerine çöktüğü güne kadar büyümeyi beceremeyecekler, o kadar çabuk büyümüyor insan yavruları ne yazık...

Sonra bir gece, derin uykularında mışıl mışıl uyurlarken, babaları sarsarak uyandırıyor onları. Kulübenin dışında kıyamet kopuyor, zaten sağlam olmayan kapı birkaç sert omuz darbesine daha dayanmayacak belli ki. Babaları, duvardan bir tahta-

yı kanırtıp açmış, kulübenin arkasından dışarı çıkartıyor onları, *"Ormana kadar hızla koşun, ben gelip alırım sizi, gizlenin,"* diyor.

Çocuklar el ele koşuyorlar ormana doğru, yarı yolda durup arkaya bakıyorlar, kapı kırılmış, beş-altı adam kulübenin içine giriyorlar. İleride orman öylesine karanlık ve sessiz, çocuklar ağlayarak geri dönüyorlar, çıktıkları deliğe kadar ilerleyip içeri bakıyorlar yanak yanağa. Adamlardan bazıları annelerinin üzerine çullanmış, canını yakıyorlar belli ki, elbiseleri paramparça, yarı çıplak kadıncağız. İki adam babalarını tutuyor kollarından, her tarafı bıçak yarası, kan revan içinde adamın... Sonra nasıl olduysa, adam deliğe bakıyor, göz göze geliyor çocuklarıyla. *"Kaçın, kaçın!"* diye bağırıyor son mecaliyle.

Çocuklar dönüp tekrar ormana doğru koşmaya başlıyorlar minik bacaklarının tüm gücüyle, ama ormana ulaştığında bir tanesi, görüyor ki kardeşi yok yanında. Bir ağaca sarılıp sabaha kadar ağlıyor da kardeşi gelsin diye bekliyor. Ne kardeşi geliyor, ne de ailesi. Ertesi gün dillerini anlamadığı insanlar buluyor onu ormanda, yanlarına alıp bu şirin çocuğu, yakındaki büyük şehre, Bursa'ya getiriyorlar. Bir aile evlat ediniyor onu sonra, sünnet oluyor bağıra çağıra, adını İshak koyuyorlar.

Yıllar sonra, İshak büyüdüğünde yaman bir silahşör oluyor, uzak diyarlara düzenlenen seferlere katılıyor, kanını döküyor, sayısız can alıyor. Gençlik yıllarında bir gün, Bursa'ya yakın bir yerde, ıssız bir konaklama yerinde, bir yabancıyla karşı karşıya geliyor. Şaşkınlıktan donakalıyor, sudan başını mı kaldırmadı diye düşünüyor bir an için. Aynı toprakları paylaştıkları diğer halkın, eski halkın savaşçı kıyafetleri içinde, ama İshak'ın tıpkısı delikanlı; birbirlerine sarılıyorlar sevinç ve şaşkınlık içinde. O gece uzun uzun konuşuyorlar, yaktıkları kamp ateşinin başında Kosta ve İshak, farklı halklar içinde, ama çok benzer geçmiş yaşam öykülerini anlatıyorlar.

Sabaha doğru söylenecek söz kalmayınca, ürpererek sözü o geceye getiriyorlar. Neden o gece, neden o ev, neden kendi aileleri? Bu sorunun cevabını bilmiyor ikisi de. Ama kimdi o adamlar?

Kosta diyor ki; "*Seni götüren adamlardı onlar.*" İshak ise tam tersini düşünmüş tüm geçen yıllar boyunca. İkisi de yıllar boyunca inandıkları şeye inanmayı sürdürmeyi tercih ediyorlar.

Sonraki yıllarda iki kardeş çok sık olmasa da gene karşılaşıyorlar... Hangisinin halkı yapmıştı o kıyımı, bunu tartışmaktan, o ilk defasında olduğu gibi sevinemiyorlar karşılaştıklarına bir daha.

Suyun Fısıltısı

Günlerce kendini bilmeden yattı Gülefsa konaktaki odasında, neden sonra toparladı kendini. Yaşadığı dehşet hırpalamıştı ruhunu, kazığa geçirilmiş paramparça ölüler gördü kâbuslarında, kazık içini delip geçmiş, ama hâlâ çırpınan ve haykıran insanlar. *"Korumak için öldürdü onu..."* diye düşünmüştü tam kendinden geçerken, kendine geldikten sonra da aklından zor çıkartabildi o ölümüne, umutsuzca dövüşen iki kardeşi.

Sonra bir gece, havalar da alabildiğine güzeldi, günlerdir dinlenmekten başka bir şey yapmamış bedeni bu kadar rahata isyan etti sonunda, uykusu kaçtı Gülefsa'nın. Ayağa kalktı, pencerenin pervazına dayadı başını, aşağıdan bahçedeki kırmızı güllerden gelen yoğun kokuyu içine çekti mutlulukla, Talât'ı düşündü. Onu düşündükçe sıcak bastı içine, ham ipekten bürümcük gecelik entarisinin yakasındaki bağcığı çözdü, boynunu ve göğsünü okşadı usul usul ılık elleriyle.

Pencerede öylece kendinden geçmiş hayal kurarken, birden aşağıdaki fıskiyeli havuzun başında bir beyazlık gördü Gülefsa, beyazlar giymiş bir kadın vardı orada, sureti karanlık gecenin içinde ışıl ışıldı. Gözlerini alamadı ondan Gülefsa, meraklandı, yalınayak çıktı odadan, ses çıkarmadan merdivenlerden aşağı indi.

Havuzun başına gittiğinde kimseyi göremedi bir an. Sonra havuzun içine baktığında, suyun içinde parıldıyan iki beden fark etti. Uzun boylu bir kadın ve dokuz-on yaşlarında bir oğlan çocuğu, geniş havuzun içinde, kolları yana açılmış, elleri birbirine hafifçe değerek ve saçları suyun içinde dalgalanarak havuzun dibin-

de sakin ve yarı şeffaf yatıyorlardı. Gülefsa ağzını açtı, ama hiç ses çıkmadı ağzından, sonra havuzun dibinde yatan kadın gözlerini açtı ve gülümsedi Gülefsa'ya.

Saatler sonra baygın buldular Gülefsa'yı havuzun başında.

Renkler Solarken

Yarımada ormanlarla kaplıydı o günlerde. Bir eski zaman sincabının daldan dala atlayarak, doğudan batıya tüm yarımadayı hiç toprağa basmadan katedebileceği söylenir günümüzde. Ormanlar ve dağ başları yaban domuzları, antiloplar, aslanlar, kaplanlar ve leoparlar; insanların sonraları hırsla soylarını tüketmiş olduğu türlü çeşitli hayvanla doluydu. Kışları kurt sürüleri inerdi ovalara, insanlar ormanlarda kaybolup giderlerdi, ölüleri bile bulunmazdı çoğu zaman. Doğanın hüküm sürdüğü, insanların ancak ona boyun eğerek yaşamda kalabildiği zamanlardı.

Gülefsa için yaşam bir ormandı o günlerde. Kocaman ağaçlarla kaplı dev bir yaz sonu ormanının kıyısında, ağaçların göreceli küçük olduğu, ışığın içeri süzülebildiği, yeşil, güvenli, ılık bir koruda geçiyordu yaşamı sanki. Orman arkada tüm haşmetiyle yükseliyordu, derinliklerinde saklanmış yırtıcıların ulumaları uğultu gibi korunun üzerini kaplıyordu geceleri. Ve ormanda yaz bitiyordu, renkler yavaştan solmaya başlamıştı. Gülefsa'nın göremediği incecik, upuzun bir vahşi hayvan yerdeki yaprakları hışırdatarak koruya doğru ilerliyordu.

Uzun bir mektuptu, günden güne daha kuzeye kaymakta olan savaş alanından gelen bir ulağın heybesinde uzun bir yolculuk yapmıştı. Mektubu eline aldı Gülefsa, parmakları üşüdü üzerindeki mühüre dokunduğunda. *"Mülküme dönmem yakındır,"* diyordu güney ellerinin en güçlü adamı. Gülefsa'nın önden gidip hazırlık yapmasını, efendisi ile oğlunu Saray'da beklemesini buyurmuştu mektubunda. Mektubun büyük kısmı Saray'da yapılacak hazırlıklarla ilgili talimatlara ayrılmıştı.

"Kaçalım, gidelim buralardan, bizi saklayacak insanlar, gizlenecek bir köşe buluruz elbet..." dedi Talât güçsüz sesiyle. *"Senin diri diri o mezara girmenden iyidir her şey. Ben de sen gittikten sonra bir gün yaşayamam ki zaten."*

"Sana bir şey olmayacak Gülefsa. Eğer bizi yakalarlarsa seni zorla kaçırdığımı söyleyeceğim. Sen bey kızısın, bey hanımı... Sana bir şey yapmazlar. Kötülük ve ceza, fakirler ve güçsüzler içindir yalnızca."

"Ben sana hiç söylemedim bunu. Seni tanımadan çok önce rüyamda görmüştüm seni ben. Bir peri kızıydın rüyamda, birbirimizin olacağımızı müjdeledin, sonsuza kadar sürmeyeceğini söyledin sonra. Sevdamıza nasıl inandıysam, gün gelip ayrı düşeceğimize de öyle inandım ben. Ama bil ki senin sıcaklığının, kısa da olsa seninle yaşanacak zaman parçasının umudu, karanlıktan çekip aldı beni."

O söyleyince hatırladı Gülefsa, çok zaman önce bir rüyada karşılaşmışlardı Talât'la. Ilık taşların üzerinde oturmuşlardı yan yana, sonra kucağına başını koymuştu Talât. Konuşmuşlardı, birbirlerini avutmuşlardı rüyanın içinde. Adamın başının ılıklı-

ğını, saçlarının yumuşaklığını avuçlarında hissetti birden. "*Kimse sonsuzluk için söz veremez...*" dediğini hatırladı Talât'a. Doğru olduğunu bildi bu sözlerin, kendisinin bunu nereden bildiğini bir türlü çıkartamadı.

Sustular, birbirlerine baktılar öylece. İkisinin de içi endişeyle doluydu karşısındaki için, kendileri için korku yoktu yüreklerinde. Yüzleri kızarmış, gözleri çakmak çakmak, göğüsleri gurur ve coşkuyla kabarmış, "*Ne olacaksa olacak...*" dediler içlerinden, olacak olanı unutmak için birbirlerinin bedenlerine sığındılar sonra.

Kuşatma Altında

İncecik yukarıda ay, ışığını yansıtmıyor altındaki kapkaranlık topraklara. Hisar'ın içi ise gündüz gibi aydınlık meşalelerle. Demir köşebentlerle sağlamlaştırılmış kalın meşe kapılar sımsıkı kapanmış gündüzden, surlar huzursuz, karanlığın içinde haşmetle yukarıya doğru yükseliyorlar. Bursa kuşatılıyor bu gece, ileriden ateş böceği gibi yüzlerce meşale yaklaşıyor.

Kuşatma kuvvetlerinin yaklaştığı haberi geldiğinde tüm Bursalılar yatağı yorganı toplayıp tepedeki hisara sığındılar gündüz vakti. Barış zamanı iki bin kişinin yaşadığı hisar içi bunun yirmi katı insana ev sahipliği yapacak bugünden itibaren. Bursalılar da alıştılar artık konar göçerliğe, şehirleri son on bir yılda tam üç kere yakıldı. Her defasında baştan kurdular evlerini ve tüm yaşamlarını. Hayattayız ya, şükürler olsun! diyerek.

Hava kararalı çok oldu, Bursa ahalisi surların tepesine çıkmış, gecenin karanlığında, ovadan yukarıya doğru gelen kuşatma kuvvetlerini izliyorlar sessizce, gün ağarırken yerlerini keskin okçular alacak. Gülefsa surlardan birinin üzerinde, çevresinde bir muhafız kalabalığıyla seyrediyor aşağıdaki ışıkları. Yaklaşan kuvvetler, yarımadanın ortasındaki güçlü beyliğin ordusunun öncüleri, iki yıl önce Gülefsa'nın kocasının topraklarını işgal eden, çinili şehri yerle bir eden de aynı orduydu.

Ateş böcekleri surların eteklerinde kümeleniyor öbek öbek, ardı arkası kesilmiyor gelenlerin. Belli ki çok büyük bir kuşatma olacak bu ve uzun sürecek, surların üzerinde ve eteklerinde çok insan ölecek. Kimse hisardan içeriye giremeyecek. Ve kimse dışarı çıkamayacak...

"*Gidiyoruz,*" diyor Gülefsa yüksek sesle, saçları rüzgârla savrulurken. Çevresindeki muhafızlar, eve dönmek için emir aldıklarını düşünerek toparlanıyorlar.

Birkaç gece sonra, geç saatte karanlık ve ıssız sokaklardan geçtik. Talât elimden sıkı sıkı tutuyordu, ayağım karanlıkta bir yere takılmasın diye pür dikkatti. Firuz ve İshak önümüzden yürüyorlardı. Hızlı ama sessizdik. Sayıları her gün artan, ellerinde yağlı meşalelerle devriye gezen şehir muhafızlarının arasından geçmeyi başardık. Düşmanın şehrin içine sızmasından, casusluktan, kundakçılıktan korkuyordu şehir halkı. Hikâyeler kulaktan kulağa artarak dolaşıyordu. Demir bir kapıdan girdik sonunda.

Bursa çok ama çok eski bir şehirdi. Yüzlerce, binlerce yıllık bir yaşanmışlık vardı bizden önce. Bu güzeller güzeli şehri ele geçirdiğimiz yıl doğmuş olan insanlardan yaşayan pek kalmamıştı artık. Ama bu süre zarfında şehrin her yerine damgamızı vurmuştuk.

İshak getirmişti buraya bizi, o bu şehrin eski sahibi olan insanlardan biriydi. Dinimizi kabullenmiş, bizden olmuş, ama geçmişle bağlarını koparmamıştı. Bizi buraya getirmekle kendi insanları arasındaki sözsüz bir gizlilik yeminini bozduğunu düşünüyordum. Biz dostlarıydık, bizim için bir seçim yapmıştı. O bir şey söylemedi, biz de soru sormadık. Saygı kimi zaman da sessiz kalmayı gerektiriyordu.

Demir kapı, Bursa'nın içinde yer alan bu eski tarihe ait, tek tük binalardan birine açılıyordu. Birkaç yıl önce yer sarsılmış, bina o zaman yıkılmıştı. Sahiplerinden hiçbir iz taşımadan, sessiz ve büyük, bir daha uyanmamak üzere uykuya dalmıştı şimdi. Koridorlarından hızla geçip yıkık basamaklardan aşağı indik.

Sonra taşların arasına ustaca saklanmış bir başka kapıdan şeh-

rin altına girdik. Kâfirler şehrin altını boydan boya dehlizlerle döşemişlerdi. Bunu duyduğumu hatırlıyorum daha önce, benim insanlarım da bilirlerdi burada olduklarını. Ama benimkiler cengaverdi, böyle gizli sakli şeyleri anlamazlardı. O yüzden dehlizleri unuttular.

Ama unutulmuş olsalar da, yer sarsıntısında az yerde hasar görmüş olsalar da, dehlizler buradaydı işte. Şehrimizi kuşatan düşmanın aklına gelmedikleri için Allah'a şükürler olsun.

Yeraltına girdiğimizde meşalesini yaktı Firuz. Gördüklerimiz nefeslerimizi kesti bir an. Öyle büyük, öyle görkemli, öyle korkutucu. Kâfirlerin ustalığı ve sabrı inanılmazdı. Dehlizlerin yapımı on yıllar sürmüş olmalıydı, yeraltında esirlerini çalıştırmış olmalıydılar. Yüzlerce yıl önce toprağın altına girip bir daha gün ışığı görmeden toprağı, kayaları kazarken ölen tutsak insanların ruhları çevremizdeydi sanki. Bursa'ya yaz gelmişti yukarıda, hava sıcaktı, insanlar ince kıyafetler giyiyorlardı. Aşağısı soğuktu, zaman, ruhlar ve geri kalan her şey donmuştu çevremizde.

Duraksamamız kısa sürdü, hiç durmadan yürüdük. Dehlizler inanılmaz sayıda, ağ gibi, her yerdeydiler. Yeraltı kedi boyunda fareler ve yarasalarla doluydu. Kimisi bizim davetsiz gelmiş olmamıza isyan edip başlarımızın üstünden sessiz çığlıklarla uçup ayaklarımızın üzerinden atlıyorlardı. Elim Talât'ın avucunda ter içinde, onların hızına uymaya çalıştım.

Firuz ilk defa iniyordu yerin altına, içinden buna hayıflandığına eminim. Her köşeyi, her duvarı, suyun akışını, her tonozu, her taşı aklına kazımak istercesine, gözleri fıldır fıldır dolaşıyordu çevrede. Arada bir duruyordu, onu çekiştirip bizimle yola devam etmeye ikna ediyorduk tekrar.

İshak, ilk gençliğinde çok dolaşmıştı buralarda. Avucunun içi gibi biliyordu sanki her dönüşü, her yol ayrımını. Hızlı hızlı geçirdi bizi koridorlardan. Birkaç yerde yürüyüş yolu yıkılmıştı. Kirli suyun içinden geçmek zorunda kaldık buralarda. Fareler yüzüyordu suda, bacaklarıma dokundular suyun içindeyken. Üç erkek de benim üzerime titriyordu. Bana bir şey olmasın diye na-

sıl dikkatliydiler. İçim sevgi ve minnetle doluydu her birine karşı. Sesimi çıkarmadan, cesurca gülümsedim onlara. İçimden de dua ettim ama, çabuk bitsin...

Yolu kaybedip de burada ölene kadar dolaşıp duracağımızı düşünüyordum hiç durmadan. Korkudan ve yorgunluktan nefesim kesilmişti. Sonra, artık bir adım daha atamam diye düşünmeye başladığımda İshak bizi açık havaya çıkarttı.

Dostlardan Ayrılmak

Mis gibi kokuyordu gece, karanlık ve sıcaktı, minnetle içime çektim taze havayı, tekrar dışarıda olmak ne güzeldi. Surlardan çok uzaktaydık, kuşatma kuvvetlerinin iyice gerisinde yeryüzüne çıkmıştık.

İshak'ın eski insanlarından biri atlarla bekliyordu bizi açıklıkta. Yolculuk malzemesi, iaşe, urbalar, her şeyi düşünmüşlerdi. Dinlendik, ateş yakmadık ama, etrafta kuşatma ordusunun askerleri olmalıydı, sabah erkenden ayrılık vakti geldi.

Dostlardan ayrılmak zordu, Talât'ın Firuz ve İshak'la kucaklaşmasını seyrederken, gözlerim doldu. Yıllardır ayrılmamışlardı, yeryüzünde birbirlerinden başka kimseleri yoktu, bir de ben vardım artık.

Firuz bana sarıldı, bir ağabey gibi şefkatli ve yumuşak, saçımı öptü, benden uzaklaştığında sevgiyle ıslanmıştı gözleri. Sonra İshak yöneldi bana, bir an için duraksadı ve gözlerini gördüm sabahın alaca aydınlığında.

İshak'in gözlerini gördüm de anladım o an, belki de hiç bakmamışım o güne dek gözlerine. Baksaydım, anlar mıydım acaba diye düşündüm beni sevdiğini. Ama sevda değildi gözlerindeki artık, karasevdaydı, sevgiyle hatta benimle bile ilintisi kopmuştu gözlerindeki duygunun. Öylece, kapkaranlık baktı bana, sonra sarıldı. Kaskatı kesildim bana sarıldığında, saçımı okşamadı Firuz gibi, bir sarıldı hemen çekildi, gene de diken diken oldu ensemdeki tüyler... Bir şey olacak diye düşündüm, ne olabileceğini hiç bilmeden. Hepimiz için korktum da üzerinde fazla düşünmemeye çalıştım. Atlara binip de uzaklaştığımızda, Talât'a bir şey söylemedim.

Sığındığımız o köyde yaşamımın en güzel günlerini geçirdim ben. İlk defa özgürdüm, ilk defa yaşamımın üzerinde benden başka kimsenin söz hakkı yoktu. Ama Talât vardı ve sevgi ağır bir yüktü. Yaşca benden biraz küçük olmalıydı, ama yaşamının büyük kısmı rüyada, sisler arasında geçmişti aslında. Çocuktu o, başına gelecek olanların vebali benim boynumaydı.

Bazı bazı, köyün yukarısındaki bir tepeye giderdik, hep aynı kayanın üzerine oturup ayaklarımızı aşağı sallandırır, serin rüzgâr şakaklarımızı okşarken, aşağıda sıcaktan titreyen ovayı seyrederdik. Yeşil yemyeşildi, sarı sapsarı, mavi masmavi, bulutlar hafifti, bölük pörçüktü beyazlıkları, dünyanın bu kadar güzel olduğuna inanamazdık.

Upuzun ufuk çizgisinin daha ötesini görebildiğimi düşünürdüm bazen, konuşmadan karşıya baktığımız uzun saatler boyunca. Çok uzakta, karlarla kaplı ve çok daha yüksek bir tepede, bir kayanın üzerinde oturan yaşlı ve bilge bir adam düşünürdüm. Sarı teni, çekik gözleri olan yaşlı bir adam, bana bakar ve o da görürdü beni. Dudakları hiç kımıldamadan, sonsuzluk kadar uzun süreler boyunca sonsuzluk hakkında konuşurdu benimle.

Bazen de Mustafa gelirdi aklıma, o zaman sonsuzluk kulesi başıma çöker, gözlerim yaşlarla dolardı. Kahkahaları çınlardı kulaklarımda, yaşıtı minik oğlanlarla koşturduğunu hayal eder, bazı geceler, "*Anne...*" diye ağlayarak yatağında uyanıyor olsa da, genelde mutlu olduğunu düşünmek isterdim. Ama bazen de, çoktan toprağın altında yatar olduğunu, tüm böceklerin ve solucanların küçük bedenini didik didik etmek için hırs-

la çırpındıkları gelirdi aklıma, yüreğimi buz gibi bir el kavrardı o zaman.

Talât'a dönüp bakardım, sessizce, belli etmeden... Başka çocuklarım olacak mıydı benim? Bu adamla beraber yaşlanabilecek miydim? Ufacık bir alan, küçücük bir zamandı aslında tüm istediğim. Fırtınanın ve karanlığın içinde minicik bir aydınlık, güvenli bir köşe, küçük bir yaşam ve ölüm için.

Yeryüzündeki her insanın da istediğinin bundan ibaret olduğunu düşünürdüm.

Düğün

Bir kuşluk vakti, Talât köylülerden birinin yıkılan duvarını tamir etmek için yan avlulardan birinde çalışırken, Gülefsa köyde dolaşmaya çıktı. Yavaş yavaş, yukarıya doğru yürüdü taşlı yol boyunca. Yolun iyice dikleştiği yerdeki evlerden birinin avlusunda birkaç kadının oturduğunu gördü. Seslendi, su istedi. Suyu getiren kız, on-on iki yaşlarındaydı. Başörtüsünün altında dağılmış kumral saçları ve bebek mavisi gözleriyle şaşırtacak kadar Talât'a benziyordu. Gülefsa, birkaç soru sordu, lafı uzattı, uzun uzun inceledi kızı. Sonra evlerine doğru yürürken, aklından çıktı gitti kız.

Gece Talât'la uzun uzun sevişip uyuyakaldıktan az sonra bir rüya gördü. Rüyasında, köyün meydanında bir düğün töreni vardı. Davullar çalıyor, insanlar en güzel kıyafetleri içinde, eğleniyordu. Ateş üzerinde çevrilen nar gibi oğlakların, kazanlardaki pilavın mis gibi tereyağı kokusu burun deliklerinde titreşiyordu sanki. Gülefsa, rüyasının içinde yavaş adımlarla meydanda dolaşıyordu. Kimdi, kimse onu görüyor muydu, bilmiyordu. Sonra meydan yavaş yavaş boşaldı, Gülefsa sokak boyunca yürüdü, şu anda içinde oldukları evin kapısından girdiğini gördü rüyasında, uyumakta olduğu odaya doğru ilerledi.

Oda baştan aşağı süslenmişti, orta yerde bir kerevet üzerine düğün yatağı kurulmuştu. Ocakta yanan odunlardan çıkan alevler odayı aydınlatıyordu. Talât ayaktaydı, kerevetin üzerinde bir kadın oturuyordu, yüzü duvakla örtülüydü. Gülefsa'nın yüreği patlayacak gibi oldu sevinçten, evlenmişlerdi.

Talât kadının duvağını yavaşça kaldırdı, alnından öptü. Geriye

doğru çekildiğinde, Gülefsa kadını gördü, kadın gündüz gördüğü kızdı, birkaç yaş büyüktü şimdikinden yalnızca.

Gülefsa yatakta bağırarak uyandı.

Şehzade'nin Ölümü

Bir atlı geldi Bursa'dan. Şehirden önemli haberler getirmişti. Kuzeydeki savaş sona ermişti. Babamın komutanı olduğu Şehzade galip gelmişti, önden mağlup kardeşinin cenazesini göndermişti Bursa'ya. Yıllar önce babasının cenazesini getirmişti doğudan, şimdi onun yanına gömülecekti. Şehri kuşatanlar cenazeyi şehrin önünde gördüğünde kuşatma için bir sebep kalmamıştı artık. O ölmüş ve her şey bitmişti, ölmüş şehzadeyi destekleyenler şehirlerine geri dönmüşlerdi.

Uzun zamandır hiç düşünmemiştim onu, o ilk gençlik yıllarındaki haliyle. O kuzeydeki Şehzade'ydi benim için artık. Ağabeyini yenen o olsaydı, tüm mülkün sultanı olacaktı. Babasının yanına gömülecek olan da ağabeyi. Boğazıma bir yumruk tıkandı kaldı.

Talât o gece bana dokunmadı, saygı duydu acıma, sırtıma sımsıkı sarıldı yer yatağımızda. Ocağın ateşi yüzümü ısıtıyordu uzaktan, bir de gözyaşlarımı. Evet, uzun uzun ağladım ben. Sevdiklerinden uzak, kimsesi kalmamış çevresinde, yapayalnız, korku içinde ıssızlarda ölürken düşündüm onu. Acaba geçip giden o uzun yıllar boyunca hiç aklından geçirmiş miydi beni? Benim onu düşünüp düşünmediğimi merak etmiş miydi? Yere yığılıp kaldığı o an, gözleri gökyüzüne dikilmiş, görüşü bulanıklaşırken son olarak, "*Gülefsa...*" diye fısıldadığını duyar gibi oldum bir an için.

Gün ağarana kadar ağladım, sesim çıkmasın diye dudaklarımı ısırdım, Talât her içimi çektiğimde saçımı okşadı. Zavallı ilk gençlik aşkıma ağladım, nerede olduğu belli olmayan oğluma, yitip giden o yaşanmamış güzel yıllarıma. Sırtıma sarılmış yatan, sessiz, cesur adama ve başımıza geleceklere ağladım.

Sonra bitkin düştüğümde, kalbimin en ılık köşesine yerleştirdim onu. Gözlerinin altı hafifçe koyulaşmış, gece sabaha kadar şiir yazmış benim için çünkü, elinde bir gül goncası, haşmetli burnu, çakmak çakmak gözleri. İlk aşkım, elveda...

Sonra erkeğime döndüm, kurumuş yüzümü göğsüne yasladım, uyuyakaldım.

İşkencede

Kızıl, kıpkırmızı dünya acıdan... Yorgunum, aç susuz, bu zincirin ucunda bağlıyım günlerdir. Gücüm tükendi, ölmekteyim artık.

Kuşatma kalkıp da düşman kuvvetleri kendi memleketlerine doğru çekildiklerinde, bayram yerine dönmüştü Bursa. Günlerdir surların üzerinde cenk etmekten bitkin, asker ocağındaki döşeğime dönmüş uyumaktaydım. İlk uykumdu günlerdir, beni almaya geldiler.

Rüyamda, ışıltılı bir dere başındaydım, yanımda bir minik oğlan, bana gülerken kara kara güzel gözleri çizgi gibi oluyordu, hiç şüphem yoktu, aynısıydı benim gözlerimin. Çıplak ve tombul bacaklarımız suyun içinde, suları havaya püskürtüyorduk. Minicik ebem kuşakları beliriyordu su damlalarının içinde, su damlaları ve kahkahalarımız asılı kalıyordu havada öylece. "*Sonsuza kadar böyle ve burada kalsak ne olur sanki?*" diye düşünmekteydim çocuk beynimin içinde. Derken kocaman kara bir kuş gördüm yüksekte, gölgesi üzerimize vurduğunda üşüdüm rüyamın içinde, bütün su damlaları yere indi bir anda, kardeşimin gülüşü soldu. Kuş kulübemizin üzerinde alçaldı, annemle babam içindeydiler kulübenin. Uyanmak için çırpınıyordum ki o anda sarsarak uyandırdılar beni, karanlık sokaklardan, nemli koridorlardan geçirdiler. Günlerdir sorgudayım.

İşkencede, bilincimi kaybettiğim anlarda onu gördüm her defasında, onu ilk gördüğüm anı, beynime bıçak kazınmış kara gözlerini ve gamzelerini. Uyanmak için çırpındı vücudum, uyanmak işkence ve ıstırap demekti. Yeter ki onu anımsamayayım.

Sonra, bilincim iyice açık ve bütün acıları çığlık çığlığa hissederken, Firuz'u düşündüm. Beni götürdüğü o izbe ve ıssız yerdeki kulübede, bütün o insan, kedi, köpek ve kuş bedenlerini anımsadım. Masada yatan, kanı tamamen akıtılmış o ölü insan bedeninin içindeki tüm organları göstermişti bana, görevlerini anlatmıştı her birinin, dudaklarının kenarındaki o dost ve alaycı büküşle. Hiç kızmamıştım ona, ben de ona kılıç talim ettirirken aynen öyle bükerdim dudağımı. Ama bir taraftan da, büyülenmiştim anlattıklarıyla, can kulağıyla dinlemiştim. Çok insan öldürmüştüm ben, öldürecek yerlere vurmayı bilirdim. Ama Firuz'un anlattıkları farklı şeylerdi, yaşama hizmet ediyordu söyledikleri.

Firuz anlatmasaydı da bilirim ben bir insanın ne zaman öleceğini... Çok düşmanımı izledim ayaklarımın dibinde can çekişirken, kaç cenk yoldaşım son nefesini verdi dizlerimde. Ölüyorum ben, ölmeden konuşacağım ama.

Ve de beni buraya ilk getirdiklerinde konuşacağımı biliyordum, konuşmaya geldim ben. Gülefsa'yı, en iyi arkadaşımın kadınını görüp de sevdaya tutulduğum gün, kendimi damgaladım ben hain diye. Bu sevdayı iki yıl boyunca gizli gizli içime akıtıp geceleri yastıklara ve kâfir orospularına sarıldım. Bir arkadaş ve bir karasevdalı, hem seven ve koruyan, hem de nefretle dolu, bu benim işte.

Sevdamın zehirini içime akıttım da diş biledim tüm bu insanlara, bunca yıl kendi halkım diye benimsediğim, uğrunda dövüşüp koruduğum bu halka. Kosta'ya inandım, annemi babamı katledenler de bunlardı muhakkak.

Zaten konuşacaktım, anlatacaktım sorgculara, Gülefsa ve Talât'ı, o dağ yamacındaki saklı köyü. Bunca işkenceye, acıya katlandım, cezamı peşin peşin çekmek istedim çünkü.

Nal Sesleri, Nal Sesleri

Günlerdir beynimin içinde nal sesleri... Güneş gökyüzünde donuklaştı sanki. Evin önünde oynayan çocukların sesleri uğultuya dönüştü, hareketleri yavaşladı. Dünya çevremizden uzaklaştı.

O da duyuyor biliyorum nal seslerini. Geceleri sımsıkı sarılıyoruz birbirimize, şehvetimiz tenlerimizi yakıyor, yangından mal kaçırır gibi sevişiyoruz. Yorgunluktan uyuyakaldığımızda, bazen titremesiyle uyanıyorum. Uykusunda sayıklıyor, bağırıyor. Bazen de ben bağırıyorum, biliyorum çünkü uyandığımda düşünceli düşünceli yüzümü seyrederken buluyorum onu, saçlarımı okşarken.

Geliyorlar, zaman hızla sona doğru akıyor.

Sonlarda

Sıcak mı sıcak bir öğle vakti. Ortalıkta, evlerin arasındaki ağaçların çevresinde koşturan çocuklardan başka kimse gözükmüyor. Köy miskin, yakan yaz güneşinin altında, yamaca tırnaklarını geçirmiş yaşlı köpek gibi yatıyor. Ne çocukların bağırtıları, ne de uzaktan, çok uzaktan gelen hayvan sesleri köyün üzerindeki ağır sessizliğe dokunuyor, sessizlik bir sırça kubbe, sesler üzerinden kayıp yere düşüyor sanki. İnsanlar evlerinde, avlularında rehavet içinde uyukluyorlar.

Gülefsa ve Talât, serin, karanlık yatak odalarında, yan yana, ama birbirlerine dokunmadan yatıyorlar. Köy gibi, onlar da sessiz. Yoran bir sessizlik bu. Konuşmadan ve düşünmeden öylece yatıyorlar. İkisinin de gözlerinin altında mor halkalar, günlerdir uyumuyorlar. Köy, Gülefsa, Talât soluklarını kesmiş, bekliyorlar sanki...

Derken, köyün içinde olduğu derin sessizlik bir anda parçalanıp dağılıyor nal sesleriyle. Bu kadar çok atlıyı kendini bildi bileli görmemiştir bu köy. Atlılar köyün üzerine kurulu olduğu yamacın aşağısından, dar toprak yolu takip ederek yukarı doğru geliyorlar peş peşe, tozu toprağı savuruyorlar geçerken. Gelenlerin bir kısmı köyün iki çıkışını tutup da, geri kalanlar köy meydanında atlarından indiklerinde, Gülefsa'nın kafasının içindeki nal sesleri birden sona eriyor. Gülefsa o sıcak öğle vakti, sırtı buz gibi, rahatladığını hissediyor.

En sonunda kesildi nal sesleri.

Hep Bursa'ya

Günlerdir atın üzerinde, her tarafım tutuldu, ağrılar içinde vücudum. Bitiyor yolculuk sonunda, ileride, selvi ağaçları arasında Bursa'nın beyaz minareleri gözüktü.

Üç gün önce, babamın adamları kapının önüne geldiklerinde, Talât çıktı önden, beni arkasında tuttu. Öylece baktı adamlara uzun boyu, bembeyaz teni, çocuk mavi gözleriyle, konuşmadı. Işık var gibiydi çevresinde, adamlar da böyle hissettiler sanırım, geri durdular, yaklaşamadılar hemen.

Sonra, başlarındaki subay, hiç görmemiştim kendisini daha önce, işaret etti askerlerden birine. Asker yaklaştı. Koyun kesen kasap gibiydi yüzü o anda, öylesine sıyırmış kendisini yapacağı şeyden. Kılıcının kabzasını ensesine indiriverdi birden. Subay yaklaştı, yerde baygın yatana iki tekme savurdu, bir karnına, bir yüzüne.

Talât'ın çocukluğunun tam o anda sona erdiğini düşündüm sonraları...

Bir gün sonra şafak vakti yola çıktık. Benimle kimse konuşmuyordu, ama gelincik çiçeğine dokunur gibi itinalıydı herkes. Bey kızı, Bey karısı... Onu ellerinden bir iple bir atın eğerine bağlamışlardı. Yüzü, gözleri yara bere içindeydi, düşe kalka yürüyordu atın arkasında. Ne zaman göz göze gelmeye çalışsam, bomboş bakan gözlerini görüyordum. Tükendi mi şimdiden?

Gece, kamp yerinde hastalandı, ateşi çıktı. Uzun boyluydu, bembeyaz tenli, iri, erkek yapılı. Ama çocukluğu açlıkla geçmişti insan uğramaz dağ başlarında, ciğerleri hastaydı. Komutan ölür, varamaz Bursa'ya diye düşündü herhalde. Ertesi gün bir ata bindirdiler, gözlerinde hâlâ o bakış.

Üçüncü günün akşamında Bursa hisarının kapısından girdik. Bursa, çocukluğumun şehri, hep olmak ve ölmek istediğim şehir. Buradayım, korkuyorum ve çok utanıyorum, babamın yüzüne nasıl bakacağım ben? Allahım, yardım et...

Baba Olmak

Kuzeyde doğmuşum ben. Onun haricinde bir şey bilmem doğduğum yer hakkında, anam, babam, kardeşlerim hakkında. Beni büyüten insanlar bana başkaca bir şey söylemediler. Lakin, ailemin kâfir olduğunu, bir köy baskını veya bir dağ pususunda şimdi benim insanlarım olan bu insanlar tarafından yaşamlarına son verildiğini tahmin etmek güç değildir. Çok küçükken rüyamda görürdüm bazen, bir kadın kanlar içinde, küçük bir oğlan çocuğunu havaya kaldırıyor, bilinmez bir dilde yalvarıyor, ağlıyor.

Hepsi ailelerinden alınmış küçük çocuklarla beraber büyüdüm. Bazıları hep ağlardı en başlarda, gece soğuk döşeklerinde yatarken, sevdiklerini hatırlarlardı. Ben hiç ağlamadım, hatırlamıyorum çünkü. Kin gütmeyiz biz. Bu insanlar bizim insanlarımız, dindaşlarımız, topraklar bizim topraklarımız. Mülk durmadan büyür, insanlar yurt değiştirir. Önemli olan dindir, Sultan'dır, onun mülküdür. Biz hizmetkârlarız.

Çok küçükken savaşmayı öğrendim ben, kılıç vurmada, ok atmada, gürzde, baltada akranlarımdan hep çok öndeydim. Beni eğitenler, beni hemen fark ettiler. Sürekli yükseldim, Mülk için, Sultan için kan döktüm, kendi kanımı esirgemedim. Sultanlara yakınlaştım sonra. Kuzeydeki bir savaşta, şimdi efendim olan Şehzadem'in dedesini, savaş alanında kalbinden bıçaklayıp öldürdüklerinde yanındaydım, kâfiri parça parça ettik anında.

Oğlunun yanında savaştım sonra. Babası bir yiğit bahadırdı. Boynuz kulağı geçer derler, babasını da aşmıştı oğlu. Yedi düvele nam salmış bir cengaverdi. Onunla çok cenge katıldım, hep savaştık, kuzeydeki o büyük masal şehrini kaç kere kuşattık.

Hep kuzeyde ve batıdaydı gözü. Ama ölümü doğudan geldi. Onunla katıldığım, o en büyük ve en son savaşı düşündüğümde Gülefsa gelir aklıma hep.

Gülefsa'nın annesini kuzeyde, bir pusuda tanımıştım yıllar önce. Savaşçılarımla, bir orman patikasında, bir sürü muhafızı tepeledik de, bir arabaya zor ulaştık. Arabanın içinin ihtişamı gözünü kamaştırdı yanımdakilerin. Bu kadar çok muhafız ve ihtişam küçücük bir kız için mi? Benim gördüğüm ise, bir çift kara gözdü yalnızca. Gencecik, güzeller güzeli bir kız ve hiç çekinmeden, küçük oğlan çocuğu gibi bakan gözler. Gamzeleri keskinleşmezdi ilk günler. Hep ağlardı. Sonra yavaş yavaş bize alışıp dilimizi öğrendi. Dinimizi kabul ettikten sonra nikâh kıydık, ilk defa gerdeğe girdik. Kendi rızasıyla ama, barbar değiliz biz.

Lakin onu o ilk gördüğüm anda içime düşen ateş hiç azalmadı benim, hep çoğaldı zamanla. Hatta o, ilk çocuğumuzu doğururken gencecik, bir kuş olup uçtuğu zaman bile azalmadı. Kızı aynı annesiydi, ona her baktığımda annesini gördüm, onu sakladım bir hatıra gibi annesinden. Hiç unutmadım.

O savaştan sonra canlı kalmak için tek çarem, kızımı damadım demeye dilimin varmadığı o deyyusa vermekti, hep utandım sonraları bundan. Kız kısmını babası kime isterse verir. Ama ben utandım, kendimi Gülefsa'ya borçlu hissettim.

Gülefsa güneydeki o çinili şehre gelin gittikten sonra, ömrüm gene savaşlarda geçti benim. Şehzadem Batı'nın ve Doğu'nıun tek hâkimi olduktan sonra, Kuzey'de hüküm süren sen kardeşine karşı savaştık bu sefer.

Kızım geri döndüğünde çok sevindim ben, hep böyle kalalım istedim. O ak sakallı herife bir daha yollamak istemedim kızımı. Ben savaşçıyım, dağ başlarındaki, pusulardaki ayaza alışığım ben, meydanlardaki kan göllerine. Ama devlet işleri çetrefilli işlerdir. Hileyi, yalanı, desiseyi, nabza göre şerbet vermeyi bilmem ben. Sultanım'ın damadım olacak deyyusa ihtiyacı vardı daha, *"Hanım kızın beyine geri gidecek,"* dediğinde, içim yandı benim, fakat efendilerle tartışılmaz, onlar ne derse uyulur.

Gülefsa bu adamla kaçtığında anladım onu, aşkı, sevgiyi unutacak kadar yaşlı değilim henüz. Lakin aslolan Sultan'ın buyruğu-

dur. Kızım kocasına dönecek...

Kızımın kılına zarar veremem, gönül verdiği adam ölecek ve kızım onu unutarak hayatta kalacak. İsterse babasına diş bilesin, başkaca mümkünü yoktur bu işin.

Cengaverin Huzurunda

Her zaman kanat takıp da koşarak gittiğim odaya doğru yürürken, ayaklarım geri geri gidiyor bugün. İçeri girdiğimde, babam sedirde oturuyor, yüzü yaşlanmış gibi, çizgileri derinleşmiş. Bir savaştan bir savaşa koşan yaşlı ve acımasız bir cenaver karşımdaki şu anda. Başımı dizlerine koyup da ağladığım, titreyen elleriyle saçlarımı okşayan o şakacı babadan ne kadar uğraşsam da bir iz göremiyorum. Uzak bir ovada, dehşetli bir savaşta esir düşmüş, ölümü ve kalımı karşısındaki komutanın elindeki bir köle gibi başımı önüme eğip bekliyorum öylece. Uzunca bir süre konuşmuyor, öylece duruyor. Sonra, benimle gelen iki halayığa dışarı çıkmalarını işaret ediyor eliyle. Kadınlar koşarak çıkıyorlar odadan.

Alçak sesle ama sert, konuşmaya başlıyor: "*Kaçırılmana ziyadesiyle üzüldüm, umarım başına kötü bir şey gelmemiştir dağ başlarında.*"

Şaşırıp başımı kaldırıyorum; "*Ben kendi rızamla kaçtım baba.*"

Sedirden ok gibi fırlıyor. Öyle bir tokat atıyor ki suratıma, yere savruluyorum. Dudağımdan ılık ılık akan şeyin kan olduğunu anlamam için elimi ağzıma götürmeme gerek yok. "*Sana bir şeyler yapmışlar orada belli ki, büyülemişler belki de. Sen kaçırıldın, tersine bir laf daha etmeyeceksin. Zaten herifi yakaladığımızdan beri, seni zorla kaçırmış olduğundan başka bir laf çıkmıyor ağzından. O da, ona yardım edenler de, en ağır şekilde cezalandırılacaklar.*"

Yerde öylece yığılmış kalıyorum, bir şey demeye, bir şey söy-

lemeye mecalim yok. Yanıma gelip saçlarımdan sertçe çekiyor. Yüzümü kendisine çeviriyor. "*Anladın mı beni?*" diye bağırıyor.

Ağlamaya başlıyorum artık. "*O zaman beni de öldür baba.*"

"*Sen ölmeyeceksin Gülefsa, oğlun için, benim için, Sultan'ın için yaşayacaksın. Seni kaçıran o hainlerin adını da bir daha ağzına almayacaksın. Mustafa'nın güvenli bir yere naklini sağladım. Kocan seni geri istetti. Sultan'ımızın da arzusu bu şekildedir. Yakında oğlun ve sen, kocanın sarayında birbirinize kavuşacaksınız. Bir daha böyle densiz sözler duymayayım ağzından. Şimdi odana dön, gelecek hafta kocanın evine döneceksin.*"

Uzak Yılların Mustafa'sı

Yaşlı bir adamım ben, çok ama çok uzun yıllar yaşadım, yaşamım bu çorak adada geçti. Torunlarımı, onların çocuklarını hoplattım kucağımda. Güneşli sularda çok balık tuttum. Fırtınalı denizlerde ölümlerden döndüm. Çok şarap içtim, çok kadınla seviştim. Korsanlarla da çok boğuşmuşluğum vardır.

Yüzüm kösele gibidir, gözlerimin çevresi buruş buruş; rüzgârdan, güneşten, gülmekten; adadaki tüm diğer yaşlı, deniz doygunu adamlar gibi. Ama bu adada doğmadım ben. Uzun yıllar önce bir gece vakti, bir şehirden çıkışımızı hatırlıyorum, en eski anım budur upuzun yaşamımdan. Bir arabanın içindeydim, annemin elinden tutuyordum korkuyla, küçücüktüm. Güzeller güzeliydi annem, o güzel kara gözlerini düşündüğümde bugün bile ağlayasım gelir. Cesurdu, erkek gibi yiğitti. Sonra bir adam hatırlıyorum, babam o, beni arabadan çıkartıyor. Annemi en son o arabada gördüm ben, içeriden, "*Mustafa,*" diye feryat edişini duydum son kez. Babamı da en son o arabanın önünde gördüm, arabaya bakarken, yüzündeki son ifadeyi hiç unutmadım, zalimdi.

Babamın askerlerinin beni götürdüğü güneydeki o deniz şehrinde ne kadar kaldım hatırlamıyorum, geceleri yatağımda sessiz ağlardım. Annemi özlerdim çok, o yüzden. Bir gün çocuklarla bahçede oynuyordum, birkaç atlı geldi uzaktan. Beni bir atlının terkisine koydular, hızla uzaklaştık. Arkasına sımsıkı tutunuyordum adamın. "*Bizi deden yolladı, yakında ona ve annene kavuşacaksın, korkma,*" dedi. "*Korkmam ben,*" dedim.

Yollarda çok savaşçı, çok kıyım vardı. Adamların gözü kesmedi Bursa'ya ulaşacaklarına, uzaktı Bursa. Atlarını bir deniz kena-

rına sürdüler, bir tekneye bindirdiler beni. Güçlü kollarıyla kürek çektiler hep birden. Beni bir balıkçıya emanet ettiler bu adada, onunla kendi dilinde konuştular. Bana, "*Yakında gelip seni dedene, yurduna götüreceğiz. Korkma sakın,*" dediler. "*Korkmam ben!*" diye bağırdım ters ters arkalarından.

Bir daha dönmediler ama, hiçbirini bir daha görmedim; annemi, babamı, dedemi, annemin hep anlattığı ama hiç görmediğim Bursa şehrini göremedim.

Çok sonraları, ama delikanlılık yıllarımı sürmekteyken ben hâlâ, bir gemi demirlemişti adaya yakın. Mehtapsız bir gecede, sandalıma binip sessizce yaklaştım gemiye. Gemi yaşıyordu sanki, kımıltısız denizin içine batmış parçaları yavaş yavaş gıcırdayarak, olduğu yerde uyuyordu. İyice yakınına geldim, uzandım, gövdesinde ellerimi dolaştırdım. Güvertede, şahmer şahmer yarılmış omuzlarını küpeşteye dayayarak uyumaya çalışan forsaların iç çekişlerini duyar gibi oldum bir an.

Sıcacıktı gemi, ama kendimden hissedemedim onu. Doğduğum topraklardan gelen insanlar bir bağırma mesafesindeydiler. "*Alın beni, ben sizdenim, anneme, dedeme, Bursa'ya götürün beni,*" demek istedim bir an, yapamadım ama, belirsiz olandan korktum. Sonra anladım, ben adalıydım artık, adaya aittim, adaya döndüm. İsa Efendimizin izniyle mutlu, dolu dolu yaşadım. Ama gözleri bu adanın kızları gibi kara kara olan, meleklere benzeyen annemi hiç unutmadım.

Bir ayağım çukurda benim, yakında öleceğim. Bütün bu zamanlar boyunca hep düşündüm. Başına bir şey gelmeseydi ya da benim burada olduğumu bilseydi muhakkak bulurdu annem beni. Çok ama çok severdi beni, bundan hiç şüphe etmedim.

Babası Gülefsa'nın haremdeki dairesine geldi bir sabah erken saatte. O içeri girdiğinde, sessizce duvarın dibine sıralandılar haremdeki kadınlar. Günlerden beri saygılı bir mesafede, sessiz ve ürkek duruyorlardı efendilerine. Öylesine öfke doluydu ki adam, gazabını kendi üzerine çekmek istemiyordu hiçbiri.

Ama Gülefsa o sabah, öfkenin yanında, yeni bir şey daha gördü babasının gözlerinde; bir keder, bir ümitsizlik ürpertisi belki. İçi buz gibi oldu, beklemekten başka bir çaresi olmadan, gözleri yerde, tırnaklarını avuçlarına batırarak bekledi.

Babası buz gibi sesiyle anlatmaya başladı. Bundan bir ay önce yolladığı çaşıtlar, Mustafa'yı güneyde, uzak bir deniz şehrinde bulduklarının haberini yollamışlardı. *"Alıp gelin!"* diye buyruk yollamıştı adam. Ama çaşıtlar bir türlü dönmemişlerdi. Sonra dün akşam, Gülefsa'nın kocasından haber gelmişti. *"Mustafa kayıptır, şayet sizdeyse, tez teslim edin!"* Mustafa bulunacaktı elbet, Gülefsa telaş etmemeli, hazırlıklarını sürdürmeliydi.

Dünya çevresinde dönmeye başladı Gülefsa'nın, minicik oğlu dağ başlarında, ıssızlarda kaybolmuştu. Tek aşkı bodrumda kapalıydı günlerdir. Yeter artık, yeter. Ağlamaya başladı.

"Biz seni çok şımartmışız Gülefsa, hep uyardılar da dinlemedik kimseyi. Bir kızın babasının huzurunda, bağırıp çağırdığı nerede görülmüş? Emir verdim, geberecek başımıza bu işleri açan o herif. Mustafa'yı da bulacağız hayırlısıyla. Sesini duymayayım bir daha. Hazırlıklarını yapmaya başla, haftaya memleketine döneceksin."

Ölüm Geldiğinde

Gece kapkaranlık, bütün acılar göğsüme çöreklenmiş, boğuyorlar beni. Uyuduğumu sandığım her defasında, bağırarak uyanmaya çabalarken buluyorum kendimi en karanlık kâbuslarda.

Oğlum kayboldu benim, kimse bilmiyor nerede olduğunu, atlılar alıp götürmüşler onu. Mustafa'yı görür gibi oluyorum şu an, bir bahçede oyun oynuyor arkadaşlarıyla. Adamlar yıldırım gibi gelip, onu bir atın terkisine koyduklarında, yüreği nasıl pırpır etmiştir, oyun gibi gelmiştir yavruma, "*Büyüdüm, adam oldum ben...*" diye övünmüştür. Sonra ne Mustafa, ne adamlar... Hepsi sır olup da göğe çekilmiş sanki. Sağ mı değil mi, hiç bilemeyeceğiz. Sağ ise, karanlıkta büzülmüş korkuyla bir yerlerde, "*Anne...*," diye ağlıyor olmalı. Öldüyse, mezarında dua edemeyeceğiz hiçbir zaman.

Talât, Talât, Talât... Zavallı sevgilim benim, o kadar akıllı, o kadar güzel, o kadar çocuk. Nasıl kıyılır bir çocuğa, nasıl yakılır canı? O ölüyor aşağıda, bir çukurda; bahçeye çıkarttılar bugün onu, kollarından sürüdüler, ölmesi için attılar o deliğe.

Çarşaflar ter içinde, çıkmalıyım bu yataktan... Kapı kilitli, mahpusum ben çocukken uyuduğum bu odada. Halbuki bir kere bile vurmamıştı bana küçükken babam, bir kere bile odama kapatmamıştı beni. Hissederdim, anneme, gencecikken beni dünyaya getirirken ölen o güzel kadına karasevdalı olduğunu, beni de o yüzden bu kadar çok sevdiğini, yadigârdım ben...

Başımı pencereye dayıyorum, uzaktaki ışıkları seyrediyorum boş gözlerle. Bahçedeki kırmızı güllerin ve pervazdaki reçinenin kokusu öğürtüyor beni. Dayanamıyorum artık.

Sevgilim bahçede, uzakta bir çukurda, bahçe kocaman, güllerin kokusu ona da ulaşıyor mudur acaba? Benim onu düşündüğümü düşünüyor mudur?

Ölecek o, çocuğum yok artık, babam da yok. Yaşamımda değerli üç insan, oğlum, erkeğim, babam... Üçünü aynı gün yitirdim ben. Kökleri kopmuş, bozkırda öylesine savrulup giden bir çalı yumağı gibiyim. Güneye dönmek, o soğuk ve sevgisiz yerde, soğuk ve sevgisiz uzun yıllar yaşamak, sevmediğim, beni sevmeyen o adama yeni çocuklar doğurmak...

Döşeğimin ayakucunda duran al satenden kuşağımı alıp boynuma doluyorum titreyen ellerimle, diğer ucunu da pencerenin pervazına. Yer yatağında yatan yaşlı kadıncağızın sabah başı fena derde girecek yapacağım şey yüzünden. Ama benden bu kadar Allahım, affet beni ne olursun?

Kendimi pencereden aşağı bırakıveriyorum. O anda bir ışık görüyorum uzaktan, ışıktan bir koridor. Şükranla doluyor içim, tüm dertlerim bitiyor artık.

Aniden görüntüler peş peşe, yıldırım gibi geçmeye başlıyor gözümün önünden. Cezaların en acımasızı; ben öldükten sonra yaşanacaklar, bensiz yaşanacaklar bunlar...

Talât'ın arkadaşlarını görüyorum, bahçedeler, kurtarmaya gelmişler onu, üç yürekli çocuk.

Sonra... Talât kurtulmuş, yaraları iyileşiyor, ağlıyor hep, benim için ağlıyor.

Epey sonra... Beni unutuyor galiba artık, ağlamıyor, gözünü kapattığında beni canlandıramıyor bile tam olarak.

Ve... Burası köyümüz, bizim köyümüz. Yaşamımın en güzel günlerini geçirdiğim o ev. Talât bir kadının duvağını kaldırıyor yatak odamızda; Bir kuşluk vakti, köyün yukarısında bir avluda gördüğüm kız var duvağın altında.

Uzakta, çok uzakta avaz avaz bağıran kendi sesimi duyuyorum;

"gitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekis-

temiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorumgitmekistemiyorum..."

Işık aniden kayboluyor.

KARA KUŞUN KANADINDA

Yavaşça Düşmek

Müge'nin yaşama tekrar tutunmak için, Yavuz'la şansını bir kere daha denediği aylar süresince, annesi temkinli bir uzaklıktan izledi kızını. Gözlerinde keyif pırıltıları vardı çoğu zaman, bazen de ulaşılamaz uzaklarda olurdu gözleri. Sonraları, yavaş yavaş keyif azaldı gözlerinde, kederli ve sıkıntılı gözüktüğü zamanlar uzadı.

Annesi suskun, izledi onu, bir şey söylemek istemedi. İyi sonuç vermediğini biliyordu bunun ortak anılarından. Ama merakı ve endişesi arttı bir yandan, bir sabah Müge dışarıdayken odasına girdi. Odayı dolaştı, kızının çocukluğundan artakalan tüylü oyuncakları şefkatle okşadı. Vefat eden kocası ve minik kızıyla çekilmiş, mutluluğun sonsuza kadar süreceğine inanan genç bir kadın olarak gülümsediği fotoğrafların üzerinde parmağını dolaştırdı.

Gardrobun kapağını açtı, içine baktı, sonra üzerindeki valizleri indirdi tek tek, bir tanesinin içinde ne olduğunu anlamadığı, fotoğraf makinesine benzeyen bir alet buldu, inceledi, sonra yerine koydu.

Tuhaf bir şey bulamamış olmanın yarı rahatlamışlığında odadan çıkarken, yatağın altına bakmak geldi aklına. Yatağın altında duran daha eski bir valizdi, kadın hayal meyal hep orada durduğunu hatırladı. Valizi çekip açtı, içi tıklım tıklım küçük çocuk eşyasıyla doluydu. Çoğunun paketi açılmamıştı bile. Oyuncaklar, oyuncaklar, kitaplar, renk renk kıyafetler, bir küçük oğlanın sevebileceği her şey, her şey... Uzun bir zaman sürecinde alındıkları belliydi, üzerinde kafa yorularak alınmışlardı, itinayla paket-

lenmişlerdi. Paket kâğıtlarının yaldızından gözleri kamaştı bir an, kadıncağız inleyerek ağrıyan dizlerinin üzerine çöktü, titreyen el-

leriyle ağzını örttü.

O gece Müge'nin karşısında olabildince sakin, ama sessiz oturdu sofrada. Erkenden yattı, sabaha kadar döndü durdu yatağında, Müge'nin evden alışveriş yapmak için çıktığı erken saatlerde kaldığı otelden Yavuz'a telefon etti. Akşamüstü Müge'nin yolunun hiç düşmeyeceği belli bir çay bahçesinde adamla buluştular.

Anne Kız Öyküleri

Bir annenin kızına bakışı nasıldır? Bu satırların yazarı, otuzlarının sonunda bir kadın, 12 yaşında bir erkeğin annesi, bu sorunun cevabını muhtemelen hiç bilmeyecek. Ama bütün o çocukluk ve ilk gençlik yılları boyunca, kırık bir perspektiften de olsa izledi kendi annesini, ancak yeni yeni anlıyor onu.

Müge'nin annesi Yavuz'un karşısında otururken, kırk yıllık annelik yolculuğunu düşünüyor şu anda. Bölük pörçük, düzensiz, yıldırım hızıyla geliyor düşünceler ve duygular. Onları özenle ayırıyor kafasında, süzüyor, karşısındakinin anlayacağı şekilde ve ayrıntıda anlatıyor soğukkanlı.

Müge'nin dedesinin evinin arkasındaki bahçede, sonradan kocası olacak adamla ilk sevişmesi; mutlu, dolu dolu, ama kısacık bir evlilik öyküsü –o kadar iyi olmasından anlamalı mıydı kısa süreceğini?– Müge'yi ilk defa kollarına aldığında yaşadığı şaşkınlığı; kocasının ölüm haberi geldiğinde, evdeki bütün ilaçları komodinin üzerine dizişi, mutfağa su almaya giderken Müge'in, odasında baba diye ağladığını duyduğunda hepsini ağlayarak klozete atışı... Bunlar Yavuz'a anlatılır şeyler değil elbette.

Müge İstanbul'a yollanıp da ailenin birkaç kuşaktır tüm erkeklerinin okuduğu İstanbul Boğazı'nın kıyısındaki o eski liseden ve gene Boğaz'ın yamaçlarında kurulu o pırıltılı üniversiteden mezun olduğunda, her defasında duyduğu gurur hissinden boğulacak gibi olmuştu kadın. Müge İstanbul'daki parlak iş kariyerinin başlangıç yıllarından birinde, Bursa'ya yanında bir gençle gelmişti. Sevememişti çocuğu kadın, ama alaturka bir anne gibi görünme endişesiyle duygularını fazla ortaya dökmekten sakınmış-

tı. Kızının düğünü aile yadigârı evin arka bahçesinde yapılmıştı. Ertesi yıl kat karşılığı müteahhite verilecek evle beraber beton yığınlarının altında kalacak olan o orman gibi kocaman bahçede.

İlk torununun doğumunda İstanbul'a gitmişti kadın, Ali'yi kollarına ilk aldığı an duymuş olduğu keyif, kendi kızını ilk kucakladığı andan bile kat be kat fazlaydı. Başka torunu olmayacaktı ama, çocuğun içine doğduğu ailenin çıtırtıları fark edilmeyecek gibi değildi, hızla dağılıyordu.

Müge birkaç yıl yalnız yaşamıştı oğluyla İstanbul'da, beraber tatillerde gelirlerdi Bursa'ya. Sonra Müge ABD'de yaşayan bir adamla evlenip de orada yaşamaya karar verdiğinde Ali'yi babası almıştı.

Annesi Müge'yi ziyarete gitmişti oraya yerleştiği yılın yaz mevsiminde, torununu da beraberinde götürmüştü. İkinci yaz, babası göndermek istememişti Ali'yi, bir ev kiralamıştı yaz tatili için adam, güzel bir bahçesi ve kocaman bir havuzu vardı evin. Küçük bir oğlan çocuğunu büyülemek için yapılmış gibiydi havuz, *"Tamam baba, bu yaz anneme gitmeyeyim, seninle kalayım burada..."* dedirtecek gibiydi. İçi camgöbeği mozaikle kaplıydı, şıkır şıkır parlıyordu yaz güneşinin altında, dibindeki kirli su deliği 9 yaşında bir oğlan çocuğunun ayağının sığacağı büyüklükteydi. Ölümcül olabilecek bir imalat hatası...

Müge iki yıl sonra dönmüştü Türkiye'ye, cenaze töreninden beri ilk gelişiydi. Cenazede gözlerindeki bakışı çözememişti annesi; ölüsünün arkasından üzerini parçalayan, feryat figan kendini yerlere vuran insanları düşünmüştü, alabildiğine sessizdi Müge. İkinci evliliğini bitirip de döndüğünde, iyice uzaklaşmıştı artık gözleri, ama küçük bir kız gibi annesine sokulmuştu bu defa. Bursa'ya geldiğinden bir süre sonra gözlerine bir ışıltı gelmişti, hamama bu kadar sık gitmesiyle mi bağlantılıydı? Ve dün açtığı valiz...

Yaşlı kadın, *"Kendi acımı kalbime gömüp de kızıma kol kanat germenin zamanıdır artık,"* diye düşünüyor. *"Torun gitti gider, kız kalsın bari..."*

Bana Düşen

Şaşkın, biraz da isteksiz uymuştu bu beklenmedik davete Yavuz. Saatler geçip de Müge'yle ilgili kafasındaki resmin bütün eksik parçaları tamamlandığında daha şaşkın ve daha da isteksiz hissetti kendini. Tüm bu hikâye iç acıtıcıydı, bir insan olarak kendini derinden sarsmıştı. Karşısındaki bu asil tavırlı, gözlerinde yalnızlık ve çaresizlik olan yaşlı kadın anlatırken gözleri yaşarmıştı birkaç yerde.

Kadın içini döküp de rahatlamadan sustuğunda, kısa bir an için konuşmadan oturduklarında düşündü Yavuz. Müge oğlunun öldüğünü söylememişti ona, ama yaşadığını söylemiş miydi? Bunu anımsayamadı, oğlundan bahsettiği bazı sahneler gözünün önüne geliyordu aslında, ama hep minicik bir oğlana ait anılardı anlattıkları. Yakın zamana ait bir şey anımsayamadı. Müge yalan söylememişti, yalnızca acısının üzerine kapanmıştı, göstermemişti onu.

Peki bu resimde bir yeri var mıydı kendisinin? Müge'yi sevmişti, ama sakin ve rahat bir sevgiydi onunkisi, fırtınalarda ve ateşlerde sınanabilecek bir tutku değildi. Sevdiğinden daha fazla seviliyor olmanın ağır bir yük olduğunun yeni yeni farkına varıyordu. Uzun süreli bir iç bunaltısından henüz kurtulmuştu, çocukları, onlara karşı sorumlulukları vardı, birkaç saattir kendisine anlatılan bu kadını destekleyebilecek aşk ve sıcaklığı bulamayacaktı yüreğinde, gözlerini kaçırdı.

Adam gözlerini kaçırdığında anladı kadın, bu adamdan hayır yoktu, geçen sefer yaptığı gibi, aylardır gönül eğlendirmişti gene kızıyla. "*Yordum seni evladım buraya kadar, hadi kalkalım...*" dedi.

Yaşlı kadını arabasıyla evine bıraktı Yavuz, kadın kabul etmedi önce, ama Yavuz ısrar etti, hava çok soğuktu. Sonra arabada Gülefsa'yı anlattı yaşlı kadına. İlk başlarda kendisinin de Müge'ye nasıl tamamen inanmış olduğundan bahsetmedi tabii, dudaklarının ucuna, saklayamadığı bir alaycılık kıvrımı varmış gibiyi yerleştirdi de öyle anlattı.

Kadın elini nazikçe sıktı adamın arabadan inerken, bir daha da hiç karşılaşmadılar.

Bir Başına

Bir parlak kara büyük kuş olsak da Bursa'nın üzerinde kanatlarımız donmadan dolaşabilsek bu kış gecesi ayazında, nelere tanık oluruz acaba?

Gagamızı yana eğip de gözümüzü yapıştırabilsek hamamın tepesindeki yuvarlak pencereye, çok zamandan beri orada kısılıp kalmış bir hayalet görür müyüz mesela? Yarı şeffaf, yarı kederli, camın diğer tarafına yapışmış bir kadın yüzü, dışarıdaki kuşu göremez ama, dünyasının kenar çizgilerinin dışında kalırız. Usul usul ağladığını hissederiz, eski sevgilere, sevgililere, gitmişlere ve gidecek olanlara. Bitmekte olan şeyler hep keder verir insanlara, hayaletlere de öyle.

İçimizi burkar orada öylece durup bakmak ona, çok kalamayız, yavaşça havalanıp yol alırız karanlıkta. Bu defa çok yakındaki bir otel odasının penceresine konarız. İçeride pijamaları içinde esmer, uzun boylu bir erkek oturmaktadır kanepede, elinde telefon birileriyle konuşmaktadır. İki telefon görüşmesi yapacak bu gece. Önce Müge'yi arayacak, gündüzki çay bahçesi buluşmasından bahsetmeyecek ama, varsın annesi anlatsın! *"Yarın, gündüzden ayarlayayım da, akşam hamama girelim canım,"* diyecek. *"Bitsin bu iş, içim sıkıldı artık..."* diyecek bir de, ama içinden.

Sonraki telefon İstanbul'adır. Son zamanlarda sürekli arıyor karısı, düşünmüş karar vermiş, çocuklar çok mahsunmuş, *"Onlar için bir kere daha denemek boynumuzun borcu,"* diyor sürekli. *"Peki..."* diyecek adam telefonda, *"Bir kere daha deneyelim bakalım. Haftaya şoför getirsin çocuklarla seni, birkaç gün Uludağ'da kalıp öyle döneriz..."*

Üzüntüyle açarız kanatlarımızı, Uludağ'ı kerteriz uçarken göğe doğru. İleride sönmüş yanardağ pırıl pırıl, beyaz parlamaktadır yarımay altında. Eskiden arkasında kocaman bir bahçe olan bir evin yerine on beş yıl önce inşa edilmiş binanın dairelerinden birinin balkon demirine konarız. Aşağıya, betonun altında kalmış o güzelim bahçenin hayaletine bakarız. Gülefsa'nın tam altı yüzyıl önce dolaşmış olduğu bahçenin aynı bahçe olduğunu bir tek biz biliriz, söyleyecek kimse yoktur, söylemeyiz. Hikâye içinde hiçbir önemi de yoktur bunun zaten, bir tesadüf sadece...

Balkon iki odaya açılmaktadır. Önce, içinden hafif bir ışık gelen odaya yaklaşırız. Yaşlı bir kadın, tek kişilik koltuğunda oturmaktadır loş ışıkta. Üzüntü içinde ve utanıyor. *"Ne geçti elime bugün o adamı çağırdım da? En ufak desteği olmayacak bir adama kızımın bütün sırlarını açtım... Yazık, çok yazık."* Halinden belli sabaha kadar oturacak o koltukta.

Sonra diğer karanlık pencereye yaklaşırız, yatakta onu görürüz. Yorganın altında sessiz yatıyor, uyumuyor, gözleri tavana dikili. Dışarıdan gelen ışıklar hafif hafif oynaşıyor tavanda. Kendisini bir havuzun dibinde yatarken düşünüyor o anda. Aşağıda sessiz ve sakin sırtüstü yüzüyor, saçları dalgalanırken suyun içinde. Tavan, hava ve suyun kesişme düzlemi sanki, küçük bir çocuğun yıllar önce aşağıdan suyun yüzeyini seyrederken son olarak kendisini düşündüğünü düşünüyor. Sonra yatağın içinde yavaşça yan dönüyor, dizlerini göğsüne topluyor ve uykuya dalıyor.

Gidip de yanağından öpmek isterdik onu, ama giremeyiz içeriye, ulaşamayız artık ona, umarız rüyasında güzel şeyler görüyordur. Gecenin karanlığıyla aynı renk kanatlarımızı kocaman açıp her biri ayrı bir hüzün ve sevinç barındıran evlerin üzerinde iyice yükseğe uçup, kayboluruz.

Uzaklaşıp giden bir arabanın arkasından bakakalmıştım ya bir gün, o günden sonra bir kere gittim yalnızca hamama, Gülefsa'nın o kadar merakla anlatmasını beklediğim öyküsünü dinledim o gidişimde, içimin sızlaması hiç azalmadı ama.

Onun nasıl merak edeceğini bile bile uzun süre gitmedim hamama sonra. Zavallı bir hayaletten bile daha zavallı hissettim kendimi, o yüzden gidesim gelmedi.

Deli bir kraliçenin kan banyosu yaptığı, bir ormanın yürüdüğü, bir kralın ölümünün bir kadından doğmamış bir adamın elinden olduğu bir kitap okudum, liseden kalma eski kitaplarımın arasında bulmuştum onu. Neden bu kitabı seçtiğimi bilmiyorum, fark etmezdi ama, ne yapsam iç bunaltım artacaktı zaten...

Annemin sorgulayan, acılı gözlerine dayanamaz olduğum anlarda evden dışarı attım kendimi, akşama kadar arabayla dolaştım durdum. Bazen yola çıktıktan saatler sonra kendimi Bursa'nın bilmediğim bir köşesinde buldum, nerede olduğumu, nasıl geldiğimi bilmeden korkuyla büzülüp kaldım direksiyonun başında. Çöpten kocaman kuş ve küçücük çocuk resimleri çizdim buğulanmış otomobil camına parmağımla, hep üşüdüm. Yarımaydan dolunaya dönüşümü izledim gökyüzünde, ay battıktan sonra girdim yatağa her gece.

Bir gece erkenden yatmıştım ki kapıyı tıklattı annem, içeri girdi, yatağın ayakucuna ilişti. Anlattı, Yavuz'la buluşmasını, günden güne çoğalan endişesini, uyuyamadan sabaha ulaştığı geceleri, "*Çok çektin yavrum sen,*" dedi, "*Yardım almamız gerekiyor ar-*

tık muhakkak..." Uzun, uzun konuştu. Öylece dinledim onu, sessiz, ama öfke büyüdü içimde, dışı buz, içi kor bir yanardağ gibi patladı sonunda, avaz avaz bağırdım...

"*delideğilimben...*"

Annem çok yalvardı, sonra çaresiz çekildi odasına, iki kara kurna gözleri. Çok acıdım o çıkarken, sonra hemen unuttum. Arkasından kapıyı kilitledim, dolabın üzerinden kahverengi valizi indirdim, içinden Amerika'dan yollamış oldukları cihazı çıkarttım. Yatağım dağınıktı, buruşuk çarşaftan bir kaide yaptım, ortasına yerleştirdim, simsiyahtı, tuhaf bir fotoğraf makinesi. "*Bir hayaleti resmedeceğim bununla, herkes görecek, deli değilim ben...*" diye düşündüm tekrar tekrar. Sabaha kadar söndürmedim elektriği. Diz çöküp oturdum yatağın kenarına, dirseklerimi ve çenemi yatağa dayadım, ellerimi başımın üstünde kavuşturdum. Sonra vizörün içindeki minicik kadına gözlerimi diktim, gülümsedim ona, ancak şafak sökerken başımı yatağa koyup da uyuyakalmışım öylece.

Kapkaranlıktı rüyamda her yer, rüyamdan daha kara bir otoban uzanıyordu önümde, sonsuza kadar gidiyor olmalıydı, şeritleri parıl parıl turuncuydu.

Çok gün oldu Müge görünmeyeli, çok gece geçti, zemindeki yarımay şeklindeki ışık birikintisi yusyuvarlak olana kadar bekledim hep, Müge gelmedi ama. Çıplak vücutlarına dokunma fikrinden tiksinerek, aralarında dikkatle dolaşırken, kadınların Müge'den konuştuklarını duyardım hep... İstanbul'dan gelen kadın... Delirmiş zavallı... Belliydi böyle olacağı... Üşütmüş... Çıldırmış... İyi saatte olsunlara karışmış sonunda... İki sene önce oğlu öldü de böyle oldu kadıncağız... Nasıl anneymiş bu, insan çocuğunu bırakıp gider mi hiç?... Boğulmuş işte çocuk, çok yazık...

Şaşırdım, donakaldım kadınları dinlerken... Ölü bir oğul, neden hiç söylemedi ki Müge bana? Sonra kendi oğluma hasretim kanat çırptı yüreğimde, iki minik oğlan birbirine karıştı rüyalarımda... alimustafaalimustafaalimustafaalimustafaalimustafaalimustafaalimustafaalimustafaalimustafaali... Müge'ye daha yakın hissettim kendimi.

Son geldiği günü düşündüm durdum, nasıl ağladığını, gideceği çok zamandır belli olan adamın gidişine dertlenişini. Hikâyemi dinleyip de ayrılırken geldiği zamankinden bile bitkin olan halini, sıcaktan pespembe bumburuşuk ellerini, yorgun kızarmış gözlerini ve yüzünü... Tasalandım eni konu.

Günlerden bir gün çıkageldi sonunda, büyük havuzun kenarına incecik uzanmış, suyun içinde minik minik kabarcıklar çıkartarak kendimi oyalamaktaydım geldiğinde. Fırladım sevinçle, burgu gibi döndüm çevresinde, bin renge büründüm, ışığa boğdum çevremizi. Gözlerine yerleşmiş yabancı bakışı gördüğümde,

duruldum, yavaşça geriledim, kenara oturduğunda dizlerinin dibine çöküverdim.

Kesik, kısa konuşuyordu, donmuştu gözlerinin içinde o güzelim gülücüğü. Pek bir şey söylemedi, *"Sürekli seni buradan kurtarmanın yollarını araştırmaktayım canım..."* dedi. *"Seni sevdiklerinin yanına göndermek için bize yardımcı olabilecek bir adamla bağlantıya geçtim, onu çağıracağım. Kesin işe yarar mı, bilmiyorum, ama denemekten bir zararımız olmaz, güven bana..."* Geldiğinde görmemişim, elinde büyük bir havluya sarılı, anlamadığım bir cisim vardı, onu doğrulttu bana, ben hamamın içinde dolanırken sayısız kere yaptı bunu.

"Güven bana..." demişti ama içimden güvenmek gelmedi hiç. Bursa'da eski sultanın hayrına yapılmış bimarhanede gördüğüm meczuplar geldi aklıma, Firuz'la gitmiştik bir defasında. Oldukları yerde sallanıp duran bedenler, günler ve gecelerce bir noktada sabit duran boş bakışlar, avaz avaz bağıran korkak ve öfkeli sesler.

Ümitsizliğe kapıldım iyice, sıkışıp kaldığım bu dünyalararası tuzaktan kurtulmak için bir umudum vardıysa o da bu kadındaydı.

Tek dostum, tek insanım olan o kadından geriye kalan nedir, bilemedim.

Gece dolunayın yansımasına sığınıp da bitkin yattığımda, eski zaman delileri doluştular çevreme, hayalet ellerini ve kollarını sallayarak sabaha kadar dönüp durdular çevremde. Sessiz, gülünç ve ürpertici şarkıları beynimin içinde uğuldadı. Sabahın ilk ışığıyla yavaşça çekilip yok oldular, giderken ince turuncu çizgiler bıraktılar arkalarında.

HAMAM, KAİNATIN MERKEZİ

Münzevi'yle Buluşma

Aylardır ilk defa, saatin alarmını erken bir saate kurmuş geceden. Saat çalıyor, Müge yatakta oyalanmadan kalkıyor hemen. Duşta saçlarını ıslatmadan yıkanıyor, bir gün önceden berbere gitmiş... Fönü bozulmasın! Yavuz gittiğinden beri umursamadığı, diplerdeki beyazların iyice belli olduğu saçlarını boyatmış, bir kadının kendini iyi hissetmesi için gereken tüm o sıkıcı detayları halletmiş; saçlar, tırnaklar, fazla kıllar... Uzun kalmış berberde, çıkarken aynada kendine bakmış, gördüklerinden memnun kalmış. Epeydir hissetmediği bir duygu bu. Delilik sınırının üzerinde bir o yana bir bu yana sallanan kadınlar da güzel olduklarını hissetmeyi bekliyorlar demek ki...

Hava da pek güzel bugün dışarıda, Bursa'ya yavaş yavaş ilkbahar geliyor artık. *"Her şey çok güzel olacak..."* diye düşünüyor, düşünürse öyle olur gibi geliyor. İtinayla hazırlanıyor.

Uzun süredir mektuplaştığı, Gülefsa konusunda kendisine fikir verebileceğini düşündüğü adam geliyor bugün, son mektubunda kuşluk vakti varacağını yazmıştı Bursa'ya. Öğlen yemeğini Yavuz'un daha önce kalmakta olduğu, hamamın yanındaki otelin lokantasında yiyecekler beraber. Evden çıkarken annesinin yanağından öpüyor, kadın şaşkın bakakalıyor keyifli kızının arkasından.

Müge otelin lobisinden girerken, buraya geldiği son günü anımsıyor. Kapının yanında nasıl kalakaldığı geliyor aklına. Bunu düşünmeye devam ederse birazdan gözlerinin dolacağını biliyor, o yüzden farklı şeyler düşünmeye zorluyor kendisini. Tam o sırada, geçen sefer Yavuz'u iki kolu iki minik oğlunun omuzlarında

oturur gördüğü deri kanepede oturan adam ayağa kalkıyor, kendisine el sallıyor.

Öğlen yemeğinde, ikisi alabildiğine sessiz önce, Müge tedirgin hissediyor kendini, adam söze girsin diye bekliyor. Adam da az konuşan birisi belli ki. Sesler zorlukla çıkıyor gırtlağından, yıllardır konuşmamış gibi geliyor Müge'ye, *"Sıkılacak mıyım acaba?"* diye düşünüyor. Adamı incelemeye başlıyor vakit geçirmek için. Kırklı yaşlarında, esmer, uzun boylu... *"Farklı koşullarda, gizemli ve yakışıklı bir yabancı diye düşünebilirdim,"* Kıkırdamamak için dudaklarını ısırıyor.

Kahveler içilirken, Müge'ye sorular sormaya başlıyor adam, masaya küçük bir teyp koyuyor bu arada. Müge Gülefsa'yı anlatıyor. Ona nasıl rastladığını, nasıl iletişim kurduklarını, Gülefsa'nın yaşadığı dönemi anlatıyor. Uzun uzun anlatıyor, Gülefsa'ya ilk rastladığında nasıl korkudan altına yaptığını söylemiyor ama, Yavuz'u katmıyor, hamam bekçisinden de söz etmiyor. Adam, *"Demek ki bu kadın tarihteki ufacık bir sapmayla padişah eşi olabilirdi,"* diyor. Sonra sohbetin bir yerinde, *"Oğlu kaybolmuş ve hiç bulunamamış olmalı, o yüzden kadının kocası 1429'da ölürken, beyliğini Osmanlı'ya bırakmış,"* diyor, *"Ne ilginç tarihi örtüşümler..."* Müge bu kadar hazırlıklı olmasına şaşırıyor, hem de takdir ediyor.

Konuşadursunlar, Müge aklındaki tek soru için daha fazla bekleyemiyor, *"Gülefsa'nın tek beklentisi artık öteki dünya diye tabir ettiğimiz tüm ölülerin gittiği yere geçmek. Ona yardım edebilecek misiniz?"*

"Ben büyücü değilim..." diyor adam, *"Hayalet avcısı da değilim, mucize yaratmayı vaat etmiyorum. Daha önce bu şekilde kısılıp kalmış ruhlarla karşılaştım. Ama ilk defa yardım isteyen ve işbirliğine yatkın birisiyle karşı karşıyayım. Öncelikle bir değerlendirme yapmak, onu tanımak, analiz etmek istiyorum. Cevap sorunun içindedir belki de, belki de ona kendisine yardım etmesi için yardım edebiliriz. Ama bunun için çok vakte ihtiyacım olabilir. Belki burada uzun süre kalmam gerekebilir. Sizin varlığınız da büyük şans. Size çok güveniyor olmalı."*

"Güveniyor elbette. Ama şunu da eklemeliyim, o çok uzun zamandır orada, çok yalnız kalmış, içi öfkeyle dolmuş bu zaman süresince, çok iyi bir insanmış yaşarken, hâlâ da öyle. Ama itinayla yaklaşmalısınız ona. Öfkelendirilmemesine gayret etmelisiniz."

"Merak etmeyin Müge. Bu konuda büyük hassasiyet göstereceğime emin olabilirsiniz," diye cevap veriyor adam.

O zaman fark ediyor Müge, adam basbayağı dalga geçiyor kendisiyle, ses tonunu ve cümle yapılarını taklit ediyor. Hiç belli olmayacak şekilde, ustaca yapıyor bunu. Adam lafı bittiğinde, dostça olduğuna inandığı bir gülümsemeyle bakıyor kadına. Müge'nin kalbi buz kesiyor, iç içe geçmiş, rüyanın içindeki bir rüyada çırpındığını hissediyor. Saniyelik bir zaman boşluğunda, karşılıklı donakaldıkları bu anda, iki şeyi açık seçik fark ediyor Müge.

Çevrelerindeki dünyada zaman bilindik hızıyla akıp giderken, bu insan kalabalıkları içinde ne kendisine, ne de Gülefsa'ya yardım edebilecek kimse yok. Olmayacak asla... Donup kalan bu iki kişilik minik dünyada ise karşısında oturan bu yorgun görünüşlü adam bir deli. *"Bunu benden daha iyi kim anlayabilir ki?"* diye düşünüyor Müge, gülmek geliyor tekrar içinden.

İkisi birden dışarıdaki dünyaya dönüyorlar aynı anda. Adam uzanıp Müge'nin getirmiş olduğu, yemeğin başından beri masanın üstünde duran büyük zarfı alıyor. Dört hayalet resmi adamın ellerinde saniyeler sonra. Yarı şeffaf, yarı kadın, ışık ışık, renk renk, ama çok net görüntüler bunlar. O günü hatırlıyor Müge, Gülefsa hüzünlüydü o gün, resimlerdeki renkler hüznün renkleri sessiz hayalet lisanında.

Otel Odasında

Bursa'nın eski otobüs garına yakın üçüncü sınıf, ucuz bir otelde yer ayırtmış adam. Müge'nin daha iyi bir otele geçmesi konusundaki yardım teklifini nazikçe geri çeviriyor. Müge'den ayrılıp da geç vakit oteline döndüğünde, otel sahibesi görmüş geçirmiş yaşlı kadının, şaşkın bakışları arasında dar lobiden geçiyor. Bacakları kendisini taşımıyor artık. Pergel gibi adımlarla, bir adım, bir adım daha... "Lütfen rahatsız etmeyiniz" tabelası asılı kapı kulpuna anahtarı sokarken elleri titriyor. İçeri girdiğinde zor atıyor kendisini kanepeye.

Neden sonra kalp atışları düzeldiğinde, ayağa kalkıyor. Televizyonu yere indirmiş sabah otel odasına yerleşirken, televizyonun toz izinin durduğu etajere yan yana dört büyük fotoğraf dizili. Yanlarına, Müge'den yemekte aldığı aynı kağıda basılmış ve aynı boyutta dört fotoğrafı yerleştiriyor. Sessiz ve loş odada, Gülefsa'nın açık yeşil, eflatun, gri mavi resimlerinin yanında diğer dört resim loş odada turuncu ışıldıyor.

Adam, saatler sonra gelecek uykuyu beklemek için yatağa yatıp gözlerini kapatıyor. En sonunda uyuyakaldığında, odanın içinde ince turuncu ürpertiler ve iç çekişleri dolaşmaya başlıyor... Hepsi bir hayalet görüntüsünde birleşiyorlar neden sonra... Köşedeki koltukta oturmuş duruyor öylece, sessizce seyrediyor yatakta uyuyan adamı... Yarı şeffaf, yarı erkek, başı olmayan bir hayalet bu. Başı kucağında, ölü gözleri turuncu fenerler gibi bir yanıp bir sönüyor.

Gecenin içinde, ayın ışığının yıkadığı patikadan yukarı doğru yürüyoruz. Sonsuza kadar kıvrıla kıvrıla gidecek gibi uzuyor önümüzde, ama iki tarafta sedir ağaçları hızla seyrekleşiyor, mağara girişlerinin olduğu kayalık bölgeye yaklaşmaktayız artık. Yorgunluktan tüm bedenim sancıyor.

Yıllardır görüyorum ben bu rüyayı, her gece. Yolun kenarında büyümüş otlar, ağaçların garip şekilli gölgeleri, yolda ayağıma takılıp kanatan taş parçaları, burun deliklerimdeki yabani kekik kokusu... Hepsi her zaman aynı birbirinin. Rüyamın sonunda uyanırken nasıl haykıracağımı bile biliyorum şimdiden. İlk yıllarda, bazen altıma da işerdim uykumda, o ayrı...

Rüyamdaki başkahraman ben değilim ama. Yirmi beş senedir görmekte olduğum rüyadaki adam hep benim şimdiki yaşlarımdaydı... **Bir erkek kalabalığıyla yürüyorum. Benim insanlarım, yoldaşlarım, akrabalarım bunlar; ben bu göçmen aşiretinin beyiyim. Üstümüz başımız kan içinde, paramparça giysilerimiz ve tenlerimiz. Çevremizde beş yüz yıllık bir geçmişte kalmış eski zaman askerleri, ellerinde silahlar, itip kakıyorlar bizi. Kollarımız bağlı, ayaklarımızdan birbirimize zincirliyiz, küçük ve acılı adımlarla yürüyoruz. Zincirlerimizin sesi tepeden aşağı yankılanıyor.**

Bu adamın düşüncelerini hissediyorum rüyamın içinde; **karımı, kızlarımı, aşiretin reisliğini devraldığım yatalak babamı, en çok da dokuz yaşındaki oğlumu, tek oğlumu düşünüyorum, *"Hiç olmazsa onlar kurtuldu, soyum kurumayacak..."* diyorum içimden kederle. Gündüz vakti, askerlerin dağ köyünü**

kuşatmalarından hemen önce kadın ve çocukları kaçırdık köyden gizlice.

Yol uzun, çıktıkça çıkıyoruz, derken, tepedeki mağaralardan birinin girişinde durduruyor bizi askerler. Yanımdakileri bir mağaranın girişinden içeri doğru itekliyorlar, tek başıma kalıyorum mağaranın önündeki düzlükte askerlerle.

Askerler saygıyla iki tarafa çekiliyorlar rüyamın içinde. Paşa bu, İstanbul'dan kökümüzü kurutmaya yollanan paşa. Adamın arkasından zorla yürütülenleri görünce dilim damağım kuruyor birden. *"Göçebe köpeği, bak kimleri getirdik sana!"* diyor gülerek, *"Bize az çektirmedin, bir tek kendi canını vererek kurtulacağını düşünmedin, değil mi?"* Askerler küçük çocuğu ve sırtlayıp getirmiş oldukları yaşlı yatalak adamı mağaradan içeri itiyorlar.

Başımı bir kütüğün üzerine dayadılar. Yan yatmış bir dünyada, askerlerin fıçılardan sıvı halde zifti mağaradan içeriye, içerideki adamların üzerine doğru boşaltmalarını seyrediyorum. Ayak bileklerine kadar ziftin içinde olmalılar şimdi içeridekiler... Meşaleleri mağaranın içine fırlatıyorlar ve içeriden kapkara bir duman fışkırıyor. Deli gibi çırpınıyorum, başımı kütüğün üzerinde tutmak için dört beş asker birden üzerimde şimdi. İçeridekilerin her birinin acısını birden hissediyorum içimde, bunun için sona bıraktılar beni...

İçerideki alev almış yüzlerce adamla beraber tek gırtlak ve tek sesle bağırıyorum. *"Soyuna lanet olsun paşa!"*

"soyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşa..."

Balta merhametle iniyor.

Sabah yataktan güçlükle kalkıyor adam, hiç dinlenmemiş vücudu gece boyu, kalçası çatırdıyor terliklerini giyerken. Ayaklarını sürüye sürüye banyoya yürüyor, lavabonun üzerindeki aynadaki yansımasını gördüğünde irkiliyor. Kıpkırmızı gözler, sarkmış gözkapakları, burnunun kenarlarından bıçak gibi keskin, aşağı inen iki çizgi. Kırklı yaşlarının ortasındaki bir erkeği bunalıma sürükler bu yüz.

Aynada kendisini incelerken, gece gördüğü rüya aklına geliyor birden. Umutsuzca elini yüzünün üzerinden geçiriyor. Sonra yüzünü yıkıyor. Çıkarken banyonun ışığını kapamayı unutuyor. Aynı yaşlı adam adımlarıyla çarşafları buruş buruş yatağa yöneliyor. Sırtını duvara dayayıp, bacaklarını uzatıyor gevşekçe.

Adam titreyen elleriyle sigarasını yakıyor, ilk kül kümesi standart otel halısının üzerine düştü bile. Yavaşça yerinden kalkıyor sonra, solgun bir ilkbahar sabahının hâkim olduğu pencerenin pervazına başını dayayıp, görmeyen gözleri dışarıda sabitlenmiş, sigarasından derin nefesler çekerek düşüncelere dalıyor.

Çok genç bir delikanlı var camın yansımasında şimdi. Ülkenin en zengin ve güçlü ailelerinden birinden olan babasının alaycı sesi kulaklarında, çocuğu aşağılayıp itip kakardı her zaman. Lisesinin mezuniyet töreninden döndüğü gün çocuk, babasını salonda her zaman oturduğu koltukta ölmüş buldu. Annesi çok daha önce terk etmişti onları. Çocuk, rahatladığını hissetti o gece, en derinde falan değil, basbayağı rahatladı işte, hiç de utanmadı bundan.

Boğaz'ın yamaçlarında kurulu, ülkesinin en iyilerinden bi-

ri olan o üniversiteye devam etti sonra. Burada, yaşamı boyunca gördüğü en güzel kıza aşık oldu. Kız da sevdi onu. Ruhlarının birbirine sarmaşık gibi sarıldığını düşünürdü delikanlı. Kızın o güzel gözleri... Kızın gözlerini unuttu çoktan aslında, bunca yıl sonra hatırladığı bakışları yalnızca. O son konuştukları günkü suçlama ve acı dolu bakışları... Adam başı pervaza dayalı, *"Başka bir kadın için onu bıraktığımı düşündü..."* diye gülümsüyor kederle .

Üniversite yıllarını düşünüyor gene adam. Ülkesinin sıkça tekrarlanan karanlık zamanlarındandı o yıllar gene. Yaşıtları sokaklarda birbirlerini ve ülkenin aydınlarını öldürüyorlardı. Genç yaşamların öyle ya da böyle solup gittiği yıllar... Askeri darbenin olmasına daha birkaç yıl vardı.

Yine de delikanlı en iyi arkadaşlarını o yıllarda kazanmıştı. *"Benden değilsen, karşı taraftansın..."* zamanlarında, amaçları dışarıdaki kanlı kavgadan uzak kalmak için dikkati çekmemek olan bir avuç genç insan... Bir taraftan da yaşamı ıskalamamak için farklı yollar bulmuşlardı kendilerine. Üniversitenin mağaracılık kulübüne üye olmuşlar, kimsenin bilmediği derin mağaralara girmişlerdi beraber. Ve güneydeki sıradağlardaki bir mağarada yaşamı değişmişti delikanlının.

Bir Adım

Attığım tek bir adım değiştirdi tüm yaşantımı. Bir ırmak idiyse geleceğim, dev bir ağaç gövdesi devrildi sanki akışın önüne ve tamamen başka bir yöne doğru akmaya başladı su...

O adımda bütün sahip olduklarımdan ve yaşamın bana verecek olduklarından yoksun kaldım; kadınların sıcaklığı, dostlar, hiçbir zaman sahip olamayacağım çocuklar, rahat ve uzun uykular... Sıradan bir insanın sıradan bir yaşam içinde bıkkınlıkla taşıdığı prangaları ben âdeta şehvetle özledim her zaman... Sürüye yakın olmak isterdim.

O adımı atmasaydım diye düşünürüm bazen... Çok da düşünmemeye çalışırım ama, mutlaka kaderim başka bir köşe başında bekliyor olurdu beni.

Orta yaşlı bir adamım ben, gencecik bir delikanlı anımsıyorum ve onun yaşındakiler iyice çocuk gibi geliyor artık. Bir mağarayı keşif için indikleri ilk durak noktasında, önden giden arkadaşlarını beklerken, yanındaki nöbet arkadaşının patronluk taslayan konuşmalarından sıkılan bir çocuk. Arkadaşına küfretti, sonra yalnız başına çıkmaya karar verdi mağaradan, dönüş yolunda karpit lambası söndü.

Sırtı sırılsıklamdı sıkıntıdan. Avuçları çizik çizik ve çamurdan kaskatı, mağaranın duvarlarını elleriyle takip ederek bulmaya çalıştı çıkış yolunu. Sonra alnından akan terler gözlerini yakmaya başladığında ellerini duvardan çekip yüzünü sildi, ellerini tekrar uzattığında duvar orada değildi artık. Panik içinde ellerini sağa sola salladı, karanlık dayanılmazdı. Duvarı tekrar bulduğunda, âdeta yapıştı ona şükranla, tam orada yanlış yöne dönmüş olmalı.

Sonra, ne kadar yürüdü bilinmez, uzaktan ışığı gördüğünde hızlandı, ama ışık yaklaştıkça yabancılaştı, parlaklaştı. Turuncu parlıyordu yarığın girişi, cesaretini toplayıp da içeri girdiğinde kalakaldı çocuk. Çürük ve iltihap dolu bir diş çukuruydu sanki içerisi. Kötü ve acımasız bir şey ezdi ruhunu. Çok eskide kalmış, ama zaman içinde yoğunlaşmış kötülük duygusu...

Yanan zift kokusunu hissetti aniden, çamur ve su kokusunu bastırdı bu koku. Genzi dumanla doldu. Çok uzaktan gelen haykırış ve acı çığlıkları beyninin içini kapladı.

"*soyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsunpaşasoyunalanetolsun...*"

Büyük mağara boşluğunun içi turuncu ateşböcekleriyle doluydu. Binlerce kıvılcım bir kargı şeklinde birleşti boşlukta, bedenine hızla saplanan ışıkla yere yıkıldı delikanlı...

O delikten nasıl çıktım bilmiyorum, dışarıya giden yolu nasıl bulduğumu da anımsamıyorum, galiba biri yolu gösterdi bana. Açık havaya çıktığımda derin bir uykudan uyandım sanki. Ay kocaman ve beyazdı gökyüzünde. Uzak ve ölü bir gezegenin üzerindeki yabancı bir uydu.

Hayalet Öyküleri

Kimse Müge'yi benim gibi anlayamaz, yirmi beş yılım bir hayaletle geçti benim. Dağlara yaptığımız geziden okula döndüğümüz ilk hafta, bir gece, yurttaki odamda bir kâbustan avaz avaza uyandığımda, köşede turuncu ışıltılarla beni seyrederken buldum onu.

Çok korkardım önceleri... En çok da aynaya bakarken, gözbebeklerimde turuncu kımıltıları gördüğüm zaman korkardım. Kendim için, sevdiklerim için, onlara zarar vermekten korkardım. Okulu bıraktım hemen, insanları bıraktım, o dağ köyüne, uzağa gittim.

Yaşamımın yarısından fazlası onunla, eskiden onun yaşadığı dağlarda, terkedilmiş bir köyde geçirdim. Çoğu zaman öfkeliydi, sakin olduğu zamanlar da olurdu. O zamanlar anlatırdı, durmadan konuşurdu sessiz hayalet dilinde... Onun yanı başındaydım, dağ başlarında, halkına kurulan pusularda, kamp ateşlerinin çevresinde, göçlerde... Göçün durmasına izin verilmediği için ölen hastaların ve gebe kadınların gözlerini kapatan benim ellerimdi sanki. Uğradığı hıyaneti bilirdim.

Yanmış vücutları mağaradan çıkarışlarını seyrettim sonra onunla beraber. Çoğu kadın, çocuk, yaşlı insanlar, sevdiklerinden geriye kalanları gözyaşları içinde toplamışlardı. Dualarla temiz, sabun kokulu elde dokunmuş bezlere sarıp, tanınmaz haldeki yüzlerini oya çevreli tülbentlerle örtmüşlerdi. Sonra sessizlik gelmişti. Önceleri yumuşaktı, şeffaftı, mağarada dönüp dururdu öylece... Sonraları her vuruşunda mağaranın duvarları gümbürderdi.

Derken, ben gelmiştim turuncunun en turuncu olduğu zamanlardan birinde. Beni gördüğünde çok şaşırmıştı. Ben bilmezdim halkını yakan paşanın kaç göbekten torunu olduğumu, o öyle olduğumu söylemişti.

Bazen uyurdu... Dağları, ormanları, yüzdüğü ırmakları, çocuklarını, karısını gördüğünü söylerdi rüyasında. O zaman güneş sarısı, uçuk yeşil, beyaz, unutma beni mavisi, kırmızı ebruli aydınlanırdı odamın duvarları. Ama çoğu zaman öfke doluydu içi... Öfkesi ve nefreti çıldırtmıştı onu, hepsi de benim üzerimeydi. Yaşattığı acıya ve korkuya dayanamazdım.

Sadece iki dünya hakkında okurdum, muazzam bir kütüphanem vardı. Dağ köyünde, o harabelerin içinde, gözlerden uzakta bir araştırma merkezi kurmuştum kendime. Dünyanın birçok yerinde, bilim adamları benim için deneyler ve çalışmalar yaparlardı. Bankalardaki paramın haddi hesabı yoktu. Para gerekli değildi bana artık, bir tek bunun için para harcardım.

Köyden, dünyanın dört bir yerindeki hayaletlerin izini sürmek için ayrılırdım bir tek. Birçok hayaletle karşılaştım bu yolculuklarda, çoğunun tozları dağılıp gitmişti zamanın rüzgârlarında, soluk çizgiler bırakmışlardı yalnızca arkalarında. Bazılarının da acı dolu ve çoktan unutulmuş dünyalarına girdim, onlarla bağlantıya geçen insanlarla da konuştum. İki dünya arasında sıkışmış bir zavallıyı yollamanın yolunu bilen kimseye rastlamadım bütün bu yıllar içinde. Böyle bir yol olduğuna da inanmıyorum. Ona yardım edeceğimi söylerken Müge'yi kandırdım belki de. Ama Gülefsa'yı yollayamıyorsak öbür tarafa, deli bile olsa bir başka hayalet onun yanında kalsa hamamda, ikisi paylaşsalar yalnızlıklarını... Hepimiz için en iyi çözüm olmaz mıydı bu?

Bütün çabam, tek isteğim, bir gün sıradan bir yaşam kurabilmek tekrar sadece. Sakin bir yaşam parçası... Bu hayalden vazgeçebilseydim zaten öldürürdüm kendimi.

Son Bakış

Sokak kapısının usulca kapanırken çıkardığı ses uyandırdı yaşlı kadını. Yataktan fırladı, sırtı acıdı hızla kalktığı için. Odasının kapısını açtığında boştu koridor. Pencereye yöneldi bu defa, camı açıp aşağı eğildiğinde Müge'yi gördü sokağın sonuna doğru ilerlerken. Seslenmek istedi, ama sesi çıkmadı, çaresizce yutkundu. Müge erken gelen ilkbahar sabah güneşinin altında şeffaf gibiydi sanki. Uzaklaştıkça daha da şeffaflaşıyordu. Sokağın ucunda gözden kayboldu sonunda.

Kızını son görüşü olduğunu düşündü kadın ürpererek, onu bir dahaki gördüğünde soğuk bir odadaki bir dolabın içinde, çıplak, gözleri kapalı, solgun yatıyor olacaktı.

"Kim bu adam?" diye düşünüyor Müge, hamamın ortasında kalakaldığında. Adamın donuk bakışları, taşralı görünüşü, kaldığı o ucuz otel geliyor aklına. *"Nasıl bir hazırlık ve bilgi birikimi bu? Ne müthiş bir para harcamış olmalı tüm bunlar için."* Hamamın kapısından içeri girdiğinden beri tedirgin, içgüdüleri deli gibi yanıp sönüyor, uyarı mesajı yolluyorlar peş peşe.

Hamamda buluşacaklardı ikisi bu sabah, ama Müge belirlemiş oldukları saatte oraya vardığında, hamamda beklemediği bir hareketlilikle karşılaşıyor; içeri girip çıkan çok sayıda adam, bazıları kamyonlardan indiriyor kolileri hâlâ. Ama hazırlıklar neredeyse tamamlanmış, epeyce önce gelmiş olmalılar. O gün için tamamen kapatılmış olan hamamda çalışan görevliler de lobide ve kapının önünde toplanmış aylak aylak, merakla seyrediyorlar bu arı gibi çalışan insan kalabalığını. *"Film mi çekiliyor acaba?"*

Hamamın kadınlar bölümüne girdiğinde ise şaşkınlık ve öfkeyle patlayacak gibi oluyor bir anda. İçerideki görüntü bildiği hamamdan çok uzak artık, daha çok bir bilim kurgu filminin setine benziyor. Bir duvarın önüne siyah kocaman bir ekran kurulmuş, içinde incecik bir ışık oynuyor usul usul. Bilgisayarlar ve tanımadığı ekipmandan bir ağ kurulmuş, kablolar yılan gibi kıvrılarak dolaşıyor her köşeyi. Ekranlarda yanıp sönen görüntüler gözlerini alıyor.

Önceki gün öğlen yemeğinde tanıştıkları adam ortaya çıktığında Müge patlamamak için zor tutuyor kendini. Gülefsa'yı ve kendisini düşünüyor da sakin olmaya çalışıyor.

"Burada neler oluyor?" diye soruyor Müge. *"Burada buluş-*

mayacak mıydık? Nedir bu karmaşa, kaç saattir buradasınız? Gülefsa'nın bu yabancı ortamda ortaya çıkacağını nasıl garanti edebilirim size?"

"Telaşa gerek yok, Müge," diye cevap veriyor adam. *"Ben yıllarca bunun için araştırdım, inceledim, hazırlık yaptım. Onu çağırın ve ona yardım etmek için burada olduğumu söyleyin. İkinizin de dostu olduğumu söyleyin ona. Söyleyin gelsin, ekranın arkasında dolaşsın, kendisini göstersin bize. Sizin vasıtanızla konuşmak da istiyorum onunla.*

"Söyleyin, gelsin artık," diye tekrarlıyor adam kararlı bir sesle. Müge karşı çıkmayı, adama; *"Tasını tarağını topla git buradan!"* demeyi düşünüyor bir an için. Ellerinde başka hiçbir seçenekleri olmadığını biliyor ama, yanlış bir karar olduğunu bile bile, çaresizce, *"Gel Gülefsa!"* diye sesleniyor beyninin içinden. *"Korkma canım, sana yardım etmek için burada o..."*

Siyah kadifeyi anımsatıyor dev ekran, yumuşacık kumaşın kıvrımlarındaki gizli parlamalar gibi içinde dolaşan hafif ışık. Gözleri dinlendiriyor sakin siyahın dinginliği. Müge ve adam yan yana, sessiz ve hareketsiz bekliyorlar ekranın karşısında. Neden sonra, minik ışıklar dönüp durmaya başlıyor siyahın içinde, sayılamayacak renkte ışıklar merkezde birleşiyorlar ve bir kadın yüzünün yansımasında buluşuyorlar. Kara gözleri ve kara saçları dev ekranın siyahında kayboluyor kadının. Beklenen hayalet bu…

Nefesini tutmuş, adamın dev ekrana kilitleniyor gözleri… Çok yüksek bir yerde donakalmış, bir uçurumdan aşağı bakıyor gibi. Hem coşkulu, hem de uçurum onu her an içine çekecekmişçesine ürpertili. Kalbi patlayacak gibi heyecandan. Sorsanız şu anda, "*Mutluyum…*" diye cevap verir, büyülenmiş sanki.

Hayaletin upuzun saçları, gözleri, yüzü dalgalanıyor sakince siyahın üzerinde. İlk bakışta yabancı geliyor, yadırgıyor bu tuhaf giyimli ve davranışlı adamı. Kendisine hayranlıkla bakakalması keyiflendiriyor sonra Gülefsa'yı.

Gülefsa adamı izlerken, onun yavaşça değişmekte olduğunu fark ediyor hayretle, yüzü çarpılmış gibi geliyor Gülefsa'ya. Öfke, sevinç ve zarar verme ateşi birleşmiş şimdi, birkaç saniye önce donuk olan yüz hatlarında. Çevresinde incecik ışıktan bir bulut titreşiyor adamın. Müge de farkına varıyor Gülefsa'nın şaşkınlığının… Adama doğru başını çevirdiğinde gözbebeklerinde turuncu ışıkların yanıp söndüğünü fark ediyor şaşkınlıkla, içi titriyerek.

Adam hiçbirinin farkında değil, vücudu âdeta ufalmış gibi, hareketsiz kalakalmış olduğu yerde. Bedeninden yarı şeffaf, yarı erkek bir varlık dışarı süzülüyor.

Yeni bir hayalet var yüzyıllardan sonra ilk defa hamamda... Hayalet yavaş yavaş büyüyor boşluğun içinde, hamamı kaplayacak kadar genişliyor. Sonra tepedeki yuvarlak pencerenin de önünü örttüğünde ortalık kararıyor gün ortasında. Göz gözü görmez karanlığın içinde, tavanın olduğu yerde minik ışıltılar beliriyor. Müge sırtını duvara vermiş, şaşkınlıkla seyrediyor bu değişimi... Duvarı hissetmiyor ama artık, gecenin ortasında, gökyüzündeki takımyıldızlarını seçiyor, saçları yaz gecesinin rüzgârında uçuşurken. Yüksek dağlarda bir patikada, iki tarafında ağaçların hayalet gölgeleri, kekik kokusunu çekiyor içine. Sonra zincir seslerinin yaklaştığını duyuyor aşağıdan, zincir sesleri iyice yaklaştığında iki büklüm olup, elleriyle kulaklarını kapatıyor gürültüden.

Hayalet yavaşlıyor, aniden gündüz oluyor, sesler gidiyor. İçinde turuncu çizgiler dolaşan şeffaf bir erkek görüntüsü bu artık. Başı olmayan, başını kolunun altında taşıyan bir erkek görüntüsü. Gözleri ve kesik boynu turuncu bir ışıkla parlayıp sönüyor. Gülefsa'yı seyrederek ekranın karşısında yavaş yavaş dalgalanıyor. Onun güzelliği karşısında turuncudan eflatun, kırmızı, patlıcan moru tonlara doğru hare hare değişiyor rengi, içinde nabız atıyor sanki. Müge bu nabız atışını hamamın duvarlarında, hatta kendi bedeninde hissediyor.

Yabancı hayalet dalgalanan elini uzatıyor dev ekrana doğru ve fısıldıyor. *"Gel aşkım!"* Gülefsa şaşkın duraksıyor, iki hayalet birbirlerine uzanıyorlar sonra. Gülefsa süzülerek adamın karanlık koridorlarına giriyor, büzülüyor, kasılıp kalıyor ilk dokunduklarında birbirlerine.

Ulu dağlar, kardelen çiçekleri, buz gibi dereler, göçler, savaşlar, ter içinde birleşilen kadınlar, ılık bebek kokuları. Bunların şeffaf anılarının içinden hızla geçiyor. Sonra acının, nefretin ve intikam duygusunun zaman içinde bayatlamış tadıyla sıkışıyor ruhu, hareketleri ağırlaşıyor, zorlukla yol alıyor.

Yapışkan, girift ve uçuşan yarasalarıyla tehlikeli mağara koridorlarının bitimine doğru etrafın turuncu bir ışıkla yanıp söndüğünü fark ediyor birden. Turuncu iyice yoğunlaştığında, kendisini güneydeki sıradağların üzerinde, bir mağarada buluyor.

Karanlık, zift ve korku kokuyor içerisi. Tıklım tıklım kalabalığın içinde, bacağına Mustafa'nın yaşlarında bir oğlan çocuğu sarılıyor. Yüzü gözyaşlarıyla ıslanmış çocuğu teskin etmek için kucağına aldığında zorlukla, çocuğun saçları alev alıyor birden. Orada çocuğun ve yüzlerce adamın acısını yüreğinde hissederek yanıyor tekrar tekrar. Haykırarak geri kaçıyor koridorlar boyunca, o dönerken koridorların rengi kırmızıya, mora değişiyor, nabız gibi atıyor koridorlar. Çıkışı zorlukla buluyor, hamama geri döndüğünde titreyerek kendini toparlamaya çalışıyor. Böyle bir dehşetle karşılaşacağını düşünmüyordu hiç.

Hayalet onun bu perişan halinin karşısında zafer kazanmış hissediyor kendini, fısıldıyor ona sessiz hayalet dilinde. "*Benimle gel kadın, ben de senin acılarını tattım biraz önce, ikimiz de çok çekmişiz. Dağlarıma dön benimle, orada sonsuza kadar birlikte olalım, birbirimizde unutalım yalnızlığımızı!*"

Adam hayaletinin sözlerini duyduğunda uyanıyor sanki birden. Aslında bir kâbustan, daha derin ve karanlık başka bir kâbusa savrulmuş gibi, kendini tekrar kaybediyor o anda. Titreyen ellerini göğsüne bastırıyor, dişleri birbirine vuruyor. Oraya kendi hayaletinden kurtulmak için gelmişti, şimdi o insansız yere, dağ köyüne dönecek tekrar ve bu defa bir yerine iki hayalet olacak yanında, dayanamıyor hayal kırıklığına artık.

Sesler hamamın koridorlarına taşıyor, dışarıda beklemekte olan görevli kalabalığı merakla hamamın aralık kapısından içeri doluşuyor. Gördükleri, anlamsız sözler söyleyerek kendi kendine konuşan bir kadın ve bir erkek yalnızca.

Hamamın duvarları sallanıyor hâlâ, gümbürtü nereden geliyor anlamadan, öylece bakakalıyorlar.

Ekranın içinden turuncu kıvılcımlar fışkırmaya başlıyor ve bir uğultu dolaşıyor hamamın içinde duvarlar boyunca... "*neyaptınsenneyaptınsenneyaptınsenneyaptınsenneyaptınsenneyaptınyaptınsenneyaptınsenneyaptınsenneyaptınsenneyaptınsenneyaptınsenneyaptınsen...*"

"*Ne yaptın sen Müge?*" diye tıslıyor ses Müge'nin beyninin içinde, "*Benim tek istediğimin ölülerimin yanına gitmek olduğunu bilmiyor musun? Bu deliyi nasıl musallat ettin başıma?*"

"*Kızma bana Gülefsa, tek istediğim sana yardım etmekti benim. Ama bitti işte, çok güçlü bir hayalet bu. Seni alacak, hiçbirimiz engel olamayız ona. Burada sürdürdüğün yalnız yaşamından beter şeylerle karşılaşacaksın. Ben de bir daha hiç göremeyeceğim seni.*" Renkler çoğalıyor ekranın içinde, parlak kırmızı, elektrik mavisi, asit sarısı... göz alıcı helezoni patlamalar. "*Gülüyor bana, onun gücünü küçümsediğim için benimle alay ediyor.*" Müge gözyaşlarını zor tutuyor artık.

Ekran bin parçaya ayrılıyor ve Gülefsa fırlıyor hamamın ortasına. İki hayalet karşılıklı salınıyorlar öylece boşlukta. Sonra bütün o uzun yıllar boyunca öfke ve yalnızlık içinde çıldırmış iki varlık, iki dev kelebek gibi hızla birbirlerinin çevresinde dönmeye başlıyorlar. Müge vücuduna sert bir şeylerin dokunduğunu, dokunduğu yerlerde derisinin sıyrılıp kanadığını fark ediyor korku içinde.

Demir kapı büyük bir gürültüyle kapanıyor ve meraklı seyirciler olarak kapının iç tarafında toplanmış olan insanlar görüp hissetmeye başlıyorlar dehşeti, alevleri ve hayaletleri. Kan revan

içinde, deli gibi sağa sola kaçışmaya başlıyorlar, can pazarı başlıyor hamamda. Etleri parçalanmış, turuncu alevlerle kavruluyorlar, birbirlerini ezmeye başlıyorlar, her şey bitmeden açılmayacak olan kapının dibine yığılıyorlar üst üste.

Sonra Gülefsa havada turuncu bir gülle biçimi alıyor, tüm gücüyle öyle bir vuruyor ki ortada kibirle salınan şeffaf erkek suretine. Hayalet kendini çok uzak güneyde, sıradağların üzerinde karanlık bir mağarada buluyor. Böylece hikâyemizden çıkıp gidiyor ansızın. Kimbilir öfke ve acı içinde uluması, sonsuzluğa kadar yankılanıyor mağara duvarlarında belki de.

Ortadaki havuzun içindeki su insan boyu dalgalanıyor, Gülefsa çıkıyor suyun içinden. Havaya doğru incecik uzuyor, uzun turuncu bir kemende dönüşüyor hamamın ortasında. Kement havada hızla dönüyor, hamamın ortasında hâlâ hareketsiz duran adama doğru yöneliyor. Adam büyülenmiş gibi seyrediyor kemendi. Son zamanlarda kitaplarda tekrar tekrar okuduğu, saltanat uğruna boğularak öldürülen geçmiş zaman prensleri geliyor bir an aklına, son düşünceleri bunlar oluyor. Adamın boynunun çevresine yavaşça dolanıyor kement, sonra hızla çekiyor, sıkılaştırıyor kendini. Ölümü birkaç saniye sürüyor yalnızca.

Tüm bunlar olurken Müge donmuş kalmış, dışarıdan, çok uzaktan ait olmadığı bir film sahnesini izler gibi seyrediyor olanları. Gülefsa'nın hiç yatışmayacakmış gibi duran gazabından dehşete kapılıyor, kendisini esirgeyeceğinden emin olamıyor. Alevlerden geri geri kaçmaya çalışırken ayağı kayıyor, yere düşerken başını kurnalardan birine çarpıyor. Kan havaya doğru sıçrarken kırmızı, tupturuncu lavlar tüm hamamı kaplıyor artık.

Giderken

Ne zaman öleceğimi düşünmüş müydüm ben? Çok gençken rüyalarımda kendimi daracık bir yolda bulurdum bazen. Duvarlara sürtünürcesine kocaman bir kamyonun üzerime doğru geldiğini gördüğümde, önce kaçmaya çalışırdım. Kaçamayacağımı anladığımda, avaz avaz uyanırdım her defasında yatağımda. Bazı bazı yaşlılığımı bir huzurevinde geçirmem gerektiğini düşünmüşümdür, orada sessizce ölmeyi, oğluma yük olmadan.

Oğlum gideli çok oluyor ve huzurevi de olmayacak.

Müge başını kurnanın kenarına çarparken çıkan sesle hamamın duvarları titredi ve tüm varlığım kasıldı kaldı, tek dostumdu o benim.

Hamamın içindeki ana baba günü devam ediyordu. Müge yerde yatıyordu kımıldamadan, başının altında kırmızı parlak birikinti hızla büyüyordu. Kimse farkında değildi onun, kimse de umursamayacaktı. İnsanlar can pazarındaydı, gözlerinde turuncu dehşet çizgileriyle sağa sola koşuyorlardı. Kendilerini duvarlara ve kilidi turuncu bir parıltıyla mühürlenmiş ağır kapıya vuruyorlardı.

Sonra, hamamın duvarında boydan boya kocaman bir boşluğun oluşmakta olduğunu gördüm. Başlangıçta yıldızsız gökyüzü kadar karanlıktı, sonra içinde ışıktan bir nokta belirdi. Nokta hızla büyüyüp bir ışık geçidine dönüştü, sesler duydum kapının arkasından gelen. Tanıdık, zaman içinde hiç ama hiç unutmadığım sevgili insan sesleriydi bunlar.

Müge'ye döndüm, Müge'nin başından yukarı doğru bir gölge yavaşça dışarı süzülüyordu. Anladım, ölüyordu o, canı başından akıyordu dışarıya. Sonra anladım gene, ışık onu almaya gelmişti.

Müge ışığın içine girip geçip gittikten sonra, kendimi düşündüm bu hamamda. Onun gideceğini ve benim yalnızlıktan titreyerek bu boşlukta sonsuza kadar dönüp duracağımı düşündüm, zamanın içinde kısılıp kalmışlığın o acımasız ve kahreden duygusunu.

Sonra sesler kuvvetlendi kapının arkasından gelen, ışığın arkasında gölgeler görür gibi oldum bir an. Ve oğlumun sesi geldi

kulağıma; "*Anne, ne olur gel artık!*" Hem büyük, hem çocuk sesi sanki. İleri doğru fırladım şimşek gibi, düşünmeden kapıdan geçtim. Sevdiklerimin yanındaydım artık.

Geriye baktığımda ışıktan geçidin kapanmakta olduğunu gördüm. Son gördüğüm, Müge'nin bedeninden iyice ayrılmış olan can gölgesiydi, hamamın ortasında şaşkınlıkla titreşiyor gibiydi.

"Affet beni, affet beni güzel arkadaşım. Bir gün, bir yerlerde nasıl olsa karşılaşacağız gene, hoşça kal."

Karanlığın Koynunda

Karanlık sımsıkı sarmalamıştı onu. Hiç rüyasızdı, kıvrılıp uyumuştu karanlığın rahminde. Sonra rüyalar geldi. Rüyalar aç yırtıcılar gibiydi çoğu zaman. Acılıydılar, en acıtan yerlerden ısırıyorlardı. Nadiren de, *"Öpeyim, geçsin..."* dercesine, yumuşacık oluyorlardı.

Karanlığın içinde dönerdi rüya görürken, titrerdi bazen varlığı, bazen tekme atardı olmayan bacaklarıyla.

Sonraları, rüyalarının çoğu hamamda geçer oldu. Bu rüyalar en başta buhar ve sudan ibaretti yalnızca. Yavaş yavaş mermeri ve camı, kurnaları ve tasları, havuzu ve nalınları ayırt etti. En sonunda da, insanları ve O'nu görür oldu her rüyasında.

Rüyalarından birinde, hamamda buharın ve sıcağın içinde oturan çıplak, yarı çıplak her yaştan kadınlar olurdu çevresinde. Onların arasında usulca dolaşırdı. Hiçbiri farkına varmazdı onun, çok ender de tam birisinin yanından geçerken, hafifçe ürperdiğini görürdü kadının.

Tavana kadar dev gibi kaplardı boşluğu, bazen leblebi kadar ufalırdı canı istediğinde. Upuzun, ip gibi olup da duvarların diplerinde dolaşırdı sonra. Dünya çevresinde rengarenk, iplik iplik olmuş, köşelerden birinden hızla dönerken yalnız olmadığını fark ederdi bir anda. Ona eşlik eden incecik bir bulut görürdü yanında. Şaşkınlıktan donup kaldığında, bulutçuk da dururdu onunla.

Yarım bir kadın silueti, helezoni şekiller çizerek yavaşça kımıldanırdı karşısında. Şeffaftı varlığın büyük kısmı, yüzü, kolları, saçları yavaşça kayarak yer değiştirirdi içinde. Karşı karşıya durduklarında, birden donuklaşırdı varlık.

Rüyasının içinde, karşısında donuklaşan silueti gördüğünde bütün varlığı dehşetle patlayacak gibi olurdu. Geri geri giderek, ortadaki havuzun başına kadar geldiğinde, havuzdaki sıcak suda kendi yansımasını görürdü birdenbire: Yarı kadın, yarı bulut, dönüp duran helezoni bir şekil...

Sessiz çığlıkları hamamın içinde yankılanırdı.

Sonraları rüyalarında, beraber görür oldu kendisini ve diğer hamam tutsağını. Birbirlerine isimlerini fısıldamışlardı sessiz konuşmalarında...

"Benim adım Gülefsa..."

"Benim adım Müge..."

Beraber dolaşıp dururlardı hamamın içinde, suların içinden püskürtürlerdi birbirlerine, şeffaf yunuslar gibi batıp çıkarak yüzerlerdi, duyulmayan kahkahalar atarlardı. Taslardaki balıkların ve nalınlardaki kuşların çevresinde fır dönerlerdi. Birbirlerinin sıcaklığı olduğunu farz ederek kadınların kuytularında gezerlerdi. İçleri keyifle dolardı.

Bazı bazı hamama annesinin elinden tutmuş gelen, küçük bir oğlan çocuğunun çevresini yumuşacık sararlardı ikisi birden, ılık pembe, serin mavi, dost sarı ışıklarla yanıp sönerlerdi minik bedenin çevresinde.

Dosttu onlar, yalnızlıklarını paylaşmışlar, böylece yok saymışlardı yalnızlığı.

Rüyaları mutlulukla doluydu Müge'nin artık. Ama uyanma zamanı geliyordu yavaş yavaş, hissediyordu bunu hiç uyanmak istemediği rüyaların içinde.

Alacakaranlığın içine uyandı yavaşça.

Alacakaranlıkta

Uyandığında soğuk ve yabancıydı onu çevreleyen ortam. Düz, ama pürüzlü bir yüzeyin üzerinde incecik yatıyordu. Ürpererek tespih böceği gibi kıvrıldı, tortop oldu, kuytu olduğunu hissettiği bir köşede saklanmaya çalıştı, öylece bekledi.

Düşüncelerini ve duygularını toparladı yavaş yavaş, hamamı hatırladı. Buharı ve sıcaklığı hissetmeye çalıştı varlığında, bir türlü hissedemedi. Şaşırdı buna, ara ara gelen rüyalarına sığındı.

Alacakaranlığa alışması da uzun zaman aldı. Gölgeler küçüldü, yavaş yavaş aydınlandı etraf. Varlığının soğuğu çözüldü, büyüyen daireler çizerek etrafta dolaşmaya başladı. Eski, yıkık dökük, izbe bir yerdi bulunduğu yer. Çatının büyük kısmı çökmüştü, büyük bir delikten, dünyanın siyah turuncu sınırları gözüküyordu.

Zamana ve başına her ne geldiyse ona yenik düşmüşlük sinmişti etrafa. Kokular çoktan uçup gitmişti. Toz içindeydi her yer, irili ufaklı mermer parçalarına, kırık kurnalara, ezilmiş taslara rastladı dolaşırken. Mermerden yapılmış bir aslan ağzına rastladı en sonunda, o zaman iyice anladı işte nerede olduğunu, aslana sarılıp ağladı uzun uzun. Hamam gitmişti.

Dışarıdaki, kendisinin bir zamanlar ait olduğu dünyaya ne olduğunu ise hiçbir zaman bilemedi.

Gülefsa Geliyor

Derin, karanlık zaman boşluğunda iri yarasalar, fareler ve anılardı dostlarım. Alacakaranlıkta farelerle koşmaca oynar, fare yavrularının çevresinde incecik olup bebek korkularıyla eğlenirdim bazen. Fareler ve yarasalar, turuncu siyah bulutlarla kaplı deliklerden çıkıp giderlerdi. Belki dönerler, belki de yenileri gelirdi.

Kupkuruydu hamam, havuzlar ve kurnalar mermer parçacıklarıyla ve tozla doluydu. Büyük havuzun dibine incecik yatar, derinlerde kısılıp kalmış suyun kokusunu duymaya çalışırdım.

Bazı bazı, kendi anılarım Gülefsa'nın anlattıklarıyla karışırdı belleğimde. Eski bir sarayın arkasında, oğluyla koşmaca oynayan genç bir kadın anımsardım örneğin, bu kadın Gülefsa mıydı, kendim miydim, çıkartamazdım. Karanlıkta, yüksek bir yerden aşağı bakarken gözlerinde ölümü gördüğüm kadın hangimizdik?

Sonra bir gün, yarasalarla bir boy olmuş, onlarla bir sırada tavandan sallanırken, yüzümün hizasında tanıdık bir yüz gördüm. Şaşkınlıkla haykırdım, hamamın tozla kaplı zeminine düştüm, hiç toz kaldırmadan. Gülefsa'ydı karşısında duran.

Bana gelmişti, beni bulmaya gelmişti. Ben nasıl çok zaman önce onun aradaki dünyasına geçtiysem, o da aynı şeyi yapmıştı işte. Ve hep gelecekti bundan böyle.

Çocukluğumuzun Denizleri

İstanbul'un o nefis ilkbahar günlerinden birindeyiz. Martılar çığlık çığlığa dönüyorlar tepemizde. Bazen bir tanesi, masmavi sulara dalıp ganimeti ağzında, muzaffer edayla kanat çırpıyor yükseklere doğru. Şehir hatları vapurları geçiyor tek tük, yolcu ve balıkçı motorlarının pata pata sesleri geliyor uzaktan.

Boğaz'ın suları usul usul akıyor önümüzden. Gülefsa'nın bildiği, küçük bir kızken ayaklarını soktuğu bir denizden, hiç görmemiş olduğu başka bir denize doğru. Dipteki karanlık ırmak ise ters yönde akıp durmakta binlerce yıldır olduğu gibi.

Denizin kenarında, tahta bir bankta oturuyoruz Gülefsa ile yan yana. Gülefsa mutluluktan parıldıyor. Gözlerinin çevresinde görmeye alışık olduğum keder kırışıklıkları yok artık. Pesbembe yüzü, o güzelim kara gözleri ışıl ışıl.

Arkamızdan bağırışlar geldiğinde o yöne dönüyor başlarımız ikimizin de. İki küçük oğlan kavga ediyorlar. Mustafa ve Ali, zaman içinde hiç değişmeyen erkek çocuğu oyunları oynayıp bazen de kavga ediyorlar oyun oynayan tüm diğer küçük oğlan çocukları gibi.

Nasıl olsa bırakmayacaklarını bilerek, yarım ağızla, "*Kavga etmeyin!*" dedikten sonra, ılık bahar güneşine çeviriyoruz tekrar yüzümüzü.

Arkamızda Gülefsa'nın Sultanı'nın kaç göbek torunlarından biri için yapılmış bir saray. Boğaz'ın soğuğunun vurduğu, kan tükürerek ölmüş saraylı genç kızların narin gölgeleri geçiyor pencerelerden bazen.

O güzel, eski, büyük, vahşi, bakımsız bahçe... Çocukluktan

genç kızlığa geçiş yıllarımın okul bahçesi. O hayalci küçük kız da yalnız başına bu bahçede dolaşıyor sanki, o güzelim yıllardan birindeyiz.

İyot kokusu, güneşin ılığı, vapurların düdük sesleri, martıların bağırışları ve oğullarımızın kahkahaları... İtiş kakıştan çok uzakta, gözlerimiz karşı kıyıya takılmış, konuşmadan öylece oturuyoruz...

Bir hamamın karanlıklarına sinmiş bir hayaletin hüzünlü öyküsünü hangimiz dinlemedik ki çocukluğumuzda? Ya da perili bir konağın önünden geçerken adımlarımızı sıklaştırmadık? Ama kaçımız Müge gibi o hayalete korkmadan inanıp, sessiz sözlerine yüreğimizi açacak denli cesur olabilirdik?

Bir kez merak etseydik, karanlık bir köşede sonsuzluğun sonunun gelmesini bekleyen o zavallı ruhun fısıltılarını belki de duyabilirdik. Bir kez olsun, görünmez ellerini avucumuza almayı deneyip, öyküsünü bir de onun, olmayan ağzından dinleyebilirdik.

Gülefsa ve Müge gibi, adı konulamayacak bir dostluğa yelken açmaya yüreğimiz olsaydı...

www.remzi.com.tr

ISBN 975-14-0965-9

